

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΕΓ' ΤΕΥΧ. Α' ΙΩΑΝ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ ΤΗΛ. 72.18.308

1 ΜΑΡΤΙΟΥ 1986

ΑΡΙΘ. 5

ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΔΙΑ ΤΑ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΑ ΚΑΙ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

(Σχόλια επί του ψηφίσματος ενός Συνεδρίου)

Όφείλονται εύχαριστίες και έπαινοι τόσον στον Φιλολογικό Σύλλογο «Παρνασσός», όσον και σε 50 Όργανώσεις, Σωματεία και Συλλόγους, που στην ανακαινισμένη αίθουσα του πρώτου έξ αυτών ώργάνωσαν την 31ην Ίανουαρίου και 1ην Φεβρουαρίου 1986 Συνέδριο με θέμα «Ραδιοτηλεόρασις». Στο Συνέδριο τούτο ακούσθηκαν ενδιαφέρουσες προσφωνήσεις και εισηγήσεις και έγιναν εύστοχες συζητήσεις¹. Τα αξιόλογα γενικά συμπεράσματα για τα ελληνικά ραδιοτηλεοπτικά μέσα διατυπώθηκαν συνοπτικώς σ' ένα Ψήφισμα, που ένεκρίθη υπό των συνέδρων και έστάλη στον Πρόεδρο τής Δημοκρατίας, στον Μακ. Αρχιεπίσκοπο Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Σεραφείμ, στον Πρωθυπουργό, στους Προέδρους των Πολιτικών Κομμάτων, στους Βουλευτές και στις Έφημερίδες. Στο Ψήφισμα τούτο γίνονται οι έξης διαπιστώσεις:

«1. Διαπιστώνεται ότι, επί τής βάσει του άρθρου 4 του Νόμου 230 /75, αποκλειστική

1. Έκτος των για την έναρξη και λήξη του Συνεδρίου προσφωνήσεων του Προέδρου του «Παρνασσού» Όμοτ. Καθηγητού του Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Γερ. Κονιδάρη και άλλων χαιρετισμών, ως και τής κατατοπιστικής Γενικής Εισήγησης του Όμοτίμου Καθηγητού κ. Έμμ. Πρωτοφάλη, ακούσθηκαν αξιόλογες εισηγήσεις και έγιναν συζητήσεις επί των θεμάτων «Ραδιοτηλεόραση και δημοκρατική πολυφωνία» (με εισηγητή τον Έπίτιμο Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Δημοσίων Έργων κ. Δημ. Προκοπίου), «Τηλεόραση και Τύπος» (με εισηγητή τον δημοσιογράφο και συγγραφέα κ. Τάκη Παπα-

ανάθεσις λειτουργίας των ραδιοτηλεοπτικών μέσων στους δύο σταθμούς τής ΕΡΤ δέν εξασφαλίζει ούτε την δυνατότητα δημοκρατικής πολυφωνίας ούτε την έπιβαλλομένη από το άρθρο 15 του Συντάγματος αντικειμενικότητα, ίσομέρεια και ποιότητα των έκπομπών.

2. Παρατηρείται ειδικώτερα, ότι το περιεχόμενον και ή ποιότης των έκπομπών, σε ό,τι αφορά τή χρησιμοποιουμένη γλώσσα, την ιστορία, τα ήθη, έθιμα και παραδόσεις του λαού μας, τα έθνικά θέματα και την Όρθόδοξον εκκλησιαστικήν μας παράδοσιν, είναι κατά κανόνα πολύ ύποβαθμισμένα και πολλές φορές αντίθετα προς την αλήθειαν και τας πεποιθήσεις του λαού μας.

3. Έξ άλλου ή επίδρασις των ένημερω-

γιανόπουλο), «Παράδοση, έθνική ταυτότητα και τηλεόραση» (με εισηγητή τον δημοσιογράφο και συγγραφέα κ. Αντ. Ξεπαπαδάκο), «Ραδιοτηλεόραση, Γλώσσα και Ιστορία» (με εισηγητή τον Δρα φιλολόγικας Γεν. Έπιθεωρητή κ. Άχ. Λαζάρου), «Ραδιοτηλεόραση και παιδί» (με εισηγήτρια την λογοτέχνη και συγγραφέα Κα Γαλ. Σουρέλη), «Ραδιοτηλεόραση και Οικογένεια» (με εισηγήτρια την δικηγόρο Κα Μάνεση-Βακαλοπούλου), «Ραδιοτηλεόραση και έθνικά θέματα» (με εισηγητή τον Πρόεδρο τής Ένώσεως Δημοσιογράφων-Ίδιοκτητών Περιοδικού Τύπου κ. Βλ. Σωκρατίδη), «Καλλιτεχνική άξια και ιδεολογικές παρεμβάσεις στην Τηλεόραση» (με εισηγητή τον λογοτέχνη-συγγραφέα κ. Νικ. Άρβανίτη), «Ραδιοτηλεόραση και Έκκλησία» (με εισηγητή τον Έπίκ. Καθηγητή τής Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Άλέξ. Σταυρόπουλο) και «Συμπεράσματα του Συνεδρίου» (με εισηγητή τον Όμότ. Καθηγητή του Έθν. Μετσόβιου Πολυτεχνείου κ. Τριανταφυλλίδη.

τικῶν, ψυχαγωγικῶν ἢ καὶ διαφημιστικῶν ἐκπομπῶν τοῦ ραδιοφώνου καὶ τῆς τηλεοράσεως εἰς τὰ παιδιὰ, τοὺς νέους καὶ τὴν οἰκογένειαν γενικώτερα εἶναι συνήθως ἀρνητική, διότι δημιουργεῖ συνθήκας διὰ «φυγὴν» ἀπὸ τὴν πραγματικότητα, παθητικότητα καὶ ἐξάρτησιν καὶ καλλιεργεῖ ἀκόμα τὴν βίαν, τὴν ἐγκληματικότητα καὶ τὴν ἀνηθικότητα.

4. Διαπιστώνεται, τέλος, ὅτι τὸ ἐπιμορφωτικὸν μέρος τῶν ἐκπομπῶν εἶναι περιορισμένον καὶ εἶναι πολὺ ὀλίγες οἱ ἐκπομπές με πνευματικὸν περιεχόμενον καθὼς καὶ με παρουσίας μορφῶν καὶ προσωπικοτήτων, τῶν ὁποίων ἡ συμβολὴ στὴν ἐθνικὴν καὶ πνευματικὴν ἀνάπτυξιν τῆς χώρας μας εἶναι σημαντική».

Ἄλλὰ τὸ Ψήφισμα τοῦ Συνεδρίου γιὰ τὸ ὁποῖο ὀφείλονται συγχαρητήρια στοὺς διοργανωτές του, δὲν περιορίσθη στὶς διαπιστώσεις αὐτές. Παραλλήλως ἔκαμε καὶ τὶς ἐξῆς προτάσεις:

«Α. Νὰ συσταθῇ Κεντρικὴ Διακομματικὴ Ἐπιτροπὴ με συμμετοχὴν τῶν Ἑλλήνων Συντακτῶν ἡμερησίου καὶ περιοδικοῦ Τύπου, τῆς Ἐκκλησίας, ἐκπροσώπων πνευματικῶν καὶ ἐθνικῶν Ἰδρυμάτων καὶ Σωματείων, καθὼς καὶ τῆς Ἐπιτροπῆς προστασίας τηλεθεατῶν, ἡ ὁποία θὰ ἐξετάσῃ τὴν δυνατότητα λειτουργίας, διὰ τροποποιήσεως τοῦ σχετικοῦ Νόμου, καὶ ἄλλων ραδιοτηλεοπτικῶν σταθμῶν, πού θὰ πληροῦν ἐκ προοιμίου τὰ ἐγγύα λειτουργίας τους μέσα στὰ ἐπιτρεπόμενα ὑπὸ τοῦ Συντάγματος πλαίσια. Ἡ Ἐπιτροπὴ αὐτὴ, συγκεντρώνουσα καὶ τὰ ὑποβαλλόμενα ἐκάστοτε αἰτήματα καὶ προτάσεις τῶν τηλεθεατῶν, νὰ ἔχῃ καὶ τὴν ἀρμοδιότητα ἐλέγχου καὶ διαμορφώσεως τῶν προγραμμάτων τῶν δύο σταθμῶν τῆς ΕΡΤ, ὥστε νὰ πληροῦν τοὺς ἀπὸ τὸ Σύνταγμα προβλεπομένους ὅρους.

Β. Νὰ χρησιμοποιηθῇ ὁ ἓνας ἀπὸ τοὺς δύο ραδιοτηλεοπτικοὺς σταθμοὺς (λ.χ. ἡ ΕΡΤ 2) διὰ τὴν μετάδοσιν ἐκπομπῶν πού θὰ ἐτοιμάζουσι δημοσιογραφικοὶ καὶ καλλιτεχνικοὶ Ὄργανισμοί, ἡ Ἐκκλησία καὶ τὰ Πνευματικὰ Ἰδρύματα, ἐν συνεργασίᾳ με τὴν ΕΡΤ.

Εἰς τὰ πλαίσια τῶν ἀνωτέρω ἐκπομπῶν νὰ δοθῇ ἡ δυνατότης εἰς ὅλας τὰς ἐφημερίδας νὰ ἐκπέμπουν μέσῳ τῶν λειτουργούντων ραδιοτηλεοπτικῶν σταθμῶν προγράμματα εἰδήσεων καὶ σχολίων, προκαθορισμένης διάρκειας ὑπὸ μορφήν τηλεοπτικῶν ἐκδόσεών των, ἐξασφαλιζομένης ὑπὸ τοῦ Κράτους καὶ τῶν Ἐνώσεων Συντακτῶν τῆς ὑπευθύνου ἐλευθερίας καὶ πρωτοβουλίας τῶν δημοσιογράφων, πού θὰ ἐτοιμάζουσι τὰ προγράμματα αὐτὰ ἢ θὰ συμμετέχουσι στὴν σύνταξιν ἢ καὶ παρουσίας ἄλλων προγραμμάτων τῆς ΕΡΤ.

Ὁ προγραμματισμὸς καὶ ἡ ὀρθὴ χρονικὴ κατανομὴ τῶν προγραμμάτων αὐτῶν νὰ εἶναι ἀρμοδιότης τῆς εἰς τὴν παράγραφον Α προτεινομένης Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς».

Ἀκόμη καὶ ὅσοι θὰ εἶχαν τυχόν ἐπιφυλάξεις γιὰ τὸ περιεχόμενον ἢ τὴν μορφολογικὴ διατύπωσιν μερικῶν ἐκ τῶν διαπιστώσεων, ἐπισημάνσεων καὶ προτάσεων τοῦ συνοπτικοῦ ἀλλ' ἀξιολογώτατου αὐτοῦ Ψηφίσματος, δὲν εἶναι δυνατόν παρὰ νὰ παραδεχθῶν ὅτι τὰ ραδιοτηλεοπτικὰ προγράμματα πρέπει εἴτε νὰ καθαρθοῦν καὶ ἐξυγιανθοῦν, εἴτε νὰ βελτιωθοῦν καὶ ἀναβαθμισθοῦν. Γιὰ τὸ ζήτημα αὐτὸ ἄς ἐπιτραπῇ καὶ ἡ παράθεσις μερικῶν συμπληρωματικῶν διατυπώσεων τοῦ ὑπογραφομένου.

Στὸ προηγούμενον τεῦχος τῆς «Ἐκκλησίας», ἐξ ἀφορμῆς ὀξείας κριτικῆς τῶν ραδιοτηλεοπτικῶν προγραμμάτων ἐκ μέρους τῆς «Ἐνώσεως Δημιουργῶν Ἑλληνικοῦ Τραγουδιοῦ», στὴ στήλῃ τῶν «Παρατηρήσεων καὶ Σχολίων» εἶχαμε σημειώσει τὰ ἐξῆς: Ἡ κριτικὴ αὐτὴ «πρέπει νὰ προβληματίσῃ τὰς διοικήσεις τῶν δύο ΕΡΤ. Βεβαίως θὰ ἦτο ἄδίκον νὰ ἀρνηθῇ τις ὅτι παρουσιάζονται ὑπ' αὐτῶν καὶ προγράμματα καλῆς ποιότητος, τὰ ὁποῖα εἶναι σύμφωνα πρὸς τὴν ἐλληνορθόδοξον παράδοσιν. Ἀλλὰ μία αὐτοκριτικὴ τῶν δύο ΕΡΤ θὰ ἔθετε τὰ ἐρωτήματα: Μήπως τὰ καλὰ αὐτὰ προγράμματα εἶναι ἐξαιρέσεις πιστοποιοῦσαι τὸν κανόνα τῆς ποιτικῆς ὑποβαθμίσεως; Μήπως ταῦτα εἶναι ἐξωτέρικα προσθῆκαι εἰς μίαν ὀργανικὴν ὁλότητα προγραμματισμοῦ, μὴ συμβιβάζο-

μένου πρὸς τὴν ἑλληνορθόδοξον αὐτοσυνειδησίαν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ;»²

Ἵπενθυμίζοντες τὸ σχόλιο αὐτό, μποροῦμε νὰ προσθέσωμε ὅτι, — ἀνεξαρτήτως τῆς ἀναγκαίας γενικῆς κινητοποιήσεως τῶν ἀρμοδίων κυβερνητικῶν ὀργάνων καὶ τῶν διαφόρων τάξεων τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ πρὸς διαρθρωτικὰ ἀλλαγές, πρὸς μεσοπρόθεσμη ἢ μακροπρόθεσμη ἀναδιοργάνωσι τοῦ ὅλου θεσμοῦ τῆς διοικήσεως τῶν σταθμῶν τοῦ ραδιοφώνου καὶ τῆς τηλεοράσεως καὶ τῆς πολυφωνικῆς συνεργασίας τῶν φορέων τους πρὸς ποιοτικὴ ἀναβάθμισι τῶν προγραμμάτων των —, ἐπιβάλλεται βραχυπρόθεσμως, ἀκόμη καὶ ὑπὸ τὸ σημερινὸ διαρθρωτικὸ καθεστῶς καὶ σχῆμα τῆς παραγωγῆς καὶ παρουσιάσεως τῶν ραδιοτηλεοπτικῶν προγραμμάτων, νὰ ἐπιτευχθοῦν ὡς *minimum* τὰ ἑξῆς:

1) Πρέπει νὰ βρεθῆ τρόπος νὰ ἀπομακρυνθοῦν ἢ παροπλισθοῦν ὅλοι οἱ τυχόν ἀγράμματοι ἢ ἡμιμαθεῖς ἢ ὀφθαλμοφανῶς ἀκατάλληλοι ὑπεύθυνοι παραγωγῆς τῶν προγραμμάτων καὶ νὰ ἀντικατασταθοῦν ὑπὸ καταλλήλων καὶ προσοντούχων.

2) Τὰ ἱκανὰ καὶ κατάλληλα στελέχη πρέπει σὲ εἰδικὸ σεμινάριο, στὸ ὁποῖο θὰ διδάσκουν πρόσωπα ἀνεγνωρισμένου κύρους, νὰ συνειδητοποιήσουν τὴν ἀρμοδιότητες καὶ τὴν ἀνάγκη τοῦ ἑναρμονισμοῦ τῆς προσωπικῆς των ἐλευθερίας μετὰ τὰ δεοντολογικὰ πλαίσια οἰουδήποτε ραδιοτηλεοπτικοῦ στόχου.

3) Πρέπει νὰ γίνεται συνεχῆς ὑπόμνησις καὶ νὰ ὑπάρχη ἰδιαιτέρα ἐπαγρύπνησις, ὥστε νὰ μὴ εἶναι κακοποιημένη ἢ γλωσσικὴ μορφή τῶν προγραμμάτων καὶ νὰ μὴ παραβιάζεται βαναύσως ὁ ὑπερυποκειμενικὸς καὶ γενικῶς παραδεκτὸς κώδιξ τῶν στοιχειωδῶν αἰσθητικῶν καὶ καλλιτεχνικῶν κριτηρίων τῆς ἑλληνορθόδοξου παραδόσεως.

Ὅσοι πρόκειται νὰ συνεργασθοῦν μετὰ τὸ ραδιόφωνο καὶ τὴν τηλεόρασι στὸν καλλιτεχνικὸ τομέα πρέπει νὰ συνηθίσουν νὰ αὐτοελέγχωνται μετὰ συναίσθησι τῆς κοινωνικῆς των εὐθύνης. Τὰ καλλιτεχνικὰ προγράμματα δὲν πρέπει νὰ παρουσιάζουν τὸ ψεῦδος ὡς

ἀλήθεια, τὸ κρεῖττον ὡς χειρόν καὶ τὸ χειρόν ὡς κρεῖττον· δὲν πρέπει νὰ προβάλλουν ἀσύδοτα τὸν ἀχαλίνωτο ἐρωτισμὸν, τὴν ἠθικὴν διαστροφὴν, τὴν βία καὶ τὴν καταρράκωσι ὅλων τῶν ἀξιῶν. Αὐτὸς ὁ Λένιν κατέκρινε τὰ «πορνογραφήματα μετὰ εἰκόνας», τὴν «πορνεία μετὰ τὴν μορφήν σάλτσας στὴν ἱερὴ θεατρικὴ τέχνη»³. Αὐτὸς ὁ Κ. Βάρναλης κατεδίκαζε τὴν Τέχνην, ποὺ «μαστιγώνει τὸν ἀέρα καὶ αὐτοηδονίζεται... ποὺ ὠραιοποιεῖ τὰ αἰσχρά...»⁴.

4) Δὲν ἀρνούμεθα, ὅτι τὰ ραδιοτηλεοπτικὰ καλλιτεχνικὰ προγράμματα πρέπει νὰ μεταδίδουν ρεαλιστικὰ τὴν ἀλήθεια καὶ τὴν πραγματικότητα καὶ νὰ ἔχουν ὡς ἀντικείμενο τοῦ ἐνδιαφέροντός των καὶ αὐτὸ τὸ κακὸ καὶ τὴν ἀθλιότητα τῆς ζωῆς. Μὰ γιὰ νὰ ἔχουν ἀληθινὸ ρεαλισμὸ καὶ γιὰ νὰ δείχνουν ὅτι «ἡ ὁμορφία εἶναι ἢ λάμψις τῆς ἀληθείας (*pulchritudo est splendor veritatis*)»⁵, πρέπει νὰ παρουσιάζουν τὸ κακὸ ρεαλιστικὰ καὶ ὄχι παραμορφωτικὰ. Χωρὶς νὰ παραθεωρῆται τελείως ἡ ἀνωριμότης τῶν παιδιῶν ἢ νέων καὶ πολλῶν ἀκροατῶν ἢ τηλεθεατῶν καὶ χωρὶς νὰ προσβάλλεται ἢ κατὰ τὸν Herder νεωπάτη ἐκ τῶν Χαρίτων, δηλ. ἡ Αἰδώς⁶, πρέπει τὸ κακὸ νὰ παρουσιάζεται πράγματι ὡς κακὸ· ὄχι χρυσομένον καὶ ἐξωραϊσμένον μετὰ μύρια σαγηνευτικὰ καὶ γοητευτικὰ χρώματα, ἀλλὰ ὡς μία φρικτὴ καὶ συνταρακτικὴ πραγματικότης, ποὺ συνδέεται μετὰ τὴν πνευματικὴ σκλαβιά, τὴν ἐνοχλή, τὴν ἀγωνία, τὴν πλῆξι, τὴν ναυτία, τὸν βαρὺν ἐσωτερικὸν τραυματισμὸν. Τὰ καλλιτεχνικὰ προγράμματα πρέπει στὴν πύρινη ἐστία τοῦ φακοῦ τους νὰ συγκεν-

3. Β. Ἰ. Λένιν, Ἡ κομματικὴ ὀργάνωσις καὶ ἡ κομματικὴ λογοτεχνία, Πλήρης ἐκλογὴ Ἀπάντων, τ. 12, σ. 103-104. Ἡ παραπομπὴ αὐτὴ ὑπάρχει μετὰ τὸ ἔργο Α. Φ. Σίσιιν, Μαρξιστικὴ Ἠθικὴ, μτφρ. ἀπὸ τὰ Ρωσικὰ Β. Καμπίση, Ἀθήνα, σ. 156.

4. Κ. Βάρναλης, Αἰσθητικὰ-Κριτικὰ, Α', 1958, σ. 217. Πρβλ. σ. 191.

5. R. Guardini, Vom Geist der Liturgie, Freiburg im Breisgau 1953, σ. 114. «Ἡ ψυχὴ τοῦ ὠραίου εἶναι ἡ ἀλήθεια» (Αὐτόθι, σ. 117). Πρβλ. Γρηγορίου Παπαμιχαήλ, Ἡ τριάς τῶν ὑψίστων ἀξιῶν τοῦ ἀληθοῦς, τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ ἀγαθοῦ ἀπὸ τῆς χριστιανικῆς σκοπιᾶς, Ἀθήνα, 1946, σ. 21-22: «Τῆς ἀληθείας ἢ πραγμάτων εἶναι στοιχεῖον προάγον τὴν ὠραιότητα, ἀρμονία δ' ἐπιτυγχάνεται μόνον, ὅταν συνδυάζηται τὸ κάλλος καὶ ἡ ἀλήθεια».

6. Πρβλ. Magnus Künzle, Ethik und Ästhetik, Freiburg im Breisgau 1910, σ. 153 ἐξ.

2. Περιοδ. «Ἐκκλησία», ἔτος 1986, τεῦχος 4, σελ. 173.

τρώνουν όλες τις ἀκτίνες τῆς ἀληθείας καὶ νὰ συλλαμβάνουν καὶ προβάλλουν κατὰ τρόπον ἀντικειμενικό, ὅπως ἔκανε λ.χ. ὁ Ντοστογιέφσκυ, όλες ἀνεξαιρέτως τις μυστικές, ἀόρατες καὶ συχνὰ πολύπλοκες ψυχολογικές, ἠθικές καὶ κοινωνικές ρίζες, προεκτάσεις, συναρτήσεις, ἐπιπτώσεις καὶ συνέπειες τοῦ κακοῦ⁷.

5) Τὸ αἶτημα γιὰ τὸν ἀνθρωπιστικὸ καὶ πολιτιστικὸ προσανατολισμὸ τῶν τηλεοπτικῶν προγραμμάτων ἐπιβάλλει τὸν καθορισμὸ προτεραιοτήτων, οἱ ὁποῖες ἀπορρέουν ἐκ τῆς ἱεραρχικῆς διαβαθμίσεως καὶ κλιμακώσεως τῶν διαφόρων ἀξιῶν καὶ ἀγαθῶν. Τὰ προγράμματα αὐτὰ πρέπει νὰ παρουσιάζουν κατὰ τρόπον ἰσόρροπο καὶ ἀρμονικὸ τοὺς διαφόρους τομεῖς τοῦ πολιτισμοῦ καὶ ὄχι νὰ προβάλλουν μονομερῶς καὶ ὑπερτροφικῶς ὡς εἶδος πολιτισμικοῦ νεοπλάσματος (καρκίνου) ἓνα μόνον τομέα τοῦ πολιτισμοῦ εἰς βάρος τῶν ἄλλων. Συχνὰ ἡ παρουσίασις ἑνὸς μόνον εἴδους καλλιτεχνικῆς «κουλτούρας» ἢ «ὑποκουλτούρας», ἡ ὁποία γίνεται ἀκόμη καὶ εἰς βάρος ἄλλων σπουδαιότερων καλλιτεχνικῶν ἐκδηλώσεων, καθιστᾷ τελείως ὑποτονικὸ ἢ σχεδὸν ἐκτοπίζει τὸ ἐνδιαφέρον γιὰ ἄλλους σπουδαιότατους πολιτιστικούς στόχους καὶ μεγάλα πνευματικὰ ἐπιτεύγματα. Γιατὶ λ.χ. καθημερινῶς στὰ Δελτία Εἰδήσεων νὰ παρουσιάζονται μόνον οἱ ἐπιδόσεις Ἑλλήνων ἢ ξένων ποδοσφαιριστῶν καὶ λοιπῶν ἀθλητῶν καὶ νὰ ὑπάρχη σιγὴ ἰχθύος γιὰ τὴν πνευματικὴ κίνησι τῆς ἡμέρας (λ.χ. γιὰ ἀξιόλογες διαλέξεις, γιὰ ἐκθέσεις ζωγραφικῆς, γιὰ ἐπιστημονικὰ ἐπιτεύγματα, γιὰ ἀνακοινώσεις Ἑλλήνων σὲ διεθνή συνέδρια κ.λπ.); Γιατὶ σὲ συνεντεύξεις, ραδιοτηλεοπτικὲς συζητήσεις κ.λπ. ἀποφεύγεται, ὡς μὴ ὠφελεν, ἐπιμελῶς ἢ ἀναζήτησις καὶ προβολὴ ὠρισμένων προσωπικοτήτων πανελληνίου ἢ καὶ διεθνούς κύρους, ποὺ ὑπερέχουν κατὰ πολὺ μερικῶν ἐξ ἐκείνων, ποὺ προτιμῶνται καὶ προσκαλοῦνται; Γιατὶ γίνονται ἐκτενεῖς νεκρολογίες γιὰ ἀσήμαντες μετριότητες, ἐνῶ συχνὰ οὔτε ἀπλῶς ἀναφέρεται ὁ θάνατος μεγάλων

ἐκκλησιαστικῶν προσωπικοτήτων ἢ ρηξικελεύθων καὶ ἐπιφανῶν σκαπανέων τῆς Ἐπιστήμης, τῶν Γραμμάτων καὶ τῶν Τεχνῶν;

6) Πρέπει νὰ ἐπιδιωχθῆ ἡ ἐξασφάλισις τῆς συστοιχίας τῶν ραδιοτηλεοπτικῶν προγραμμάτων πρὸς τις κοσμοθεωρητικὲς καὶ βιοθεωρητικὲς προτιμήσεις καὶ ἐπιλογές τῶν Ἑλλήνων. Γι' αὐτὸ ποτὲ δὲν πρέπει νὰ κυριαρχοῦνται τὰ προγράμματα ἀπὸ τὴν ἰδεολογία μειονοτήτων, ἡ ὁποία δὲν ἔχει καμιά σχέσι πρὸς τις ἑλληνορθόδοξες παραδόσεις.

Τὸ ραδιόφωνο καὶ ἡ τηλεόρασις πρέπει νὰ ἔχουν καὶ καθοδηγητικὸν καὶ κανονιστικὸν χαρακτῆρα καὶ νὰ ὑπενθυμίζουν συστηματικῶς στὸν λαὸ τις παραδόσεις καὶ τις πνευματικὲς ρίζες τοῦ Ἔθνους. Γι' αὐτὸ μὲ κανένα τρόπον δὲν πρέπει νὰ ἀνοίγουν τὸν δρόμο γιὰ τὴ βαθμιαία ἀπομάκρυνσι ἀπὸ αὐτὲς καὶ γιὰ τὴν ἀποδυνάμωσι τοῦ μεγίστου κοινοῦ παρονομαστοῦ τοῦ κοσμοθεωρητικοῦ καὶ βιοθεωρητικοῦ προσανατολισμοῦ τοῦ ὀρθοδόξου ἑλληνικοῦ λαοῦ.

7) Τέλος πρέπει νὰ ὑπομνησθῆ, ὅτι ἡ συντριπτικὴ πλειονότης τῶν Ἑλλήνων ἀνήκει στὴν Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία, ἡ ὁποία — «ὡς ἡ ὄρνις τὰ νοσσία ἑαυτῆς ὑπὸ τὰς πτέρυγας» (Ματθ. κγ', 37) — ἀσκεῖ ἐπ' αὐτῶν στοργικὴ κηδεμονία, ἐμψυχώνει τὸ Ἔθνος, ὑποβοηθεῖ τὴ διατήρησι τῆς ἐνότητός του καὶ δημιουργεῖ τὴν εἰδοποιὸν διαφορὰ τῆς αὐτοσυνειδησίας καὶ πολιτισμικῆς του ταυτότητος. Ἀκόμη καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν Ἑλλήνων, οἱ ὁποῖοι φαίνεται ὅτι δὲν ἔχουν ζωντανὴ θρησκευτικὴ ζωὴ, διατηροῦν μέσα τους ἄσβεστον τὸν θρησκευτικὸν σπινθῆρα, ὁ ὁποῖος σὲ κατάλληλη στιγμή εἶναι δυνατὸ νὰ μεταβληθῆ σὲ φλόγα.

Αὐτὰ ἐξηγοῦν, γιατί, ἐὰν οἱ ἐλεύθερες ἐτερόδοξες ξένες χῶρες ἀφιερώνουν πολὺ σημαντικὸ μέρος τῶν ραδιοτηλεοπτικῶν προγραμμάτων στὴν ἐκκλησιαστικὴ καὶ θρησκευτικὴ ζωὴ, πολὺ περισσότερο ἐπιβάλλεται στὴν Ὀρθόδοξη Ἑλλάδα οἱ ὑπεύθυνοι γιὰ τὸ ραδιόφωνο καὶ τὴν τηλεόρασι ἀφ' ἑνὸς νὰ παύσουν νὰ ἀνέχονται ἀπλῶς συρρικνωμένα στὸ ἐλάχιστο προγράμματα, ποὺ ἀναφέρονται στὴν Ἐκκλησία, καὶ ἀφ' ἑτέρου νὰ προλαμβάνουν ἢ νὰ ἐξουδετερώσουν τάσεις

7. Πρβλ. Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Τέχνη καὶ ἠθικὴ ἀξία, Ἀθήναι, 1972. Τοῦ Ἰδίου, Τέχνη καὶ ἐλευθερία (Αἰσθητικὸ Δοκίμιον), Ἀθήνα 1946, σ. 31-32.

Η ΝΕΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΤΗΣ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ ΣΤΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ*

5. Ἀξία καὶ ὄρια τῆς νέας μεταφραστικῆς μεθόδου.

1. Ἡ μέθοδος τῆς «δυναμικῆς ἀντιστοιχίας» ἐφαρμόζει αὐστηρὰ φιλολογικὰ κριτήρια καὶ ἀφορμάται ἀπὸ τὸν γλωσσολογικὸ κανόνα τῆς ἀντιστοιχίας νοηματικῶν ἐπιπέδων. Ὁ κανόνας αὐτὸς προϋποθέτει διάκριση ἀνάμεσα στὸ σημαϊνόμενο καὶ τὸ σημαϊνον, ἀνάμεσα στὸ γεγονὸς καὶ τὴ λεκτικὴ του ἔκφραση. Ἐκεῖνο ποὺ προέχει καὶ πρέπει νὰ μεταδοθεῖ εἶναι τὸ σημαϊνόμενο, ἐνῶ τὸ σημαϊνον (ἢ λέξη) ὡς φορέας καὶ περίδλημα, πρέπει νὰ ἀλλάξει σὲ νέα μορφή, νὰ προσαρμοσθεῖ στὴ γλωσσικὴ νοοτροπία τοῦ ἀναγνώστη ἢ ἀκροατῆ. Ἔτσι ἡ «δυναμικὴ ἀντιστοιχία» δίνει κατ' ἀνάγκη προτεραιότητα στὴ νέα γλωσσικὴ ἀπόδοση τοῦ πρωτοτύπου κειμένου, διὰ μέσου τῆς ὁποίας θὰ μεταδοθεῖ στὸν ἀναγνώστη ὡς καταληπτὸ τὸ βιβλικὸ μήνυμα, ἀφοῦ ἀκριβῶς ἢ μετάφραση εἶναι τὸ μήνυμα. Κατὰ συνέπεια μὲ τὴ «δυναμικὴ ἀντιστοιχία» ἀπογυμνώνεται τὸ δηλούμενο ἀρχικὸ γεγονὸς ἢ νόημα ἀπὸ τὴ φραστικὴ του μορφή, ἢ ὁποία θεωρεῖται καιρικὴ, δευτερεύουσα καὶ ἐπουσιώδης, καὶ ἀναζητεῖται μία νέα, σύγχρονη καὶ κατανοητὴ. Ἡ νέα αὕτὴ γλωσσικὴ μορφή πρέπει τῶρα νὰ ἐκφράζει ταυτόχρονα τόσο τὸ ἀρχικὸ νόημα ὅσο καὶ τὴ σύγχρονη νοοτροπία. Γιὰ νὰ γίνῃ ὅμως τοῦτο κατ' ἀνάγκη ἢ τὸ ἀρχικὸ νόημα θὰ προσαρμοσθεῖ σὲ νέες κατηγορίες σκέψεως ἢ ἡ σύγχρονη νοοτροπία θὰ φορτι-

θεῖ μὲ παλαιὰ νοήματα, ἐκ φύσεως ἀσχετα πρὸς τὴν ἐσωτερικὴ δυναμικὴ τῆς.

Κατὰ συνέπεια πρέπει νὰ ἐξετασθεῖ τὸ βασικὸ ζήτημα ὡς πρὸς τὴ δυνατότητα καθόλου τῆς «δυναμικῆς ἀντιστοιχίας» νὰ ἀποδώσῃ σὲ οὐσιαστικὴ καὶ πλήρη ἀνταπόκριση τὸ ἀρχικὸ νόημα τοῦ κειμένου τῆς Κ. Δ. μὲ σύγχρονους ὄρους. Ἐδῶ πρέπει ὅμως νὰ θέσουμε ἀμέσως τὸ βασικὸ ἐρώτημα: Ὑπάρχει μία εἰδικὴ «νοοτροπία» τῆς Κ. Δ., δηλ. ἕνας πνευματικὸς κόσμος, ὁ ὁποῖος ὡς συμβατικὴ ἔκφραση τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, σήμερα εἶναι ἀκατανόητος καὶ χρειάζεται νὰ μεταφρασθεῖ στὴ σύγχρονη νοοτροπία καὶ ὁρολογία; Εἶναι γνωστὸ, ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴ τῆς Κ. Δ. διακρίνουμε δύο μεγάλους πνευματικὸς κόσμους, τὸν ἑλληνιστικὸ (-ρωμαϊκὸ) καὶ τὸν ἰουδαϊκὸ. Καὶ οἱ δύο αὐτοὶ κόσμοι ἀποτελοῦν τὸ πνευματικὸ, κοινωνικὸ καὶ πολιτιστικὸ ὑπόβαθρο τῆς Κ. Δ. καὶ πρέπει φυσικὰ νὰ τοὺς γνωρίζουμε γιὰ νὰ ἐκτιμήσουμε σωστὰ τὴν ἰδιαιτερότητά τῆς. Ὡστόσο κανεὶς ἀπὸ τοὺς δύο αὐτοὺς κόσμους δὲν εἶναι ὁ ἴδιος κόσμος τῆς Κ. Δ., παρόλο ὅτι καθένας χωριστὰ ἔχει ἐπηρεάσει σημαντικὰ τὴν τελικὴ λεκτικὴ καὶ πραγματικὴ διαμόρφωση τοῦ μηνύματός τῆς. Γεγονὸς πάντως εἶναι, ὅτι σὲ συνάρτησιν μ' αὐτοὺς διαμορφώθηκε ἕνας ἐντελῶς καινούργιος πνευματικὸς ὀρίζοντας, ποὺ δὲν εἶναι οὔτε ἀμιγῆς ἑλληνιστικὸς οὔτε ἀμιγῆς ἰουδαϊκός. Οἱ συγγραφεῖς τῆς Κ. Δ. δημιουργοῦν ἕνα νέο πνευματικὸ πλαίσιο, μία νέα «νοοτροπία». Ἄς λάβουμε ὡς ἐνδεικτικὸ παράδειγμα τὸ χωρίο Ἰωάν. 1,14: «Καὶ ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ...». Ἐδῶ διακηρύσσεται σὲ τύπο ὁμολογίας τὸ ἱστορικὸ γεγονὸς τῆς ἐνσαρκώσεως τοῦ θεοῦ Λόγου μὲ μιὰ γλωσσικὴ διατύπωση, ποὺ δημιουργεῖ νέες κατηγορίες, ὅπως ἀκριβῶς νέο καὶ μοναδικὸ εἶναι τὸ ἴδιο τὸ γεγονὸς αὐτό. Ὁ «Λόγος» δὲν εἶναι ἡ ἀπρόσωπη κοσμολογικὴ ἀρχὴ τῶν Στωϊκῶν, τῶν Νεοπυθαγορείων ἢ τοῦ ἰουδαίου Φίλωνα, ἀλλὰ ὁ «μονογενὴς παρὰ Πατρός» Ἰησοῦς Χριστός, ὡς μοναδικὸ θεῖο πρόσωπο ποὺ προσλαμβάνει ἀληθινὰ τὴν ἀνθρώπινη φύση. Ἐνῶ διατηρεῖται ἡ ἑλληνικὴ αὕτὴ λέξη, ὅμως ἀποκτᾶ ἕνα ριζικὰ διάφορο καὶ ἐπαναστατικὸ γιὰ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη περιεχόμενο καὶ εἰσάγει τὴν ἀδιανόγητὴ ὡς τῶρα ἀντίληψη τῆς ἀληθινῆς ἀνθρωπότητος τοῦ Θεοῦ. Κάτι παρόμοιο συμβαίνει καὶ μὲ τὴν ἰουδαϊ-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 126 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 4 τεύχους.

ἢ ἀπόπειρες «προοδευτικῶν» συνεργατῶν τοὺς πρὸς ὑποτίμησι ἢ ἀποδυνάμωσι ἢ φανερὴ καταπολέμησι τοῦ θεσμοῦ ἢ τῶν ἀρχῶν ἢ τῶν λειτουργῶν τῆς Ἐκκλησίας, πράγμα ποὺ σημαίνει ὑπονόμευσι καὶ διάβρωσι τῶν θεμελιῶν τοῦ Ἔθνους. Ἡ Ἐκκλησία πρέπει νὰ ἀποτελῇ τὴν ζωτικὴ ἐντελέχεια ὁποιασδήποτε πτυχῆς τῆς ἐθνικῆς ζωῆς, ἐπομένως καὶ τῶν προγραμμάτων τοῦ Ἑλληνικοῦ Ραδιοφώνου καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Τηλεοράσεως.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

κή νοοτροπία. Το «έσκηψεν» αποδίδει τη γνωστή παράδοση της Π. Δ. για την παρουσία της δόξας του Γιαχβέ στη «σκηνή του μαρτυρίου», που έφεραν μαζί τους οι Ίσραηλίτες από την εποχή της έρημου στη γη της επαγγελίας. Πρόκειται για έμμεση και συμβολική παρουσία του Γιαχβέ. Όμως ο ευαγγελιστής μας υπερβάλλει την παλαιά αυτή παράδοση, δημιουργώντας την άδιανόγητη για τον Ίουδαίο αντίληψη, ότι ή «δόξα» του Θεού γίνεται τώρα με την ενσάρκωση προσωπική και ιστορική στο πρόσωπο του Υιού του Θεού. Την αντιπροσωπευτική και συμβολική παρουσία του Θεού αντικαθιστά τώρα ή ενσάρκωση του Υιού του μέσα στην πορεία της ιστορίας και με τους όρους της ανθρώπινης ζωής. Επίσης και ή αντίληψη για τη θέα (της δόξης) του Θεού, που ήταν βλάσφημη και ως ιδέα στον κόσμο της Π. Δ., τώρα γίνεται δυνατή με την ενσάρκωση του Μονογενοῦς Υιού.

Αυτή ή νέα αντίληψη για τη «φύση» και το ιστορικό έργο του Θεού, ενώ προσλαμβάνει, όμως υπερβάλλει άπειρα και την έλληνοιστική και την ιουδαϊκή παράδοση. Όστόσο δεν αποτελεί σχηματοποιημένη «νοοτροπία», καιρικά καθωρισμένη, που εντάσσεται μέσα στα συμβατικά πλαίσια μιᾶς βιοθεωρίας ή κοσμοθεωρίας. Ούτε είναι μία νέα αντίληψη της ζωής, που προήλθε ύστερα από σύνθεση των δύο προηγούμενων. Είναι αντίθετα μία νέα αποκάλυψη, το ουσιαστικό περιεχόμενο του νέου ευαγγελίου, το θεμέλιο του Χριστιανισμού, που παραμένει ακλόνητο και ανυπέροβλο. Συνεπώς με το ευαγγέλιο της Κ. Δ. δεν έχουμε μία ξεπερασμένη σήμερα αντίληψη για το Θεό, τη ζωή, την ιστορία, τον κόσμο και τον άνθρωπο, που πρέπει να παραχωρήσει τη θέση της σε μιᾶν επίκαιρη και σύγχρονη. Το μήνυμα της Κ. Δ. αντίθετα προκαλεί κάθε ανθρώπινη νοοτροπία να αὐτο-υπερβαθεί και να ενσαρκωθεί μέσα στην τέλεια νέα αποκάλυψη του Θεού. Χωρίς ή ἴδια να είναι «νοοτροπία», δημιουργεί νέα νοοτροπία, είναι νέα «κατηγορία» σκέψης, νέα ποιότητα ζωής, που ανακαινίζει τον κόσμο του ανθρώπου στην πραγματική υγεία και ολοκληρία του.

Από την άποψη αυτή συνεπώς είναι άδιανόγητη ή τέλεια «δυναμική αντίστοιχία» ανάμεσα στην «νοοτροπία» της Κ. Δ. και της σύγχρονης εποχής, αφού δεν υπάρχουν δύο ἄσχετες μεταξύ τους νοοτροπίες ούτε ουσιαστική αντίστοιχία νοηματικών οριζόντων. Η αντίστοιχία λοιπόν θά περιορισθεί κατ' ανάγκη κυρίως στη φρασεολογία, όποτε γίνεται επιλογή ή επινόηση τεχνικών όρων και φράσεων από τη νέα γλώσσα, που κρίνονται πλησιέστερες προς το αρχικό νόημα. Αναγκαστικά λοιπόν θά έχουμε περιορισμό και φυ-

σικά σχετική ἀλλοίωση του αρχικού νοήματος ή τουλάχιστο μετατροπή του σημααινόμενου²⁷. Η μείωση αυτή είναι αναπότρεπτη όχι μόνον επειδή περιορίζεται ή αλλοιώνεται σοβαρά ο σημαντικός ορίζοντας της βιβλικής «νοοτροπίας», αλλά και επειδή το αρχικό νόημα του βιβλικού λόγου δεσμεύεται τώρα σε νέες έννοιες και κατηγορίες, δηλ. σε μιᾶ νέα νοοτροπία, που δεν αντιστοιχεί όπωσδήποτε με τη βιβλική. Συνεπώς ή μετάφραση της «δυναμικής αντίστοιχίας» δεν προσφέρει καμμιάν απόλυτως έγγυήση, ότι ή νέα γλωσσική διατύπωση έξαντλεί ή περιέχει το ένα και μοναδικό νόημα του αρχικού κειμένου. Το μειονέκτημα αυτό αφορά βέβαια κάθε είδους μετάφραση. Σχετικά όμως με την Κ. Δ. οι συνέπειες είναι ανυπολόγιστα σημαντικές, έφόσον ο περιορισμός του αρχικού νοήματός της με τη μετάφραση συνεπάγεται τον κλονισμό του αυθεντικού μηνύματος, της ταυτότητας της βιβλικής αποκάλυψης, τη σύγχυση ως προς τους όρους της σωτηρίας του ανθρώπου.

2. Υπάρχει όμως και ένα άλλο καίριο ζήτημα, που αφορά την αξία και αποτελεσματικότητα της μεθόδου της «δυναμικής αντίστοιχίας». Ο θεόπνευστος χαρακτήρας του βιβλικού θείου λόγου, που προσδιορίζει ουσιαστικά και τη μετάφρασή του, αν ληφθεί βέβαια σοβαρά υπ' όψη, καθιστά τη δυναμική «αντίστοιχία» νοημάτων έτσι κι αλλιώς προβληματική. Το ευαγγέλιο του Ίησου Χριστού απαιτεί κατά πρώτο λόγο ριζική μετάνοια, δηλ. αλλαγή νοοτροπίας, απαλλαγή από το φρόνημα του κόσμου (Φιλ. 3,19, πρβλ. Ματθ. 16,23 παρ. 4.) και της σαρκός (Ρωμ. 8,5 έξ.), την ανακάλυψη του νοῦ (Ρωμ. 12,2) και την απόκτηση του νοῦ του Χριστού (1 Κορ. 2,16), δηλ. την ἄρνηση «συσχηματισμοῦ» με τον παρόντα αἰώνα (Ρωμ. 12,2). Για το λόγο τούτο ζητείται από τους πιστούς να «φρονούν τὰ ἄνω» (Κολ. 3,2), τὰ του Ίησου Χριστού (Φιλ. 2,5), να είναι «φρόνημοι ἐν Χριστῷ» (2 Κορ. 4,10), να έχουν το φρόνημα του Πνεύματος (Ρωμ. 8,27). Αὐτός είναι καίριος όρος για την αικειοποίηση του ευαγγελίου και όταν δεν εφαρμόζεται, ακόμη και στην καλλίτερη περίπτωση κατανόησης και γλωσσικής μεταφράσεώς του, ο άνθρωπος φρονεί τὰ της σαρκός, έχει το φρόνημα του κόσμου, ένα βαρὺ πέπλο καλύπτει τους οφθαλμούς

27. Έκτός από τις περιπτώσεις που αναφέραμε στην ύποσ. 5, πρβλ. ακόμη: λόγος-μήνυμα, δόξα Θεού-δύναμη Θεού, ἀληθινός-τηρεῖ τις υποσχέσεις του, Χριστός-ό σωτήρας που περιμένατε, παράκλησις-καλοπέραση, μαρτυρῶ περί ἑμαυτοῦ-συσταίνα τον ἑαυτόν μου (Ίωάν. 8,14), πνευματικός-θεϊκός, αἰώνιος ζωή-καινούργιος κόσμος, ὁ μισθός ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς-ὁ Θεός θά σε ἀνταμείψει με το παραπάνω (Ματθ. 5,12) κ.ά.

τῆς διανοίας του καὶ κάλυμμα σκοτίζει τὴν καρδιά του κατὰ τὴν ἀνάγνωση (2 Κορ. 3, 14-15). Μόνον ὅταν ἐπιστρέφει ὁ ἄνθρωπος στὸ ἔκπαγλο φῶς τοῦ Χριστοῦ θὰ ἀρθεῖ τὸ κάλυμμα αὐτὸ καὶ θὰ ἀτενίσει κατὰ πρόσωπο τὴ δόξα τοῦ ἀποκαλυπτόμενου μὲ τὸ βιβλικὸ λόγο Θεοῦ σὲ μιὰ κίνηση προσωπικῆς μεταμορφώσεως (2 Κορ. 3, 16-18).

Τὸ βιβλικὸ εὐαγγέλιο, γιὰ νὰ εἶναι καὶ νὰ λειτουργήσῃ ὡς «εὐαγγέλιο», πρέπει νὰ ἐμφανισθεῖ στὸν ἄνθρωπο ὡς σκάνδαλο καὶ μωρία, ὡς πρόκληση καὶ ἀνακαίνιση τῆς ἀνθρώπινης νοστροπίας. Ἄν λοιπὸν προτάξουμε τὴν ἀνάγκη τῆς λογικῆς κατανοήσεως τοῦ εὐαγγελίου καὶ ἀπαιτήσουμε τὴν λογικὴ ἀντίδραση τοῦ ἀνθρώπου, ὡς τοῦ μοναδικοῦ τρόπου οἰκειώσεως τοῦ εὐαγγελίου, ὅπως θέλει ἡ «δυναμικὴ ἀντιστοιχία», στὴν πράξη θὰ ἀναγκασθοῦμε νὰ προσαρμόσουμε τὸ σκάνδαλο τοῦ εὐαγγελίου στὶς ἀπαιτήσεις τῆς ἀνθρώπινης λογικῆς καὶ κατανοήσεως καὶ ἔτσι θὰ «κνωθεῖ» ὁ σταυρὸς (1 Κορ. 1,17) ἀπὸ τὴν ἀνθρωπογονικὴ του δύναμη καὶ ἡ πίστη ἀπὸ τὴν χαρισματικὴ καὶ κατ' ἐπαγγελία φύση τῆς (Ρωμ. 4,14).

3. Ἡ ἀξία λοιπὸν τῆς «δυναμικῆς ἀντιστοιχίας» εἶναι ὅπωςδήποτε περιορισμένη καὶ δὲν μπορεῖ νὰ θεωρηθεῖ αὐστηρὰ ἐπιστημονικὴ καὶ ἀπόλυτα ἀποτελεσματικὴ²⁸. Ἀναφέρουμε καὶ τὸν πρόσθετο λόγο, ὅτι ἡ ἐπιστημονικότητα μιᾶς μεταφράσεως ἀφορᾷ ἰδιαίτερα τὴν πραγματικὴ κατανόηση τοῦ πρωτοτύπου μὲ τὰ καθιερωμένα μέσα τῆς ἱστορικο - φιλολογικῆς ἔρευνας. Ἡ γλωσσικὴ διατύπωση εἶναι μᾶλλον θέμα αἰσθητικό, ποῦ ἐπιτρέπει ἐλευθερία στὸ μεταφραστὴ νὰ ἐπιλέγῃ κατὰ τὴν κρίση του τὸ ἀ' ἢ β' γλωσσικὸ ἰδιώμα. Βέβαια καὶ ἡ μέθοδος αὐτὴ γιὰ νὰ ἐπιτύχει τὴ φυσικὴ ἀντιστοιχία τῶν νοημάτων προϋποθέτει τὴν πραγματικὴ κατανόηση καὶ ἐρμηνεῖα τοῦ πρωτοτύπου. Ὡστόσο ἡ κατανόηση τοῦ πρωτοτύπου, ποῦ κατέληξαν οἱ μεταφραστὲς, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν ὀρθότητα καὶ πληρότητά της, ἐπενδύεται τώρα μιὰ νέα γλωσσικὴ μορφή, ποῦ δὲν ἀποδίδει πλέον τὴ βιβλικὴ νοστροπία καὶ τὸ βιβλικὸ τρόπο σκέψεως. Τὸ βιβλικὸ δηλ. μήνυμα ἀπογυμνώνεται ἀπὸ τὸ ὄργανικὸ του πλαίσιο, «ἀπομυθεύεται» καὶ «συσχηματίζεται» στὴ μορφή μιᾶς ξένης νοστροπίας. Ἀναγκαστικά λοιπὸν ἡ ἐπιδιωκόμενη ἀντιστοιχία νοημά-

28. Ἐνδεικτικὸ πρὸς τοῦτο εἶναι καὶ τὸ γεγονός, ὅτι ἡ προαναφερθεῖσα γερμανικὴ μετάφραση τῆς ΚΔ τῆς Β.Ε. πολεμήθηκε δριμύτατα ὡς αὐθαίρετη καὶ μὴ ἐπιστημονικὴ ὄχι μόνον ἀπὸ τοὺς εἰδικούς ἐξηγητὲς τῆς ΚΔ ἀλλὰ καὶ ἀπὸ λαϊκὰ στρώματα. Τοῦτο ἀνάγκασε τὴν ἡγεσία τῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας τῆς Γερμανίας νὰ τὴν ἀπορρίψει, ἐνῶ παράλληλα ἀναθεώρησε καὶ ἔθεσε σὲ νέα κυκλοφορία τὴν παλαιὰ μετάφραση τοῦ Λουθέρου.

των περιορίζεται σὲ ἀντιστοιχία γλωσσικῶν τύπων, ποῦ ἐμφανίζουν μόνον ἐξωτερικὴ ἀνταπόκριση καὶ ὄχι ἐννοιολογικὴ²⁹ καὶ φυσικὰ ἔχει ἔντονο ὑποκειμενικὸ χαρακτήρα. Ἔτσι ὁ ἀναγνώστης δὲν γνωρίζει πλέον μὲ τὴν μετάφραση τοῦ τύπου αὐτοῦ τὸ ἀρχικὸ νόημα, ἀλλὰ ἐκεῖνο, ποῦ προσφέρουν οἱ μεταφραστὲς³⁰ καὶ μάλιστα σὲ μιὰν ἐπιλεγμένη μορφή γλώσσας, ποῦ ὅπωςδήποτε δὲν εἶναι πάντοτε ὁ κανόνας τοῦ γλωσσικοῦ ἰδιώματος ἐνός τόπου³¹. Καὶ ἀπὸ τὴν ἀποψη αὐτὴ ἡ μετάφραση τῆς «δυναμικῆς ἀντιστοιχίας» ὑποβάλλει καὶ ἐπιβάλλει μιὰ εἰδική, ἐπιλεγμένη καὶ συχνὰ σκόπιμη κατανόηση τοῦ πρωτοτύπου.

4. Ἡ σχετικὴ ἀξία τῆς «δυναμικῆς ἀντιστοιχίας» ἀποδεικνύεται ὁμως καὶ κατὰ τὴν πρακτικὴ ἐφαρμογὴ της μὲ τὴν ἴδια τὴ νέα μετάφραση. Ἐπιλέγουμε τρεῖς χαρακτηριστικὲς περιπτώσεις, ὅπου ἡ μέθοδος αὐτὴ εἶναι ἀδύνατο νὰ λειτουργήσῃ: α) Ὁ κόσμος τῆς Κ. Δ. γνωρίζει τὴ διάκριση τοῦ κόσμου σὲ τρεῖς «ὁρόφους», οὐρανὸ, γῆ καὶ ἅδη. Στὸ πλαίσιο αὐτῆς τῆς κοσμολογικῆς νοστροπίας διατυπώνονται πολλὲς θεολογικὲς ἀλήθειες, ὅπως ἡ κάθοδος τοῦ Χριστοῦ «ἀνωθεν», «ἐκ τοῦ οὐρανοῦ», ἡ ἀνάβαση ἢ ὕψωσή του στὸν οὐρανὸ, ἡ κάθοδος του στὸν ἅδη, ἡ γέννηση τοῦ ἀνθρώπου «ἀνωθεν» κ.τ.λ. Ἡ νοστροπία αὐτὴ ἔχει βέβαια σήμερα καταργηθεῖ. Ὅμως οἱ μεταφραστὲς διατηροῦν τὴν ἀρχαία κοσμολογικὴ αὐτὴ ἀντίληψη (πρβλ. ἀντιπροσωπευτικὰ Ρωμ. 10, 6-7), δημιουργώντας τέλεια ἀμηχανία στὸν ἀναγνώστη τῆς σύγχρονης διαστημικῆς ἐποχῆς. β) Κατὰ τὴν ἑλληνιστικὴ ἐποχὴ ἦταν γενικὴ πεποιθήση, ὅτι οἱ σωματικὲς ἀρρώστειες ὀφείλονται σὲ κατάληψη δαιμόνων καὶ ἐπομένως ἡ θεραπεία προϋποθέτει τὸν ἐξορκισμό τους. Τὴν ἀναχρονιστικὴ αὐτὴ ἀντίληψη γιὰ τὴ σύγχρονη ψυχολογία καὶ ἰατρικὴ διατηροῦν στὸ ἀκέραιο οἱ μεταφραστὲς μας (πρβλ. Ματθ. 12,22 κ.ἄ.). γ) Ἡ ἔγνοια τῆς «βασιλείας τοῦ Θεοῦ» στὴν Κ. Δ.

29. Κλασικὴ περίπτωση Ματθ. 18,18: «ὅσα ἂν δῆσητε ἐπὶ γῆς, ἔσται δεδεμένα ἐν τῷ οὐρανῷ» — ὅ,τι δέσετε στὴ γῆ, θὰ εἶναι δεμένο καὶ στὸν οὐρανὸ. Ἐπίσης Ἰωάν. 6,68: «ρήματα ζωῆς αἰωνίου ἔχεις» — Ἐσὺ κατέχεις τὰ λόγια ποῦ ὀδηγοῦν στὴν αἰώνια ζωή. Ἐδῶ δὲν ὑπάρχει ἀντιστοιχία, γιὰτὶ ἡ βιβλικὴ λέξη «ρήματα» δὲν εἶναι ταυτόσημη μὲ τὴ νεοελληνικὴ «λόγια». «Ῥῆμα» εἶναι ὁ λόγος ὁ φορτισμένος μὲ τὸ γεγονός του. Γι' αὐτὸ ἀκριβῶς καὶ τὰ «ρήματα» τοῦ Ἰησοῦ εἶναι ἡ αἰώνια ζωὴ καὶ δὲν ὀδηγοῦν ἀπλῶς σ' αὐτήν, ὅπως ἐξηγεῖ ρητὰ ὁ προηγούμενος στ. 63.

30. Κλασικὴ περίπτωση τὰ χωρία: Ματθ. 5,4.5.6. Λουκ. 4,18. 6,21.24.

31. Π.χ. Ματθ. 17,22: συνάχτηκαν οἱ μαθητὲς, Λουκ. 8, 45: οἱ ὄγλοι ἔχουν στριμωχτεῖ κοντὰ σου, 10,41: Μάρθα Μάρθα -Καθμένη Μάρθα, 11,43: ἀσπασμός-χαίρετοῦρα, 12,54: ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ — μὲ σκοπὸ νὰ τοῦ βροῦν κάποιο πάτημα, Πράξ. 4,11: τὸ πῶς βασικὸ ἀγκωνάρι, Ρωμ. 6,15: Νὰ τὸ ρίξουμε στὴν ἀμαρτωλὴ ζωή;

έχει σαφώς διαμορφωθεί με την επίδραση της ισραηλιτικής αντίληψης για την θεοκρατία και την ιδιαίτερη έξουσία που άσκει ο έθνικός βασιλέας στο όνομα και τη θέση του Γιαχβέ. Οί μεταφραστές μας προτιμούν τον «άντιστοιχο» τύπο: «ο καινούργιος κόσμος της βασιλείας του Θεού» (π.χ. Ματθ. 12,28), ο οποίος δεν ανταποκρίνεται ούτε στη νοοτροπία της Κ. Δ. (περιορίζει τη βασιλεία του Θεού στην αντίληψη κάποιου «κόσμου»), άλλ' ούτε και στη σύγχρονη (έμβάλλει στον καινούργιο κόσμο την ιδέα της θεοκρατικής έξουσίας του βασιλέα). Ίδιαίτερα στην χαρακτηριστική αυτή περίπτωση συνενώνονται δύο διαμετρικά αντίθετες νοοτροπίες, που προκαλούν συσκοτισμό της βιβλικής παράδοσης και τέλεια σύγχυση³². Τη «δυναμική» αυτή κατανόηση της «βασιλείας» άπορρίπτει όμως ο ίδιος ο Χριστός: «ή βασιλεία ή έμη ούκ έστιν εκ του κόσμου τούτου» (Ίωάν. 18,36).

6. Π ο ι ό τ η τ α κ α ι π ε ρ ι ε χ ό μ ε ν ο τ η ς ν έ α ς μ ε τ α φ ρ ά σ ε ω ς .

Στην προηγούμενη συζήτησή μας έπισημάναμε τις ένδογενείς άδυναμίες της μεθόδου της «δυναμικής άντιστοιχίας», όταν εφαρμόζεται άδιάκριτα στη μετάφραση της Κ. Δ. στη νεοελληνική δημοτική γλώσσα. Οί άδυναμίες αυτές καθιστούν τελικά προβληματική τη δυνατότητα έσωτερικής άντιστοιχίας των νοημάτων, την όποια και περιορίζουν (και τούτο έν μέρει) στο έξωτερικό επίπεδο της γλωσσικής μορφής. Άποκομίζει κανείς την έντύπωση, ότι έχει μπροστά του ένα παλίμψηστο κώδικα, όπου άναμιγνύονται καχότεχνα ή πρώτη και ή δεύτερη γραφή, χωρίς καμμιά νά είναι άπόλυτα εύδιάκριτη.

Η ούσιαστική όμως άδυναμία της «δυναμικής άντιστοιχίας» προκύπτει, όπως έπισημάναμε και στην αρχή, από το γεγονός, ότι ως καθαρή γλωσσολογική μέθοδος δεν άποδίδει ιδιαίτερη σημασία στην ιδιάζουσα φύση του βιβλικού θείου λόγου, που χαρακτηρίζεται

32. Τη σύγχυση αυτή επιτείνει και ή σχετική επεξήγηση του Γλωσσαρίου, όπου ή «βασιλεία του Θεού» όρίζεται ως ο νέος κόσμος που εγκαινιάζει ο Χριστός με το έργο του, «στον όποιο κυριαρχεί άντι του μίσους ή άγάπη, άντι του σκότους της άπιστίας το φώς της πίστεις, άντι της άπόγνωσης ή έλπιδας», σελ. 517. Με την φανερό κοινωνικο-μεσσιανική και ήθικιστική έμφαση του όρισμού αυτού άρνοείται έπιδεικτικά μ.ά. ο ούσιαστικός χαρακτήρας της «βασιλείας», δηλ. ή ριζική και άπόλυτη διαφοροποίησή της από κάθε κοσμική αντίληψη (πρβλ. ένδεικτικά τά σχετικά χωρία: Ματθ. 22,29-30. Ρωμ. 14,17). Περιττό νά τονίσουμε, ότι στη συνείδηση της πρώτης Έκκλησίας ή «βασιλεία του Θεού» ως ιστορική κατάσταση, φανερώνεται δυναμικά στο χώρο της Έκκλησίας, αντίληψη που ούτε στο έλάχιστο ύπονοεί ο περιοριστικός και παραπλανητικός όρισμός της στη νέα μετάφραση.

με τον όρο «θεοπνευστία». Η καθιερωμένη από την έποχή της Κ. Δ. αντίληψη αυτή (πρβλ. 2 Τιμ. 3,16 και 2 Πέτρ. 1,21) κατοχυρώνει την άκεραιότητα και αυθεντία του γραπτού θείου λόγου και καθορίζει το ρόλο του ανθρώπινου λόγου στην κατανόηση και έρμηνεία του. Η θεοπνευστία άφορά θέβαια το περιεχόμενο τη βιβλικής αλήθειας, ή κατανόηση του όποιου γίνεται έφικτή, όταν ο άναγνώστης εισέλθει στο «σκοπό», τη «διάνοια», το «νού» των κειμένων. Τούτο γίνεται θέβαια με τους όρους της πίστεις και του πνευματικού φωτισμού³³. Κατά συνέπεια ή θεοπνευστία έπιδάλλει στον άναγνώστη και μεταφραστή των Γραφών «πνευματικούς» όρους³⁴ και τον δεσμεύει νά είναι ζωντανό μέλος του σώματος του Χριστού - Λόγου και φορέας του καθολικού θεολογικού, λειτουργικού και έρμηνευτικού ήθους της Έκκλησίας. Άντίθετα ή μέθοδος της «δυναμικής άντιστοιχίας» ως μόνη προϋπόθεση του μεταφραστή θεωρεί τον κατά το δυνατό τέλειο έξοπλισμό του με τά μέσα της γλωσσολογικής και φιλολογικής έρευνας. Και από την άποψη λοιπόν του θεόπνευστου χαρακτήρα της βιβλικής αλήθειας καθώς και των ειδικών πνευματικών όρων της μεταφράσεως, που φυσιολογικά συνυπονοούνται, ή δυναμική άντιστοιχία νοημάτων είναι προβληματική.

Ειδικότερα ή μεταφραστική αυτή μέθοδος δεν μπορεί από τη φύση της νά δεσμευθεί στους ειδικούς όρους κατανόησης και έξηγήσεως που χαρακτηρίζουν το γραπτό θείο λόγο, όπως αυτοί διαμορφώθηκαν από την έξηγητική θεολογική και λειτουργική παράδοση της Έκκλησίας. Το γεγονός, ότι ή Β. Ε. και οί έξι έλληνες μεταφραστές άπέφυγαν συστηματικά τη συνεργασία

33. Πρβλ. σχετικά Ίωάν. Χρυσοστόμου: «Διά τοι τούτο προσήκει ήμάς υπό της άνωθεν χάριτος οδηγούμενους, και παρά την του άγίου Πνεύματος έλλαμψιν δεξαμένους, ούτως έπιέναι τά θεία λόγια. Ουδέν γάρ σοφίας άνθρωπίνης δείται ή θεία γραφή προς κατανόησιν των γεγραμμένων, αλλά της του Πνεύματος άποκαλύψεως» (MPG 53, 175 έξ.). 'Επίσης Μαξίμου Όμολ.: «έπεμνήσθην της (κυριακής) προσευχής ήν και των έμδν άναγκαίως ύπόθεσιν λόγων ποιούμενος, αίτούμαι τον ταύτης διδάσκαλον της προσευχής Κύριον διανοίξαι μου τον νούν προς κατανόησιν των έν αυτή μυστηρίων και δοῦναι σύμμετρον λόγον προς την των νοουμένων σαφήνειαν» (Είς την προσευχήν του Πάτερ ήμδν, Πρβλ., MPG 90, 876).

34. Πρβλ. ένδεικτικά Μ. Άθανασίου: «Ούτως ο θέλων των θεολόγων την διάνοιαν καταλαβεΐν, προαπονίψαι και προαποπλύναι τῷ βίῳ την ψυχήν όφείλει, και προς αυτούς τους άγιους άφικέσθαι τῇ όμοιότητι των πράξεων αυτών, ίνα, συν αυτοΐς τῇ άγωγῇ της συζήσεως γενομένος, τά και αυτοΐς άποκαλυφθέντα παρά Θεού κατανόησιν» (Περί ένανθρωπήσεως 57, ΒΕΠ 30, 121). 'Επίσης και Μ. Βασιλείου: «Προς δῆ τούτο χρεια της έν τῷ βίῳ καθαρότητος, ώστε και προς την της ήθικῆς άρετῆς επιτήδευσιν το έν ταΐς Γραφαΐς κεκαλυμμένον διαγνώσθηναι. Χρεια δέ προς τῇ καθαρότητι του βίου και της έν ταΐς Γραφαΐς διατριβῆς, ίνα το σεμνοπρεπές και μυστικόν των θείων λόγων εκ της συνεχούς μελέτης έντυπωθῇ τῇ ψυχῇ» ('Ερμηνεία εις Ήσαΐαν 6, ΒΕΠ 56, 53).

μέ τις ἀρμόδιες ἐκκλησιαστικές ἀρχές δὲν ἀφορᾶ βέβαια μόνο τὴ διαδικασία τῆς μεταφράσεως, ἀλλὰ κυρίως τις ἀρχές καὶ τὸ περιεχόμενό της. Πράγματι ἡ μέθοδος τῆς «δυναμικῆς ἀντιστοιχίας» ἀπὸ ἐσωτερικὴ ἀνάγκη ὄχι μόνο παρακάμπτει, ὅπου κρίνεται ἀναγκαῖο, τὸ πρωτότυπο κείμενο, ἀλλὰ ἀποφεύγει κάθε δέσμευση στὴ δογματικὴ παράδοση ἢ σὲ καθοριστικούς ἐρμηνευτικούς κανόνες, πού καθιερώθηκαν στὴ μακραίωνη ἐξηγητικὴ παράδοση τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ μέθοδος αὐτὴ ἐπιχειρεῖ ἓνα τολμηρὸ ἄλμα, ἀφοῦ μεταπηδᾷ αὐθαίρετα ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ πρωτοτύπου στὴ σύγχρονη ἐποχὴ, ἀγνοώντας τὴν πολυτιμὴ συμβολὴ σοφῶν καὶ ἁγίων Πατέρων καθὼς καὶ τὴν εὐρύτερη ἐξηγητικὴ παράδοση τῆς Ἐκκλησίας, πού καθιερώθηκαν ὡς ἀλάθηστος ὁδηγὸς στὴ μακραίωνη ἱστορία τῆς κατανοήσεως καὶ ἐρμηνείας τῆς ἁγ. Γραφῆς καὶ τοῦτο ὄχι μόνο στὸν ὀρθόδοξο χῶρο. Ἔτσι ἡ σύγχρονη ἐλληνικὴ ὀρθόδοξη νοοτροπία ἀποκόπτεται βίαια ἀπὸ τις ρίζες της στὸ παρελθὸν καὶ ἀπομονώνεται ἀπὸ τὴν πνευματικὴ, θεολογικὴ, λειτουργικὴ καὶ ἐξηγητικὴ κληρονομία της. Τὸ τίμημα ὅμως πού καταβάλλεται μὲ τὸ τόλμημα αὐτό, ὅπως καὶ μὲ κάθε βίαιη διάσπαση τῆς πνευματικῆς ὁλοκληρίας τῆς ζωῆς, εἶναι ἀνυπολόγιστο.

Γιὰ νὰ γίνουμε ἀπόλυτα συγκεκριμένοι καὶ σαφεῖς. Ἡ νέα μετάφραση τῆς Κ. Δ., πού ἐφαρμύζει πιστὰ τὴ μέθοδο τῆς «δυναμικῆς ἀντιστοιχίας», καταλήγει μὲ ἐσωτερικὴ ἀναγκαιότητα σὲ μιὰ τελικὴ μορφή, ἡ ὁποία:

α) Βρίσκεται σὲ καίρια σημεῖα σὲ ἀσυμφωνία μὲ τὴν καθιερωμένη δογματικὴ διδασκαλία καὶ παράδοση τῆς Ἐκκλησίας καὶ εὐνοεῖ σοβαρὰ παρεκκλίσεις ἀπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴ πίστη³⁵.

Ὡς ἐνδεικτικὰ χωρία ἀναφέρουμε:

Ματθ. 1,25: Καὶ οὐκ ἐγίνωσκεν αὐτὴν ἕως οὗ ἔτεκεν τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον (βυζαντ. κείμενο). —Καὶ δὲν εἶχε συζυγικὲς σχέσεις μαζύ της, ὡσὸτου γέννησε γιὸ (μετάφρ. ἀπὸ κριτικὸ κείμενο). Ἡ ἀπόδοση αὐτὴ ἀφήνει νὰ νοηθεῖ, ὅτι μετὰ τὴ γέννηση τοῦ

35. Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο ὁ καθ. Σ. Ἀγουρίδης ἔδωσε τὴν ἀκόλουθη ἀπάντηση: «Μπορεῖ νὰ ὑπάρχουν ἀπώλειες καὶ ὡς πρὸς τὸ δόγμα; Ἡ ἀπάντηση εἶναι πῶς τέτοιο θέμα δὲν μπορεῖ νὰ τεθεῖ εἰδικὰ σὲ σχέση μὲ τὴ μετάφραση. Ὅλες οἱ παρανοήσεις τοῦ δόγματος πού ἔχουν γίνεῖ μέχρι τώρα δὲν ἔγιναν ἐξ ἀφορμῆς ὁποιασδήποτε μεταφράσεως, ἀλλὰ ἀπὸ παρανοήσεις τοῦ πρωτοτύπου» (Προβλήματα σχετικὰ μὲ τὴν μετάφραση τῆς Καινῆς Διαθήκης, στὸ συμπόσιο, Πρωτότυπο καὶ Μετάφραση (ὑποσ. 13), σελ. 193). Ἄς ἐπιτραπεῖ ὅμως νὰ ἀναφέρουμε σχετικὰ: α) Οἱ δογματικὲς παρανοήσεις τῶν αἰ-

Ἰησοῦ ἢ Θεοτόκος εἶχε μὲ τὸν Ἰωσήφ συζυγικὲς σχέσεις καὶ ἐνδεχομένως γέννησε καὶ ἄλλα παιδιὰ. Τοῦτο ἀποκλείει τὸ βυζαντινὸ κείμενο μὲ τὴ διπλὴ χρῆση τοῦ ὀριστικοῦ ἄρθρου τ ὀ ν. Ἐπειτα «πρωτότοκος» στὴ συνάφεια αὐτὴ θεωρεῖται «ὁ πρῶτον διανοίγων μήτραν» καὶ ὄχι σὲ σύγκριση μὲ τοὺς ἐπιγενόμενους (Μ. Βασιλείου, ΒΕΠ 54,230, πρὸλ. καὶ Λουκ. 2,7 σὲ σχέση μὲ 2,23). Ἐπίσης τὸ νεοελληνικὸ ὦ σ ὄ τ ο υ δηλώνει σαφῶς τὸ τέλος μιᾶς χρονικῆς περιόδου (ὅπως π.χ. Ματθ. 2,13. 14,22, μετάφραση), ἐνῶ τὸ ἕ ω ς ο ὅ, κατὰ τὴν ὁμόφωνη πατερικὴ ἐξήγηση, στὸ διηγετικόν. Τὴ δογματικὴ παράδοση σέβεται καὶ ἡ ἄλλη πατερικὴ ἐρμηνεία: «Οὐκ ἐγίνωσκεν αὐτὴν ὅθεν συνέλαθεν, ἕως οὗ ἔτεκε καὶ εἶδεν τὰ γενόμενα σημεῖα» (Ἑλλην. Σειρές, ἔκδ. CRAMER I, 13), πού δὲν εἶναι γραμματικὰ αὐθαίρετη.

Ματθ. 5,17: Οὐκ ἤλθον καταλύσαι, ἀλλὰ πληρῶσαι. —Δὲν ἤρθα γιὰ νὰ τὰ καταργήσω, ἀλλὰ γιὰ νὰ τὰ πραγματοποιήσω. Μὲ τὴν ἀπόδοση αὐτὴ ὁ Χριστὸς ἐμφανίζεται γνήσιος φαρισαῖος. Ἄντί: νὰ τελειοποιήσω, ὁλοκληρώσω (τὸ μωσαϊκὸ νόμο), ὅπως βεβαιώνω ἠρητὰ ἢ συνάφεια τῶν ἐπόμενων ἀντιθέσεων.

Ματθ. 24,34: Οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη, ἕως ἂν πάντα ταῦτα γένηται. —Ἄρα αὐτὰ θὰ γίνον ὅσο ἀκόμη ζοῦν οἱ ἄνθρωποι αὐτῆς τῆς γενιάς. Ἡ «γενεὰ» ἐρμηνεύεται μὲ ἐνεστωτικὴ ἔννοια, ἐνῶ δηλώνει τὸ γένος τῶν πιστῶν γενικά (Χρυσόστο). Κίνδυνος: ἀφοῦ δὲν πληρώθηκαν ὅλα τὰ σημεῖα καὶ ἐπομένως δὲν ἤλθε ἡ ἔσχατη κρίση στὴ γενεὰ ἐκείνη, ὁ Χριστὸς ἀπατήθηκε (γνωστὴ προτεσταντικὴ θεωρία). Τὸ χωρίο τοῦτο δὲν προσδιορίζει χρονικὰ τὴν ἔλευση τῆς παρουσίας.

Ἰωάν. 14,26. 15,26. 16,7: Παράκλητος — συμπαράστατος καὶ συνήγορος. Περιοριστικὴ νομικὴ ἀντίληψη τοῦ ἔργου τοῦ Πνεύματος. Ὅμως «Παράκλητος» δὲν εἶναι κατηγόρημα, ἀλλὰ ὀνομασία τοῦ Πνεύματος, καὶ τὸ νόημά του ἐπεξηγεῖ ἡ γενικὴ συνάφεια τοῦ κειμένου.

Φιλιπ. 2, 6-7: Ὁς ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων οὐχ

ρετικῶν κατὰ τὴν περίοδο τῶν μεγάλων θεολογικῶν διαμαχῶν ὡς πρὸς τὸ τριαδολογικὸ γενικὸ δόγμα ὀφείλονται σὲ μεγάλο ποσοστὸ στὴν ἐλληνικὴ μετάφραση τῆς ΠΔ τῶν Ἑβδομήκοντα (πρὸλ. τὰ κλασικὰ μ.ἄ. χωρία τῆς διαμάχης: Γεν. 1,26: «ποιήσωμεν ἄνθρωπον», Παροιμ. 8,22: «Κύριος ἔκτισέ με ἀρχὴν ὁδῶν αὐτοῦ εἰς ἔργα αὐτοῦ», Σοφ. Σειρ. 24,9: «Πρὸ τοῦ αἰῶνος ἀπ' ἀρχῆς ἔκτισέν με», Ἠσ. 7,14: «ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ λήψεται» κ.ἄ. β) Καὶ ἡ μετάφραση τῆς «δυναμικῆς ἀντιστοιχίας» διατρέχει τὸν κίνδυνο νὰ ἀστοχήσει (ὅπως δυστυχῶς γίνεται ἐν μέρει) στὴν κατανόηση τοῦ ἀρχικοῦ νοήματος καὶ συνεπῶς νὰ εὐνοήσει μιὰ δογματικὴ ἀπόκλιση, τὴν ὁποία βέβαια θὰ ἐπικαλεστοῦν ὡς βιβλικὴ καὶ οἱ αἰρετικοὶ τῶν ἡμερῶν μας.

άρπαγματὸν ἠγγήσατο τὸ εἶναι Ἰσα Θεῶ, ἀλλ' ἑαυτὸν ἐκέλευσεν — ὁ ὅποιος, ἀν καὶ ἦταν Θεός, δὲ θεώρησε τὴν ἰσότητά του μὲ τὸ Θεὸ ἀποτελεσμα ἀρπαγῆς, ἀλλὰ τὰ ἀπαργήθηκε ὅλα. Ἀκατανόητο, ἐνῶ ὁ Ἰω. Χρυσόστομος: «οὐχ ἤρπασε τὸ εἶναι Ἰσα Θεῶ». Ἐπίσης ἡ «κένωσις» δὲν εἶναι «ἠθικὴ» πράξη τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ γεγονὸς ἱστορικῆς θείας οἰκονομίας, ποὺ ἀφορᾷ τὸν κόσμο.

β) Σὲ ὠρισμένους περιπτώσεις ἐρμηνεύει μὲ εἰδικὴ ἔμφαση (κοινωνικο-πολιτικὴ) τὸ πρόσωπο καὶ τὸ ἔργο τοῦ Ἰ. Χριστοῦ, ποὺ ὁδηγεῖ σὲ παρανόηση, ὅπως π.χ.

Ματθ. 2,6: ποιμανεῖ τὸν λαόν μου — θὰ ὁδηγήσει τὸ λαό μου.

Ματθ. 4,23: κηρύσσω τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας — κήρυττε τὸ χαρμόσυνο μήνυμα γιὰ τὸν ἐρχομὸ τοῦ καινούργιου κόσμου. Ὅμως, ὁ Χριστὸς κήρυττε (καὶ πραγματοποιοῦσε) τὴν ἴδια τὴ βασιλεία καὶ ὄχι μόνον τὸν ἐρχομὸ τῆς.

Λουκ. 4,18: κηρύξαι ἀρχαλιώτοις ἀφῆσαι... ἀποστελεῖται τεθραυσιμένους ἐν ἀφέσει — γὰ κηρύξω στοὺς ὑποδούλους τὴν ἀπελευθέρωση... γὰ φέρω τὴν ἐλευθερία στοὺς καταπιεσμένους. Ὁ Χριστὸς μεταβάλλεται σὲ κοινωνικὸ (ἀντιρατσιστὴ) ἐπαναστάτη.

Ματθ. 23,10: εἰς γὰρ ὑμῶν ἐστὶν ὁ καθηγητῆς — γιὰτὶ ὁ ἠγέτης σας εἶναι ἓνας: ὁ Χριστὸς. Ὅμως «καθηγητῆς» εἶναι ἡ ἑλληνικὴ ἀπόδοση τοῦ «ραββί» = διδάσκαλος (στ. 8)³⁶.

Ἰωάν. 4,1: Ἰησοῦς πλείονας μαθητὰς ποιεῖ — ὁ Ἰησοῦς ἀποχρᾶται περισσότερους ὁπαδοὺς (ὅπως οἱ σημερινοὶ κομματάρχες).

γ) Δημιουργεῖ σύγχυση ὡς πρὸς τὴν εὐσέβεια καὶ ἠθικὴ τῆς Ἐκκλησίας, ποὺ διαμορφώθηκε παραδοσιακὰ μὲ τὴ βιβλικὴ ἐρμηνεία. Π.χ.

Μάρκ. 2,27: Τὸ σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐγένετο, οὐχ ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸ σάββατον — Τὸ Σάββατο θεοπίσθησε γιὰ χάρη τοῦ ἀνθρώπου· δὲν πλάσθηκε ὁ ἄνθρωπος γιὰ νὰ τηρεῖ τὸ Σάββατο. Ἐπομένως: κατάρρηση τῆς θρησκευτικῆς ἀργίας. Ὅμως ὁ Χριστὸς δίνει τὸ ἀληθινὸ νόημα στὸ Σάββατο, δὲν τὸ καταργεῖ, ὅπως ἐξηγοῦν ὁ στ. 28, καὶ ἡ ἐπόμενη ἐνότητα 3, 1-5.

Λουκ. 17,5: πρόσθετε ἡμῖν πίστιν — δῶσε μας κι ἄλλη πίστη. Ὅμως: ἐνίσχυε τὴν πίστη μας. Ἡ πίστη

36. Ὅπως βέβαια ὑποστηρίζει καὶ ὁ ἴδιος ὁ Γ. Γαλιῆς, Χριστολογία τῶν Λόγων τοῦ Πέτρου ἐν ταῖς Πράξεσι τῶν Ἀποστόλων, Ἀθῆναι 1963, 90, ὑπόσ. 297.

δὲν ἀποτελεῖται ἀπὸ «μερίδες». Παρόμοια σύγχυση καὶ στὸ Ἰωάν. 6,53.

Ἰωάν. 6,63: ἡ σὰρξ οὐκ ὠφελεῖ οὐδὲν — τὰ ἀνθρώπινα σὲ τίποτα δὲν ὠφελοῦν. Ἐδῶ ἐννοεῖται μανιχαϊκὸς δυαλισμὸς. Ὅμως: ἡ σὰρκα μὲ τὶς φυσικὲς ἀδυναμίες τῆς.

Ρωμ. 10,9: σωθήσῃ — θὰ ὄρεις τὴ σωτηρία σου. Ἀλλαγὴ διαθέσεως ἀπὸ παθητικὴ σὲ ἐνεργητικὴ, μὲ ἀποτελεσμα ἡ σωτηρία νὰ ὀφείλεται σὲ προσωπικὴ ἀξιομισθία.

2 Κορ. 9,12: ἡ διακονία τῆς λειτουργίας ταύτης — ἡ συνεισφορά σ' αὐτὸν τὸν ἔρανο. Ἡ φιλανθρωπία, ἀντι γιὰ λειτουργικὴ πράξη κοινωνικῆς διακονίας (ὅπως ἐπεξηγεῖ στὴ συνέχεια ὁ στίχος) γίνεται πράξη μόνον κοινωνικῆς ἀλληλεγγύης³⁷.

Ἐβρ. 12,15: Ἐπισκοποῦντες μὴ τις ὕστερων ἀπὸ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ — Προσέχετε μήπως κανεῖς ἀπὸ σὰς δὲν ἔχει λάθει τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ. Κίνδυνος: ἡ χάρη γίνεται ἀπόκτημα προσωπικῆς ἀξιομισθίας. Γι' αὐτό: Ἀποκτήστε ὅπως μπορεῖτε τὴ χάρη!

1 Πέτρ. 4,15: Μὴ γὰρ τις ὑμῶν πασχέτω ὡς φονεὺς ἢ κλέπτης ἢ κακοποιός — Κανένας ἀπὸ σὰς δὲν θὰ πρέπει νὰ ὑποφέρει γιὰτὶ σκότωσε ἢ ἐκλεψε ἢ ἔκανε κακό... Ἀπόσεκτη καὶ ἀσαφῆς ἀπόδοση, ποὺ μπορεῖ νὰ δημιουργήσῃ τρομερὴ παρανόηση. Ὅμως: κανεῖς ἀπὸ σὰς δὲν πρέπει νὰ ὑποφέρει ὡς φονεὺς ἢ ὡς κλέπτης ἢ ὡς κακοποιός..., δηλ. ὅτι ὑποφέρει ὁ φονεὺς κ.λπ.³⁸.

1 Ἰωάν. 4,7: πᾶς ὁ ἀγαπῶν ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγέννηται — Ὅποιος ἀγαπᾷ εἶναι παιδί τοῦ Θεοῦ. Ὅμως, ἡ γνήσια ἀγάπη δὲν εἶναι κίνηση ἢ πράξη ἀνθρώπινης πρωτοβουλίας, ἀλλὰ καρπὸς τῆς γεννήσεως ἀπὸ τὸ Θεό, ὅπως ἐξηγεῖ τὸ α' ἡμῖσ. Ἐπομένως, ὅποιος γεννιέται ἀπὸ τὸ Θεό, αὐτὸς ἀγαπᾷ ἀληθινά.

δ) Περιορίζει μὲ εἰδικὴ σημασία τὸ ἀρχικὸ νόημα πολλῶν καίριων ἐννοιῶν τῆς Κ. Δ., ὅπως:

Ματθ. 5,4: Μακάριοι οἱ πενθοῦντες — Μακάριοι ὅσοι θλίβονται γιὰ τὸ κακὸ ποὺ κυριαρχεῖ στὸν κόσμο.

Ματθ. 5,5: οἱ πραεῖς — ὅσοι ἀπεχθάνονται τὴ βία.

Λουκ. 6,24: οὐαὶ ὑμῖν τοῖς πλουσίοις, ὅτι ἀπέχε-

37. Ὅμως τὸ λατρευτικὸ ὑπόβαθρο τῆς φράσεως «διακονία τῆς λειτουργίας» τονίζει ἄλλοῦ ὄρθα ὁ Π. Βασιλειάδης, Χάρις, Κοινωνία, Διακονία (Β' Κορ. 8-9), Βιβλ. Βιβλιοθήκη 2, Θεσ/νίκη 1985, 286-290.

38. Ὅπως βέβαια ἐπεξηγεῖ καὶ ὁ ἀείμνηστος Β. Στογιάννος, Πρώτη Ἐπιστολὴ Πέτρου, Ἐρμηνεία ΚΔ 15, Θεσ/νίκη 1980, 410.

τε τὴν παράκλησιν ὑμῶν — Ἄλλιμονο ὅμως σὲ σὰς τοὺς πλουσίους. Τελειώνει ἢ καλοπέρασέ σας.

Ἰωάν. 3,36: αἰώνιος ζωὴ — καινούριος κόσμος.

1 Θεσ. 4,12: μηδενὸς χρεῖαν ἔχητε — δὲ θὰ ἐξαρτιέστε οἰκονομικὰ ἀπὸ κανέναν.

ε) Σὲ πολλὰς περιπτώσεις ἀποδίδει λαγθασιμένα τὸ νόημα, ὅπως π.χ.,

Ἰωάν. 3,16: ἔδωκεν — παρέδωσε στὸ θάνατο. Ὁμως, μὲ τὴν ἔννοιαν αὐτὴ χρησιμοποιοῦται τὸ «παραδίδωμι», ὅπως 6,71. Ἐδῶ ἐννοεῖται ἡ ἱστορικὴ ἀποστολὴ τοῦ Ἰησοῦ, ὅπως ἐξηγεῖ ὁ ἐπόμενος στ. 17.

Ἰωάν. 3,19: Αὕτη δὲ ἐστὶν ἡ κρίσις — Καὶ νὰ ποιά εἶναι ἡ καταδίκη. Σύγχυση μὲ τὸ «ἀπόληται» τοῦ στ. 16. Ἐδῶ ἐννοεῖ τὴν τελεσιδικὴ ἀποκάλυψη τοῦ σκότους τοῦ κόσμου, πού ἐγινε μὲ τὴν ἔλευση τοῦ φωτός. Μὲ τὴν παραπάνω ἐρμηνεία, ὁ κόσμος δὲν ἔχει καιμικὰ δυνατὸτητα σωτηρίας, νόημα πού ἀναιροῦν σαφῶς οἱ στ. 17 καὶ 12,47.

Πράξ. 13,1: Διδάσκαλος — δάσκαλος. Ἐδῶ ὅμως εἶναι καθιερωμένος τίτλος χαρισματούχων, ὅπως ἀπόστολος, προφήτης, καὶ ἔχι ὁ σημερινὸς δάσκαλος (βλ. καὶ Ἰακ. 3,1).

Πράξ. 18,12: Γαλλίωνος δὲ ἀνθυπατεύοντος τῆς Ἀχαΐας — Ὁταν ἐγινε ἀνθύπατος τῆς Ἀχαΐας ὁ Γαλλίων, Ἀντί: ἔταν ἦταν ἀνθύπατος τῆς Ἀχαΐας ὁ Γαλλίων³⁹.

Ρωμ. 8,10: τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν διὰ ἁμαρτίαν, τὸ δὲ πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην — τότε ἐξακολουθεῖτε βέβαια νὰ πεθαίνετε σωματικὰ ἐξαιτίας τῆς ἁμαρτίας, ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα σὰς δίνει ζωὴ, ἐπειδὴ ὁ Θεὸς σὰς δικαίωσε. Ὁμως, ἐδῶ ἐννοεῖται τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου (πιστοῦ) καὶ ἔχι τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, ὅποτε φυσικὰ ἀλλάζει καὶ τὸ νόημα ὁλόκληρου τοῦ στίχου.

1 Κορ. 15,2: τίνι λόγῳ εὐηγγελισάμην ὑμῖν — μὲ τὸ νόημα πού σὰς τὸ κήρυξα (τὸ μῆνυμα). Ὁμως, ἐδῶ ἐννοεῖται τὸ καθωρισμένο καὶ δεσμευτικὸ περιεχόμενο τοῦ Εὐαγγελίου, ὅπως τὸ ἐκθέτει ὁ Παῦλος στὴ συνέχεια στ. 3 ἐξ.⁴⁰ Ὁ Παῦλος δὲν εἶναι ὁ πρῶτος εἰσηγητῆς τῆς «δυναμικῆς ἀντιστοιχίας»!

39. Ὅπως φυσικὰ δέχεται καὶ ὁ Ἰ. Καραβιδόπουλος, Εἰσαγωγὴ στὴν Καινὴ Διαθήκη, Βιβλ. Βιβλιοθήκη 1, Θεσ/νίκη 1983, 194.

40. Τὴν ὀρθὴ αὐτὴ ἔννοια ἀποδέχεται βέβαια καὶ ὁ ἴδιος ὁ Σ. Ἀγουρίδης, Ἀποστόλου Παύλου Πρῶτῃ πρὸς Κορινθίους Ἐπιστολῇ, Ἐρμηνεία ΚΔ 7, Θεσ/νίκη 1982, 256. Ἀντίθετα στὴ μετάφραση τοῦ ἴδιου χωρίου, σελ. 252, ἐπιλέγει τὴν ἀπόδοση τῆς νέας μεταφράσεως, χωρὶς νὰ εἶναι βέβαιο, ποιά τελικὰ προτιμᾷ ἀπὸ τίς δύο ὡς τὴ μόνῃ ὀρθή.

Ἐφ. 2,9: Δὲν εἶναι ἀποτέλεσμα ἀνθρώπινων προσπαθειῶν, ὥστε νὰ μὴν μπορεῖ κανεὶς νὰ καυχηθεῖ γι' αὐτό. Διπλὴ ἄρνηση = κατάφαση. Ἡ ἀλλαγὴ τῆς δευτερεύουσας προτάσεως ἀπὸ τελικὴ (ἵνα) σὲ συμπερασματικὴ (ὥστε), ἀποδίδει ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετο νόημα τοῦ πρωτοτύπου.

1 Τιμ. 3,1: εἴ τις ἐπίσκοπὸς ὀρέγεται — ὅποιος ὀρέγεται διοικητικὸ ἀξίωμα. Αὐθαίρετη ἀπόδοση, ἀφοῦ στὸν ἐπόμενο στ. 2 διατηρεῖται ὁ τίτλος «ἐπίσκοπος» (ὅπως καὶ Τίτ. 1,7), ὁ ὁποῖος κατὰ τὸ Γλωσσάριο (σελ. 520) ἔχει διοικητικά, λατρευτικά καὶ ποιμαντικά καθήκοντα.

Ἐβρ. 6,2: βαπτισμῶν διδαχῆς — διδασκαλία σχετικὰ μὲ τὸ βάπτισμα. Ὁμως ἐδῶ ἐννοεῖται ἡ βαπτιστήρια διδαχὴ ἢ κατήχηση.

στ) Σὲ ἄλλες περιπτώσεις προδίδει οὐσιαστικὴ παρανόηση καὶ σύγχυση τῶν βιβλικῶν νοημάτων, ὅπως π.χ.,

Ματθ. 10,34: Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν — Μὴ νομίσετε πὼς ἦρθα γιὰ νὰ ἐπιβάλω ἀναγκαστικὴ ὁμόνοια μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων. Ὁμως, ἐδῶ εἰρήνην εἶναι ἡ ὁμόνοια στὶς ἀνθρώπινες σχέσεις ὅπως τὴν ἐννοοῦν οἱ ἄνθρωποι χωρὶς Χριστό.

Λουκ. 2,30: τὸ σωτήριόν σου — τὸ ἔργο τῆς σωτηρίας. Ἀντί: ὁ σωτήρας ὅπως δηλώνει σαφῶς ἡ συνέχεια.

Ἰωάν. 17,19: ἵνα καὶ αὐτοὶ ὣσιν ἡγιασμένοι ἐν ἀληθείᾳ — ὥστε καὶ αὐτοὶ μὲ τὴ βοήθεια τῆς ἀλήθειας, νὰ εἶναι ἀφιερωμένοι σ' ἐσένα. Διαχωρίζονται ἡ ἀγιότητα καὶ ἡ ἀλήθεια, ἐνῶ ἐδῶ ταυτίζονται.

Ρωμ. 1,5: χάριν καὶ ἀποστολὴν — τὴ χάρη τῆς ἀποστολῆς. Σύγχυση τῶν δύο ἐννοιῶν.

Ρωμ. 1,18: Ἀποκαλύπτεται γὰρ ὀργὴ Θεοῦ — εἶναι ὀλοφάνερο ποιά θὰ εἶναι ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ. Παρανόηση.

1 Κορ. 14,17: σὺ μὲν γὰρ καλῶς εὐχαριστεῖς — Ἐσὺ μπορεῖ νὰ λές μιὰ ὠραία προσευχὴ εὐχαριστίας. Ὁμως, δὲν ἐννοεῖται τὸ περιεχόμενο, ἀλλὰ ἡ πράξη τῆς (εὐχαριστιακῆς) προσευχῆς.

Γαλ. 4,24: Ἀτινά ἐστὶν ἀλληγορούμενα — Αὐτὰ πρέπει νὰ τὰ καταλάβουμε ὡς μιὰν εἰκόνα. Σύγχυση ἀλληγορίας καὶ εἰκόνας.

2 Θεσ. 2,3: ἀποστασία — γενικὴ ἐπανάσταση. Ἀντι ἀπαρνήση.

Ἐβρ. 13,7: ἡγούμενοι — οἱ ἡγέτες, ἐνῶ στ. 17:

οί θρησκευτικοί άρχοντες. Σύγχυση έννοιών.

Άποκ. 1,3: οί τηρούντες τά έν αὐτῷ γεγραμμένα — ὅσοι... ένστερνίζονται ὅσα λέει αὐτό τὸ βιβλίον. Άγι, ἐφαρμύζουσι ἢ φυλάττουσι, ὅπως 3,10.

ζ) Τέλος, ὁ συγγραφέας τῆς μελέτης αὐτῆς ἐρίσκειται στή δυσάρεστη θέση νά ἐνημερώσει, ὅτι ἡ τυφλή προσκόλλησι τῶν ἐλλήνων μεταφραστῶν στή μέθοδο τῆς «δυναμικῆς ἀντιστοιχίας», τοὺς δέσμευσε σέ πολλές περιπτώσεις στίς ἑτοιμες ἀποδόσεις προηγούμενων μεταφράσεων τῆς Β. Ε. σέ ἄλλες γλώσσες, καί ἰδιαίτερα τῆς ἀγγλικῆς καί γερμανικῆς. Δέν γνωρίζουμε ἂν τοῦτο εἶναι τυχαίον, πάντως ἡ κατὰ λέξιν «μικροαστική ἀντιστοιχία» εἶναι προφανῆς σέ πολλές περιπτώσεις. Πρὸς ἐνδεικτικὰ τὰ χωρία:

Άπό τὴν ἀγγλική (THE TRANSLATOR'S NEW TESTAMENT): Ματθ. 24,34. 26,50. Ρωμ. 1,6. 20. 32. 5,16. 1 Κορ. 12,3. 14,3. 4. 17.

Άπό τὴν γερμανική (DIE GUTE NACHRICHT): Ματθ. 1,2 ἐξ. 25. 2,6. 5,5. 6. 26,28. Λουκ. 4,18. 6,24. 18,1. Ἰωάν. 4,23. 7,7. 28. Πράξ. 5,13. 18,12. Ρωμ. 1,17. 8,10. 1 Κορ. 13,9. 15,1. 2. 2 Κορ. 6,1. Ἐφεσ. 6,15. 1 Τιμ. 3,1. Ἐβρ. 1,3. 3,1. 6,15. 11,23. 1 Πέτρ. 3,1. 1 Ἰωάν. 4,7. Ἄποκ. 1,3.

Εἶναι βέβαια αὐτονόητον, ὅτι ὅλες αὐτὲς οἱ παραθέσεις στή νέα μετάφρασι εἶναι ἐνδεικτικὲς καί ἄνετα μποροῦν νά πολλαπλασιασθοῦν. Γιὰ τὴν ὀρθότητα τῶν παρατηρήσεών μας μπορεῖ κανεὶς νά ἀνατρέξει σέ ἕνα ὁποιοδήποτε σοβαρὸ ἐπιστημονικὸ βοήθημα.

Περιοριζόμεστε μόνο στήν ἐπισήμανσι τῶν σοβαρῶν αὐτῶν ἐλλείψεων τῆς νέας μεταφράσεως τῆς Κ. Δ. καί παρατρέχουσι τὸ (περιωρισμένο) ἀκραῖον γλωσσικὸ ἰδίωμα⁴¹, τίς πολλές αὐθαίρετες ἀποδόσεις⁴², τίς με-

41. Ἐκτός ἀπὸ τὰ ἐνδεικτικὰ παραδείγματα στήν ὑπόσ. 31, πρὸς. ἀκόμα: Ματθ. 17,6: ἐπὶ πρόσωπον-μπρούμινα, Ἰωάν. 4,1: ὁ Ἰησοῦς ἀποχτάει περισσότερους ὀπαδοὺς, Λουκ. 12,1: Ἔτσι ποῦ ὁ ἕνας νά πατάει πάνω στὸν ἄλλο, 15,32: εὐφρανθῆναι — νά γλεντήσουσι. Ρωμ. 1,17: γεμάτοι πάθος ὄρμησαν ὁ ἕνας πάνω στὸν ἄλλο, Πράξ. 8,20: νά χαθεῖς κι ἐσύ κί τὰ λεφτά σου.

42. Π.χ. Ματθ. 6,9: «ἀγιασθήτω τὸ ὄνομά σου» — κάνε νά σέ προσκυνήσουσι ὅλοι ὡς Θεός. 28,18: «ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καί ἐπὶ γῆς» — ὁ Θεός μου ἔδωσε ἀπόλυτη ἐξουσία σ' ὅλη τὴν κτίσι. Λουκ. 2,14: «ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία»-ἀγάπη καί σωτηρία γιὰ τοὺς ἀνθρώπους, Ἰωάν. 22,36: «ἵνα υἱοὶ φωτός γένησθε» — ἔτσι θά γίνετε ἡ οἰκογένεια τῶν παιδιῶν τοῦ φωτός, Ἐβρ. 3,1: «ἅγιοι, κλήσεως ἐπουρανίου μέτοχον» — ἐσεῖς ποῦ ἀνήκετε σὸ Θεό, ὁ ὁποῖος σᾶς κάλεσε νά μετασχετε σὸ νέο του κόσμον. Ἄποκ. 3,7: «ἀληθινός» — τηρεῖ τίς ὑποσχέσεις του, κ.ά.

ταφραστικὲς ἀσυνέπειες⁴³, τίς αὐθαίρετες ἀπαλείψεις ἢ προσθήκες⁴⁴, τίς τυπογραφικὲς ἀδελφείες⁴⁵. Εἶναι περιττὸ βέβαια νά ὑπομνήσουσι, ὅτι μὲ τίς οὐσιαστικὲς αὐτὲς ἐλλείψεις ἢ νέα μετάφρασι εὐνοεῖ τὴν ἀλλοίωσι καίριων θεμάτων τῆς θεολογίας καί τῆς ἱστορίας τῆς Κ. Δ. καί ὁδηγεῖ σέ διαφοροποίηση τῆς παραδοσιακῆς εἰκόνας γιὰ τὴν πίστι, τὴ ζωὴ, τὴ λατρεία καί τὴν εὐσέβεια τῆς πρώτης Ἐκκλησίας.

7. Ἐπιλεγόμενα καί προοπτικὲς.

Μὲ βάση τὴν προηγούμενη στοιχειοθετημένη συζήτησή μας εἶμασι ἀπὸ τὰ πράγματα ὑποχρεωμένοι νά ἀμφισβητήσουσι τὴν ὀρθότητα τῶν ἰσχυρισμῶν τοῦ Προλόγου, σύμφωνα μὲ τοὺς ὁποῖους ἢ νέα μετάφρασι:

α) βασίζεται στίς ἀρχὲς καί μεθόδους τῆς σύγχρονης μεταφραστικῆς ἐπιστήμης,

β) ἀποτελεῖ ἕνα νέο στάδιον στή μεταφραστικὴ δουλειὰ τῆς Ἁγίας Γραφῆς στὸν τόπον μας, ὅτι δηλ. ἔχει τυπικὴ καί οὐσιαστικὴ πρωτοτυπία,

γ) ἀποδίδει τὸ νόημα τοῦ κειμένου μὲ τὸ ἀντίστοιχο στή σημερινὴ ζωὴ καί γλώσσα νόημα,

δ) ἐξασφαλίζει περισσότερὴ πιστότητα σὸ ἀρχικὸ κείμενον καί μεγαλύτερη ζωντάνια στήν ἀπόδοσι, καί

ε) δέν ἀποβλέπει στήν ἀντικατάστασι τοῦ πρωτοτύπου κειμένου, ἀλλὰ προορίζεται κυρίως γιὰ ἰδιωτικὴ μελέτη καί διδασκαλία.

Συνοψίζουσι τίς βασικὲς μας διαπιστώσεις καί ἐνστάσεις:

1) Ἡ μέθοδος τῆς «δυναμικῆς ἀντιστοιχίας» δέν ἀφο-

43. Π.χ. Ματθ. 7,16: «ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν» — ἀπὸ τὰ ἔργα τους. Ὅμως στ. 20: ἀπὸ τοὺς καρποὺς των. 18,6: «σκανδαλίζεις» — γίνεσι ἀφορμὴ νά κλονισθεῖ, καί 26,31. Ὅμως Μάρκ. 9,43 μένει ὡς ἔχει καί 14,27: θά χάσετε τὴν ἐμπιστοσύνη σας. Ἰωάν. 5,24: «καὶ πιστεῦων» — κι ἔχει ἐμπιστοσύνη σας. Ἐπίσης 6,35: ἐμπιστεύεται ἐνῶ σὸ 6,47: ὁποῖος μὲ πιστεύει. 2 Κορ. 3,7: δόξα. Ὅμως στ. 8: λαμπρότητα καί στ. 10: δόξα καί λαμπρότητα, κ.ά.

44. Π.χ. Ἰωάν. 20,31: ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ (ἀπαλείφεται). Πράξ. 2,41: στήν ἐκκλησία (προστίθεται). Ρωμ. 1,7α: ἅγιοις (ἀπαλείφεται καί) ὑποδηλώνεται σὸ: κλητοῖς. Ματθ. 21,43-44: αὐθαίρετη ἐναλλαγὴ τῶν στίχων. Γαλ. 1,10: Ὅχι κριτήριό μου εἶναι ἡ συμμόρφωσι μὲ τίς ἐντολὲς τοῦ Θεοῦ (προσθήκη). 1 Κορ. 12,29: καταργεῖται τὸ ἐρωτηματικόν. Ἰωάν. 7, 28: Ἄλλαξι νοήματος μὲ προσθήκη ἐρωτηματικοῦ. 4,1: «Ὅς οὐν ἔγνω ὁ κύριος», ἀπαλείφεται, ἐνῶ προστίθεται στήν ἀρχὴ τοῦ στ. 3 μὲ ἄλλο νόημα (ὅταν ἔμαθε γιὰ τοὺς Φαρισαίους).

45. Π.χ. Ἰωάν. 6: Ἐλλείπουν στή μετάφρασι οἱ στ. 6, 42-44. Ἐπίσης ἀνατυπώθηκαν οἱ στ. 45-46 μετὰ τὸ στ. 46. Ἐβρ. 6,13α: Δέν τυπώθηκε τὸ ἡμιστίχιον αὐτὸ σὸ πρωτότυπον. Φίλιπ. 2,6-7: Λάθος ἀρίθμησι τῶν στίχων.

ρᾶ πρώτιστα τὴν ἐπιστημονικὴ κατανόηση τοῦ πρωτοτύπου κειμένου, ἀλλὰ τὴ γλωσσικὴ του ἀπόδοση στὴ σύγχρονη νοοτροπία. Ἡ ἐπιστημονικὴ κατανόηση τῆς Κ. Δ. γίνεται σήμερα μὲ ἄλλες καθιερωμένες φιλολογικο - ἱστορικὲς μεθόδους καὶ μὲ τὴ χρῆση πλούσιων ἐπιστημονικῶν βοηθημάτων. Βέβαια καὶ ἡ «δυναμικὴ ἀντιστοιχία» γὰρ νὰ ἐφαρμοσθεῖ ἀφορμᾶται ἀπὸ τὴν πραγματικὴ κατανόηση τοῦ πρωτοτύπου. Ἀποφασιστικὸ ὅμως γι' αὐτὴ εἶναι ἡ γλωσσικὴ μορφή τῆς μετάφρασεως, ἡ ὁποία ἐπιδιώκει δυναμικὴ ἀντιστοιχία μὲ τὴ σύγχρονη νοοτροπία. Ὁ σκοπὸς αὐτὸς τὴν ὁδηγεῖ μὲ ἐσωτερικὴ ἀναγκαιότητα σὲ περιοριστικὲς καὶ σκόπιμες ἀποδόσεις, στὴ στένευση τοῦ ἀρχικοῦ νόηματος καὶ φυσικὰ στὴν ὑποβολὴ μιᾶς ἐπιλεγμένης κατανόησης τοῦ κειμένου. Ἐπίσης τὴν ἐπιστημονικότητα τῆς «δυναμικῆς ἀντιστοιχίας» μειώνει καὶ τὸ γεγονός, ὅτι ἡ μέθοδος αὐτὴ ἔχει ἐπιλεγεῖ καὶ ἐπιβληθεῖ ἀπὸ ἕνα μεταφραστικὸ καὶ ἐκδοτικὸ ὄργανισμὸ, ὅπως εἶναι ἡ Β. Ε., ἡ ὁποία θέτει ἐκ τῶν προτέρων στοὺς μεταφραστές τῆς ὠρισμένους μὴ ἐπιστημονικοὺς ὄρους, ὅπως: παρακάμψη, ὅπου εἶναι ἀνάγκη, τοῦ πρωτοτύπου κειμένου, δηλ. τῆς ἐσωτερικῆς δομῆς καὶ λειτουργίας τῆς γλώσσας τῆς Κ. Δ., παράβλεψη τῆς ἱστορικῆς συνέχειας μιᾶς γλώσσας (ὅσον ἀφορᾶ τὴν ἑλληνικὴ) καὶ αὐθαίρετη μεταπήδηση ἀπὸ τὴ σύγχρονη νοοτροπία σὲ ἐκείνη τῆς Κ. Δ., προτίμηση τοῦ γλωσσικοῦ ἰδιώματος λαϊκοῦ τύπου καὶ ἀχρηστευση τῆς παραδεδομένης σύγχρονης θρησκευτικῆς ὀρολογίας. Οἱ ὄροι αὐτοί, πού ἀπαράβατα ἐφαρμόζει ἡ Β. Ε. στὴν ἀναθεώρηση παλαιῶν μεταφράσεων ἢ στὴν ἐκπόνηση νέων, δημιουργοῦν τὴν ἐντύπωση, ὅτι οἱ μεταφράσεις τῆς γίνονται καθ' ὑπόδειξη καὶ ὑπαγόρευση⁴⁶.

2) Εἶναι βέβαια ὀρθό, ὅτι ἡ νέα μετάφραση ἐφαρμόζει γιὰ πρώτη φορὰ στὴν ἱστορία τῶν ἑλληνικῶν βιβλικῶν μεταφράσεων τὴ μέθοδο τῆς «δυναμικῆς ἀντιστοιχίας». Τὸ γεγονός, ὅτι αὐτὴ δὲν προτιμήθηκε ἀπὸ τοὺς 4 καθηγγητὲς τῆς μεταφράσεως τοῦ 1967, ἴσως νὰ ὀφείλεται στὴν ἐπίγνωση τῶν σοβαρῶν ἀτελειῶν τῆς. Ὡστόσο ἡ μέθοδος αὐτὴ, ὅταν ἐφαρμόζεται χωρὶς κριτικὴ διαφοροποίηση στὴ νεοελληνικὴ μετάφραση, περιπίπτει στὶς ἐκτροπές, πού ἀναφέραμε προηγουμένως. Ἐκτὸς τούτου ἡ Β. Ε. μὲ τὴν εὐρύτερη χρῆση τῆς μεθόδου αὐτῆς εἶναι φυσικὸ νὰ ἔχει διαμορφώσει

μὲ τοὺς μεταφραστικοὺς ὁδηγούς τῆς, ὠρισμένες «ἔτοιμες» κατανοήσεις καὶ ἀποδόσεις τοῦ πρωτοτύπου, τίς ὁποῖες ἀναγνωρίζουμε σὲ εὐρεία κλίμακα καὶ στὴν νεοελληνικὴ μετάφραση τῆς Κ. Δ.. Ἡ ἐξάρτηση αὐτὴ μειώνει βέβαια σὲ σημαντικὸ βαθμὸ τὴν οὐσιαστικὴ πρωτοτυπία τῆς.

3) Ἡ αὐθεντικὴ ἀπόδοση τοῦ νόηματος τοῦ κειμένου μὲ τὸ ἀντίστοιχο στὴ σημερινὴ ζωὴ καὶ γλώσσα νόημα, εἶναι μόνον ὑπόθεση ἢ αἵτημα τῶν μεταφραστῶν. Γιατὶ τὸ νόημα τοῦ βιβλικοῦ λόγου δὲν γνωρίζεται ἀποκλειστικὰ μὲ τὰ μέσα μιᾶς ἀμφισβητούμενης μεθόδου, ἀλλὰ κυρίως, ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς ἐπιστημονικοὺς, μὲ τοὺς ὄρους, πού ἐπιβάλλει ἡ θεόπνευστη φύση τῆς βιβλικῆς ἀλήθειας καὶ ἡ μακροαίωνη ἐξηγητικὴ παράδοση καὶ πράξη τῆς Ἐκκλησίας⁴⁷. Ἐπειτα ἡ «ἀντιστοιχία» τῶν βιβλικῶν νοημάτων μὲ τὴ σύγχρονη νοοτροπία εἶναι προβληματικὴ, ἐπειδὴ ἐκτὸς τῶν ἄλλων ἢ τελευταία εἶναι ρευστὴ καὶ πολλὰς φορὲς πλαστὴ. Στὴν πράξη ἡ «ἀντιστοιχία» αὐτὴ περιορίζεται κυρίως σὲ ἀντιστοιχία ὄρων καὶ φράσεων, πού σὲ πολλές περιπτώσεις εἶναι τεχνικὴ καὶ ἐξωτερικὴ.

4) Ἀπὸ τὴ φύση τῆς ἢ μέθοδος τῆς «δυναμικῆς ἀντιστοιχίας» ἀναγκάζεται, ὅπως εἶδαμε, νὰ παρακάμπτει πολλὰς φορὲς, ἰδιαιτέρως στὰ διδασκτικὰ τμήματα τῆς Κ. Δ., τὴν ἀρχικὴ μορφή τοῦ κειμένου. Ἐκτὸς τούτου στὴν τελικὴ μορφή τῆς ἢ νέα μετάφραση εἶναι κυρίως ἐρμηγεία τοῦ πρωτοτύπου καὶ ἄνετα διαπιστώνει κανεὶς παραφράσεις, ἐπεξηγήσεις, τροποποιήσεις, προσθήκες, ἀφαιρέσεις, ἐναλλαγές κ.λπ. Ἐξάλλου ἡ πιστότητα τῆς νέας μεταφράσεως στὸ πρωτότυπο κλονίζεται καὶ ἀπὸ τὸ γεγονός, ὅτι ἄλλο εἶναι τὸ πρωτότυπο κείμενο καὶ ἄλλο ἐκείνο, πού μετέφρασαν οἱ ἕξι μεταφραστές. Στὶς περιπτώσεις μάλιστα τῶν οὐσιαστικῶν παραλλαγῶν ἀνάμεσα στὰ δύο κείμενα, ὅπου δὲν σημειώνεται ἡ γραφὴ τοῦ ἐκ-

46. Ὅτι καὶ ἡ νέα μετάφραση τῆς ΚΔ γιὰ λογαριασμὸ τῆς Β.Ε. δὲν ἀποτελεῖ ἐξαίρεση, ἀποδεικνύει ἐκτὸς τῶν ἄλλων, τὸ γεγονός ὅτι οἱ ἑλληνες μεταφραστές σὲ πολλὰ ἐξηγητικὰ ἔργα τοὺς ἀναπτύσσουσαν διαφορετικὲς καὶ ἐπιστημονικὰ κατοχυρωμένες ἐρμηνείες, τίς ὁποῖες ὅμως ἐγκαταλείπουν στὴ νέα μετάφρασή τους. Πρβλ. ἐνδεικτικὰ τίς ὑποσ. 36-40.

47. Τοῦτο φυσικὰ γνωρίζουν οἱ ἑλληνες μεταφραστές, ἀφοῦ σὲ ἄλλα ἔργα τοὺς προβάλλουν σθεναρὰ τοὺς ὄρους αὐτούς, πού ἐπιδεικτικὰ παρακάμπτουν στὸ συλλογικὸ τοῦτο ἔργο τους. Πρβλ. ἐνδεικτικὰ: S. Agourides, *The Bible in the Greek Orthodox Church*, ΕΕΘΣ Ἀθηνῶν, τόμ. ΚΑ' Ἀθῆναι 1974, 217-240 καὶ τοῦ ἴδιου, *Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ὡς ἐρμηνευταὶ τῶν Ἁγίων Γραφῶν*, στὸν τόμο: *Ἐισηγήσεις Α'* Ὁρθοδόξου Ἐρμηνευτικοῦ Συνεδρίου (17-21 Μαΐου 1972), Ἀθῆναι 1973, 81-102. G. Galitis, *Die historisch-kritische Bibelwissenschaft und die Orthodoxe Theologie*, στὸν τόμο: *La Théologie dans l'Église et dans le Monde*, Θεολ. Μελέται Chambésy 4, Chambésy-Genève 1984, 109-125. Ἰ. Καραβιδοπούλου, *Ἐισαγωγὴ στὴν Καινὴ Διαθήκη*, Βιβλ. Βιβλιοθήκη 1, Θεσ/νίκη 1983, 88 ἐξ. Β. Στογιάννου, *Παράδοσις καὶ Ἁγία Γραφή*, στὸν τόμο: *Σεμινάριον Θεολόγων Θεσ/νίκης*, τόμ. 6, Θεσ/νίκη 1972, 3-48, καὶ Π. Βασιλειάδη, *Βιβλικὴ Κριτικὴ καὶ Ὁρθοδοξία*, ΕΕΘΣ Θεσ/νίκης, τόμ. 25, Θεσ/νίκη 1980, 339-377.

κκλησιαστικού κειμένου (και αυτές είναι πολλές), δημιουργείται σοβαρή σύγχυση ως προς τη μορφή του πρωτοτύπου. Το αίτημα της πιστότητας προς το πρωτότυπο παύει βέβαια να ισχύει, όταν ή νέα μετάφραση εκτυπωθεί (όπως και έγινε ήδη) χωρίς το εκκλησιαστικό κείμενο. Βεβαίως σε πολλές περιπτώσεις διαπιστώνει κανείς «ζωντανά στην απόδοση» που αποκλίνει άλλοτε σε ποιητική και λυρική έξαρση (π.χ. Έφεσ. 1, 3-6. Κολ. 1, 15-19), άλλοτε σε αδόκιμη εύρεσιολογία (π.χ. Ματθ. 17,6. Ρωμ. 10,15. Έβρ. 9,10) και άλλοτε σε χτυπητό εκχυδαϊσμό (π.χ. Ρωμ. 6,15. Πράξ. 8,20 κ.ά.).

5) Ο ισχυρισμός, ότι ή νέα μετάφραση δεν αποδίδει στην αντικατάσταση του πρωτοτύπου κειμένου, αλλά προορίζεται κυρίως για ιδιωτική μελέτη και διδασκαλία, είναι, σύμφωνα με την προηγούμενη ανάλυσή μας, μάλλον παραπλανητικός. Τουτό δεν συμβιβάζεται κατ' αρχήν με δύο βασικές αρχές της «δυναμικής αντιστοιχίας», όπως την προκαθορίζει ή Β. Ε. α) Η μέθοδος αυτή θεωρεί ως ευαγγέλιο τή μετάφραση, όπως είδαμε και προηγουμένως. Έπομένως ή μετάφραση στην πράξη αποδίδει στην υποκατάσταση του αρχικού κειμένου και στην καθιέρωση μιās νέας γλωσσικής μορφής του ευαγγελίου της Κ. Δ., που να «αντιστοιχεί» στη σύγχρονη γλώσσα και νοστροπία. 6) Για να επιτευχθεί ή «δυναμική αντιστοιχία» είναι ανάγκη να παρακάμπτεται συχνά το πρωτότυπο κείμενο. Το κύριο όμως πρόβλημα δημιουργεί ή αποσκοπούμενη «ιδιωτική μελέτη και διδασκαλία». Η ορθόδοξη εκκλησιαστική παράδοση δεν γνωρίζει «ιδιωτική» μελέτη της άγ. Γραφής, ή οποία δεν γίνεται ως πράξη εκκλησιαστική, αφού ό βιβλικός θεός λόγος είναι γεγονός εκκλησιαστικό, που συνιστά και συγκροτεί την Έκκλησία. Έπειτα, κατὰ πόσο ή «διδασκαλία» είναι ιδιωτική υπόθεση, μπορεί να αντιληφθεί όποιος διαθέτει στοιχειώδη νοημοσύνη. Ο πιστός, και όταν μελετά «ιδιωτικά», διδάσκει ή διδάσκεται τήν άγ. Γραφή, δεν παύει να είναι ζωντανό μέλος της εκκλησιαστικής κοινωνίας και ενωτίζεται το ζωτικό μήνυμά της μόνον όταν βρίσκεται ενσωματωμένος στην πληρότητα του Σώματος του Χριστού, όταν τρέφεται και ζωογονείται από το Πνεύμα: «Οὐδείς δύναται εἰπεῖν Κύριος Ἰησοῦς, εἰ μή ἐν πνεύματι ἁγίῳ» (1 Κορ. 12,3). Η ανάγνωση και «κατανόηση» της Γραφής, και ως «ιδιωτική» υπόθεση, είναι γεγονός συστατικό της Έκκλησίας, οικοδομει και αυξάνει το Σώμα του Χριστού στην πληρότητά του. Η οικοδομή και αύξηση της Έκκλησίας συντελείται όμως με την προσωπική αύξηση και οικοδομή του

καθενός πιστού, αφού αυτός είναι «μέλος ἐκ μέρους» (1 Κορ. 12,27) του εκκλησιαστικού σώματος. Επίσης και το κήρυγμα του θείου λόγου αποδίδει πάντα στην «ἐνέργεια» του στους πιστούς (1 Θεσ. 3,13) και αυτή ή «ἐνέργεια» είναι γεγονός εκκλησιαστικό. Από άποψη βιβλική και εκκλησιαστική είναι λοιπόν αδιανόητο να προσφέρεται στον άνθρωπο ένα «ευαγγέλιο» ως ιδιωτική υπόθεση και για ιδιωτική ωφέλεια, το οποίο δεν θα άφορούσε τήν Έκκλησία στο σύνολό της. Ο ισχυρισμός αυτός προϋποθέτει μία ξένη προς τή βιβλική και τήν ορθόδοξη θεολογική παράδοση αντίληψη ως προς τή φύση και το έργο της Έκκλησίας.

Οι έξι έλληνες μεταφραστές έχουν επίγνωση των σοβαρών δυσχερειών του βιβλικού μεταφραστικού έργου και οι ίδιοι όμολογούν, ότι «καμμιά μετάφραση — πολύ περισσότερο εκείνη του θείου λόγου — δεν μπορεί να είναι απαλλαγμένη από ατέλειες» (Πρόλογος). Έμεις θελήσαμε να παρουσιάσουμε μόνο τις φανερές ατέλειές της. Σε μιὰ μετάφραση της Κ. Δ., που είναι ή αθένητη καταγραφή της θείας αποκαλύψεως, ή πηγή της πίστεως και της ζωής της Έκκλησίας, της πνευματικής ανανεώσεως και της έλπίδας των πιστών, κάθε ατέλεια, ακόμα και ή πιο «ασήμαντη», μπορεί να έχει ανυπολόγιστες συνέπειες. Τα πολλά πλεονεκτήματα, που αναμφίβολα έχει ή νέα μετάφραση καθώς και ό τεράστιος μόχθος που καταβλήθηκε, δεν μπορούν όμως να αντισταθμίσουν τις σοβαρές ελλείψεις της.

Δυστυχώς δεν μπορούμε να συμμερισθούμε τήν αισιοδοξία των μεταφραστών, ότι καλοπροαίρετες παρατηρήσεις θα μπορέσουν να βελτιώσουν τή μετάφραση σε μελλοντική επανέκδοσή της. Το έργο τουτό πάσχει στην ίδια τή βάση του, με τήν επιλογή δύο διαφορετικών κειμένων, τήν άκριτη εφαρμογή της μεθόδου της «δυναμικής αντιστοιχίας», τήν παράδοση της εκκλησιαστικής εξηγητικής παραδόσεως, τήν άχρήστευση του πλούσιου «θρησκευτικού» λεξιλογίου της νεοελληνικής δημοτικής γλώσσας και τήν παράκαμψη των άρμόδιων κατὰ τὸ ισχύον Σύνταγμα εκκλησιαστικών άρχών. Συμφωνούμε όμως άπόλυτα με τήν πρότασή τους, ότι χρειάζεται ευρύτερη συλλογική προσπάθεια για τήν επιτυχία μιās βιβλικής μεταφράσεως. Για να πραγματοποιηθεί το έργο τουτό είναι όμως ανάγκη να προηγηθεί σοβαρή επιστημονική εργασία, ή οποία, εκτός των άλλων, πρέπει: α) να αξιοποιήσει με διάκριση τὰ δεδομένα της σύγχρονης επιστημονικής, φιλολογικο-ιστορικής έρευνας της Κ. Δ., β) να συγκεντρώσει και αξιολογήσει το πλούσιο υλικό της πατερικής και της ευρύτερης εκκλησιαστικής εξηγητικής παραδόσεως, γ) να αξιοποιήσει το πλούσιο θρησκευτικό λεξιλόγιο της

Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΣΤΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ*

— Καθορισμός καινούργιας πολιτικής. Οι δύο χώρες Ελλάδα και Γερμανία έχουν κοινό συμφέρον και πρέπει να ξεκαθαρίσουν τους στόχους τους σε σχέση με τους Έλληνες της Γερμανίας. Μερικές από τις συμβάσεις πρέπει γι' αυτό να ανανεωθούν και να ληφθούν υπόψη τόσο οι υποχρεώσεις των δύο χωρών, που απορρέουν από το πνεύμα της ήνωμένης Ευρώπης και τη σύμπραξη τους στην ΕΟΚ, όσο και το γεγονός της μακράς παραμονής πολλών Έλλήνων στη Γερμανία. Είναι καιρός να εξασφαλισθεί π.χ. δικαίωμα αποκτήσεως της Γερμανικής υπηκοότητας, δικαίωμα ψήφου τόσο στην τοπική αυτοδιοίκηση όσο και σ' όλο το φάσμα της πολιτικής ζωής, δικαίωμα έντονητερης συνδικαλιστικής ζωής κτλ. Είναι ολοφάνερο, ότι όσο καιρό οι Έλληνες στη Γερμανία δεν θα έχουν πολιτική ψήφο δεν θα έχουν και τη δυνατότητα να συγκαθορίσουν την τύχη τους.

— Ένισχυση του έργου της Έκ-

* Συνέχεια εκ της σελ. 158 του υπ' αριθ. 4 τεύχους.

κλησίας. Η Έκκλησία και μάλιστα η ένορία στη διασπορά, είπαμε πιο πάνω, είναι το ασφαλές καταφύγιο και ό κατ' έξοχήν παράγοντας για τη διατήρηση της πολιτιστικής των Έλλήνων ταυτότητας. Το ρόλο αυτό καλείται η Έκκλησία να διαδραματίσει και στο συγκεκριμένο χώρο της Γερμανίας. Τόσο αντικειμενικά και μάλιστα ιδιαίτερα με βάση το γεγονός της αναγνώρισης της Ιεράς Μητροπόλεως Γερμανίας ως προσώπου δημοσίου δικαίου, όσο και από πλευράς στελεχών της η Έκκλησία μπορεί και πρέπει να μπορέσει να βοηθήσει ουσιαστικά τους Έλληνες της Γερμανίας να διατηρήσουν την πολιτιστική τους ταυτότητα. Αυτό δεν σημαίνει, ότι η Έκκλησία κι οι φυσικοί της αντιπρόσωποι, ό κλήρος, θά μπορούσαν να παίξουν σήμερα ρόλο έθναρχικό ή να ασκήσουν πίεση προς την πλευρά την πολιτική. Προς την πλευρά αυτή θά μπορούσαν όμως να παίξουν ρόλο συμβουλευτικό, αφού φυσικά πιο πριν ξεκαθαρίσουν οι ίδιοι τους δυνατούς στόχους. Πάντως ό παππᾶς της ένορίας, όσο διασκορπισμένη και αν είναι η ένορία, έχει αναντίρρητα πολλούς και σπουδαίους τρόπους πρόσβασης και καθοδήγησης των

σύγχρονης ελληνικής γλώσσας και δ) να καταλήξει σε ένα γλωσσικό ιδίωμα, το οποίο και στην ιερότητα του πρωτοτύπου κειμένου θά ανταποκρίνεται και θά ανανεώνει δημιουργικά το γλωσσικό αισθητήριο του λαού, για τον οποίο προορίζεται. Η μετάφραση της Κ. Δ. πρέπει να είναι το τελικό στάδιο μιας μακρόχρονης και συλλογικής εργασίας, στο οποίο δυστυχώς δεν έχουμε ακόμα φθάσει, αφού δεν επιτελέσαμε σχεδόν τίποτα ως τώρα στο ζωτικό τουτο χώρο. Μέχρι τότε το κενό μπορεί να καλύψει μια παραφραστική απόδοση της Κ. Δ. με έπεξηγηματικά σχόδια στα δυσνόητα χωρία της.

Το τεράστιο και επίμοχθο τουτο έργο μπορεί φυσικά να πραγματοποιηθεί μόνο με συνεργασία όλων των ελληνικών βιβλικών θεολόγων καθώς και έμπειρων φιλόλογων και γλωσσολόγων, με σοβαρή και λειτουργική όργάνωση και με σύγχρονο τεχνικό έξοπλισμό. Στη συνάφεια αυτή επιθυμούμε να ανανεώσουμε μια παλαιότερη πρότασή μας⁴⁸ για την ίδρυση, με τη συνεργασία της Έκκλησίας και των δύο Θεολογικών μας Σχολών,

ένός Κέντρου Βιβλικών Σπουδών. Ένα παρόμοιο Κέντρο είναι σήμερα ύψιστη ανάγκη για την Έκκλησία και τον τόπο, αφού θά έχει να επιτελέσει μ.ά. ως πρωταρχικό έργο: α) τη σοβαρή έρευνα και αξιοποίηση ενός τόσο σπουδαίου και ζωτικού πνευματικού κεφαλαίου, όπως είναι η πλούσια εκκλησιαστική έξηγητική παράδοση, β) την προώθηση του βιβλικού έργου της Έκκλησίας για τις ανάγκες της ποιμαντικής, κατηχητικής και ευαγγελιστικής διακονίας της, γ) την αναθεώρηση και κριτική έκδοση των βιβλικών λειτουργικών αναγνωσμάτων και τέλος δ) το συντονισμό και την αποτελεσματική πραγματοποίηση του μεγάλου αιτήματος της σύγχρονης ελληνικής Όρθοδοξίας, δηλ. την εκπόνηση μιας νέας μεταφράσεως της άγίας Γραφής. Για την εκπλήρωση της τόσο ζωτικής αυτής ανάγκης κάνουμε και από τη θέση αυτή θερμή έκκληση προς τους αρμόδιους εκκλησιαστικούς, κρατικούς και πανεπιστημιακούς φορείς.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΣ

Άναπλ. Καθηγητής της Θεολογικής Σχολής
του Πανεπιστημίου Άθηνών

48. 'Η εν Ελλάδα Βιβλική έπιστήμη χθές και σήμερα, «Γρηγ. ό Παλαμάς» 57 (1974) 41.

Ἑλλήνων. Τὸ ἔργο του πρέπει γι' αὐτὸ νὰ ἐνίσχυθεῖ. Ἡ ἐνίσχυση ἀναμένεται καταρχὴ ἀπὸ τὴν ἴδια τὴ Μητρόπολη, πού πρέπει νὰ λύσει κάποτε μακροπρόθεσμα τὸ οἰκονομικὸ τῆς πρόβλημα. Ἴσως μὲ τὸ χρόνο ἢ ἐπιβολὴ τῆς ἐκκλησιαστικῆς φορολογίας ἀποτελεῖ τὴ μόνη διέξοδο, γιατί μόνο ἔτσι δὲν θὰ χρειάζεται νὰ ζητεῖ βοήθεια ἐδῶ κι ἐκεῖ καὶ θὰ μπορέσει νὰ ἐπιδοθεῖ ἐντατικώτερα καὶ στὸ κοινωνικὸ τῆς ἔργο. Ἐπίσης κι ὁ κάθε κληρικός χρειάζεται νὰ ἐκμάθει πλήρως τὴ Γερμανικὴ γλῶσσα, ἀν τοῦτο δὲν ἔχει γίνει, καὶ νὰ ἐνημερώνεται συνεχῶς σὲ θεολογικά, ἐκκλησιαστικά, οἰκουμενικά καὶ κοινωνικά ζητήματα· καθὼς ἐπίσης σὲ θέματα, πού ἀφοροῦν τίς δύο χῶρες. Ἡ ἐνίσχυση προσδοκᾶται ὡσαύτως ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ πολιτεία ἀφενός, πού πρέπει ἐπὶ τέλους νὰ ἐκτιμήσει πῶς θετικὰ τὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας ἀπέναντι στὸν ἀπόδημο Ἑλληνισμό, καὶ ἀπὸ τίς Γερμανικὲς ἀρχές ἀφετέρου.

Ἡ ἑλληνικὴ πολιτεία θὰ μπορούσε λ.χ. ν' ἀναλάβει εὐκόλα τὴν πλήρη μισθοδοσία τῶν πενήντα περίπου κληρικῶν. Ἡ οἰκονομικὴ ἐπιβάρυνση ἐπὶ τοῦ προκειμένου εἶναι μηδαμινή, ἀν ἀναλογισθοῦμε πρῶτον, ὅτι τὸ Ἑλληνικὸ Δημόσιο συντηρεῖ πάνω ἀπὸ χίλιους δασκάλους καὶ καθηγητές· καὶ τρίτον ὅτι ὅλοι οἱ κληρικοί, ἀπόφοιτοι Ἐκκλησιαστικῶν Σχολῶν καὶ ἄνω, θὰ μπορούσαν νὰ προσφέρουν ὡς δάσκαλοι τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν ἀνάλογα μὲ τὰ προσόντα τους στὴ στοιχειώδη ἢ μέση ἐκπαίδευση. Ὅτι ἓνας ἱερέας, ἀπόφοιτος Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς, ὡς πρὸς τὰ Θρησκευτικὰ κατέχει περισσότερες κατὰ κανόνα γνώσεις ἀπὸ ἓνα δάσκαλο ἀπόφοιτο διευτῶν Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας καὶ ἀρμολιώτερος εἶναι, δὲν χρειάζεται νὰ ἐξηρθεῖ ἰδιαίτερα. Ἐπίσης πρέπει νὰ παύσουν νὰ ἰσχύουν οἱ ἀστεῖες καὶ ἀπερίσκεπτες γραφειοκρατικὲς μετὰξέσεις γιὰ ἀνάκληση τῶν κληρικῶν καθηγητῶν μετὰ ἀπὸ τόσα ἢ τόσα χρόνια. Ἡ προσφορά τῆς Ἐκκλησίας στὴ διατήρηση τῆς πολιτιστικῆς ταυτότητας τοῦ Ἑλλήνα στὴν ἀλλοδαπή εἶναι τόσο σημαντικὴ, πού δὲν πρέπει νὰ συγχέεται μὲ στενόκαρδα πολιτικά, συνδικαλιστικὰ καὶ ἄλλα συμφέροντα.

Ἐπίσης οἱ Γερμανικὲς ἀρχές, πολιτικὲς καὶ ἐκκλησιαστικὲς, πρέπει νὰ ἐνισχύουν περισσότερο τὸ ἔργο τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Γερμανίας. Ὁ νῦν Μητροπολίτης Γερμανίας ἔχει ὁρθὰ πολλὲς φορές στιγματίσει τὴ νοσοτροπία προστασίας καὶ κηδεμονίας (Betreuungsdenken) τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν, ἰδιαίτερα τῆς Εὐαγγελικῆς. Μετὰ ὑπερεικοσαετῆ ζωὴ ἀπὸ τὴν ἰδρυσή της ἡ Μητρόπολις Γερμανίας πρέπει νὰ ἀναλάβει ἢ ἴδια τὴν κοινωνικὴ μέριμνα τῶν μελῶν της.

Εἶναι καιρὸς νὰ παραδώσει τὸ Διακονικὸ Ἴδρυμα τῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας στὴ Μητρόπολη τὸ φυσικὸ τῆς δικαίωμα καὶ καθήκον νὰ φροντίζει γιὰ τοὺς πιστοὺς της. Καὶ τὸ κράτος πρέπει ὡσαύτως νὰ βοηθήσει περισσότερο καὶ ἄμεσα τὴ Μητρόπολη στὸ ἔργο της κι ὄχι δηλαδὴ μὲσω τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν.

Μὲ τίς τελευταῖες παρατηρήσεις δὲν ἀρνούμαστε τὴν μέχρι τώρα προσφορά κι ἐνίσχυση τῶν ἀρμόδιων Γερμανικῶν ἀρχῶν. Τὴν ἀναγνωρίζουμε εὐγνώμονα.

Ὅμως, ὅπως πολὺ σωστὰ τονίζεται ἀπὸ πολλὲς μεριές γιὰ τὴ βοήθεια στὴν Ἀφρική ἢ ὅπου ἄλλου δεινοπαθοῦν ἄνθρωποι, ὅτι ἡ βοήθεια αὐτὴ πρέπει νὰ ἀποτελεῖ «βοήθεια γιὰ αὐτοβοήθηση» (Hilfe zur Selbsthilfe), τὸ ἴδιο ἰσχύει καὶ γιὰ τὸ ἔργο π.χ. τοῦ Διακονικοῦ Ἴδρυματος. Πρέπει τελικὰ νὰ πάρει τὴ μορφή τῆς «βοήθειας γιὰ αὐτοβοήθηση» καὶ νὰ σταματήσει νὰ εἶναι ἓνα εἶδος αὐτοσκοποῦ.

— Σχολικὴ ἀγωγὴ τῶν Ἑλληνοπαίδων. Τὸ θέμα αὐτό, ὅπως εἶναι γνωστὸ, καὶ πολὺ εὐαίσθητο εἶναι καὶ ἀμφιλεγόμενο. Ἡ διαπραγματεύσει του ἐδῶ εἶναι ἀπαραίτητη, γιατί δὲν μπορούμε νὰ μιᾶμε γιὰ προοπτικὲς τῶν Ἑλλήνων τῆς Γερμανίας στὰ πλαίσια τῆς ΕΟΚ, ἀν δὲν ἐξετάσουμε ἔστω καὶ ἀκροθιγῶς τὸ θεμέλιο τῶν προοπτικῶν τους. Καὶ τὸ θεμέλιο τοῦ ζητήματος, ποῖο τὸ μέλλον τῶν Ἑλλήνων στὴ Γερμανία, εἶναι ἀσφαλῶς ἡ ἐκπαίδευση τῶν Ἑλληνοπαίδων. Τὸ θέμα τῆς σχολικῆς ἀγωγῆς τῶν Ἑλληνοπαίδων στὴ Γερμανία ἀντιμετωπίστηκε — παρὰ τὴ ζωτικὴ καὶ μοναδικὴ σημασία του — ἀπ' ὅλες τίς ἑλληνικὲς κυβερνήσεις ἀνεξαρτήτως πολιτικῆς τοποθέτησης πρόχειρα καὶ χωρὶς μακρόπνοο προγραμματισμό. Ἀρκεῖ νὰ ρίξουμε μιὰ ματιὰ στὰ διάφορα πειράματα καὶ τὴν — ἄς μοῦ ἐπιτραπεῖ ὁ ὅρος — σχιζοφρένια, πού ἐπικράτησε μέχρι τώρα. Δείχνει ὄντως ἑλλειψὴ προγραμματισμοῦ ἢ ἀποτελεῖ ἀσυναρτησία, ὅταν οἱ Ἑλληνικὲς ἀρχές δέχονται ἄλλο σύστημα στὸ ἓνα κρατίδιο κι ἄλλο στὸ ἄλλο· ὅταν ἐδῶ δέχονται τὴν ἀρχὴ τῆς ἐνταξῆς μ' ἓνα προπαρασκευαστικὸ στάδιο συνήθως δύο ἐτῶν, κι ἐκεῖ τάσσονται ὑπὲρ καθαρὰ ἐθνικῶν σχολείων ἢ προπαγανδίζουν (μιὰ δίγλωσση ἀμφιδύναμη ἐκπαίδευση), ἢ ὅταν ἐντείνουν τελευταία τὴν ἰδρυση καὶ λειτουργία ἐθνικῶν σχολείων ὅλων τῶν βαθμίδων. Ἐκπληκτικὸ εἶναι καὶ τὸ γεγονός, ὅτι καὶ οἱ Γερμανικὲς ἀρχές δὲν ἔχουν σταθερὸ κι ἐνιαῖο πρόγραμμα. Ὅμως πρέπει νὰ ἔχουμε κατανόηση γιὰ τὴ στάση τῶν Γερμανῶν, ὄχι μόνο γιατί τὸ σχολικὸ πρόβλημα ἐμπίπτει στὴν ἀρμοδιότητα τῶν ἐπὶ μέρους κρατιδίων, ἀλλὰ καὶ γιατί ἴσως ἐξυπηρετεῖ μακροπρόθεσμα τὰ Γερμανικὰ συμφέροντα (ἐκούσιος ἐπαναπατρισμός, ἀνάληψη ἐργασιῶν κατώτερης ποιότητας κτλ.). Ἀνεξήγητη κι ὄντως παράδοξη μοῦ φαίνεται τὸ ἄνταντίον ἡ ἑλληνικὴ στάση καὶ τακτικὴ. Εἶχα λόγῳ τῆς πολυετοῦς ὑπηρεσίας μου στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Βόννης τὴν εὐκαιρία νὰ γνωρίσω πολλοὺς ἐκπροσώπους τῆς χώρας μας «ἀρμολίους» γιὰ τὰ ἐκπαιδευτικὰ προβλήματα τῶν Ἑλληνοπαίδων τῆς Γερμανίας καὶ νὰ ἔχω μακρὲς μαζί τους συζητήσεις. Ὅποια ἄγνοια τῶν προβλημάτων, γιὰ τὰ ὅποια ἦσαν ἀρμόδιοι, ἐπικρατοῦσε σὲ μερικοὺς ἀπ' αὐτοὺς, δὲν περιγράφεται. Ἄλλοι πάλι ὁμολογοῦσαν, ὅτι οἱ ἴδιοι βλέπουν τὴν κατάσταση, κι ἔκαναν, ἔλεγαν, σχετικὲς ἀναφορές, ὅμως χωρὶς ἀποτελεσμα. Γιὰ μερικοὺς τὸ ἐνδιαφέρον τους ἔζηντλεῖτο, πῶς θὰ παραμείνουν γιὰ ἓνα ἀκόμη χρόνο στὴ Γερμανία.

(Συνεχίζεται)

ΘΕΟΔ. ΣΤ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ
Καθηγητῆς Παν/μίου Μονάχου

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΙΚΟΥ ΟΙΚΟΤΡΟΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ *

Ἄλλα βαθύτατα πιστεύοντες εἰς τὸ ἱερὸν λόγιον «ἀδελφὸς ὑπ' ἀδελφοῦ βοηθούμενος ὡς πόλις ὄχυρά», τὸ ὁποῖον Αὐτὸς ὁ ἐνανθρωπήσας Θεὸς ἐπεκύρωσε καὶ ἐπεξήγησε διὰ τοῦ κοῦ γὰρ εἰσι δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἕμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμι ἐν μέσῳ αὐτῶν», ἐθεωρήσαμεν χρέος μας ὅπως ἐνισχύσωμεν τὴν ἀσθενεῖαν μας διὰ τῆς ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ συνενώσεως τῶν μικρῶν μας δυνάμεων, ἐντὸς τῶν κόλπων τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας. Θεωροῦμεν δὲ ὡς ἰδιαιτέραν εὐλογίαν, τὸ ὅτι ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία, μετὰ τήσεως στοργῆς ἀπεδέχθη νὰ υἰοθετήσῃ μὲν καὶ νὰ θέσῃ ὑπὸ τὴν αἰγίδα αὐτῆς τὴν ἀπόφασίν μας ταύτην, νὰ καθοδηγήσῃ δὲ τὰ πρῶτα βήματά μας καὶ νὰ ἐξακολουθήσῃ παρακολουθοῦσα καὶ ἐνισχύουσα ἡμᾶς καὶ καθ' ὅλην τὴν ἐφεξῆς σταδιοδρομίαν μας. Διότι βαθύτατος πόθος ὄλων ἡμῶν εἶναι, Μακαριώτατε, νὰ φανῶμεν ἀντάξιοι τῶν περιστάσεων, πνευματικοὶ ὄδηγοὶ τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ μας καὶ εἰς τοὺς ὑπὲρ αὐτοῦ ἀγῶνας τῆς Ἁγίας μας Ἐκκλησίας νὰ παραμείνωμεν πιστοὶ μέχρι θανάτου στρατιῶται. Ἐπειδὴ δὲ εἴμεθα βέβαιοι ὅτι τόσοσιν ἡ Ἐπιμετρεα Μακαριότης, ὅσον καὶ ἡ ἐπίλεκτος Σύνοδος Αὐτῆς, μετὰ χαρᾶς ἀκούετε τὴν πληροφορίαν ταύτην, διὰ τοῦτο θερμῶς ὑποβάλλομεν τὴν εὐλαβὴ παράκλησιν, ὅπως δεηθῆτε τοῦ Οὐρανίου Πατρὸς τῶν φώτων ὑπὲρ τῆς εὐδοκίσεως τοῦ ἔργου ἡμῶν καὶ μετὰ μεγάλης χαρᾶς ἐπικαλούμεθα καὶ ἀπεκδεχόμεθα τὴν Πατριαρχικὴν Ἑμῶν εὐλογίαν.

Στις προσφωνήσεις ἀπήντησε ὁ Πατριάρχης με συγκίνηση καὶ ἐξέφρασε τὴν χαρὰ του γιὰ τὸ ἔργο ποὺ ἐπιτελεῖται στὸ Θεολογικὸ Οἰκοτροφεῖο. Στὸ τέλος τῆς ἐορτῆς ἡ χοροδία τοῦ Οἰκοτροφείου ἔψαλε τὶς φῆμες τοῦ Πατριάρχου Βικεντίου καὶ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Σπυριδωνῶν καὶ ἐν συνεχείᾳ ὅλοι μαζί ἐπεσκέφθησαν τοὺς κοιτώνες καὶ τὸ ἀναγνωστήριον τοῦ Οἰκοτροφείου, τὶς ἐγκαταστάσεις τοῦ Ὑπογραφείου καὶ τὴν ἔκθεσιν βιβλίου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας. Μετὰ τὴν ξενάγησιν ὅλοι οἱ ἐπίσημοι παρεκάθησαν σὲ γεῦμα με τοὺς φοιτητὰς στὴ τραπέζα τοῦ Οἰκοτροφείου.

Νὰ πῶς περιγράφει τὴν χαρὰ τῆς συνεστιάσεως τὸ περιοδικὸ τοῦ Θεολογικοῦ Οἰκοτροφείου «Ἀνάστασις»:

Ἡ πνευματικὴ χαρὰ καὶ ἀγαλλίασις, τὴν ὁποῖαν πάντες ἠσθάνθημεν κατὰ τὴν κοινὴν αὐτὴν ἐστίασιν δὲν περιγράφεται. Ἐνόμιζέ τις, ὅτι ἐν πνεύμα μυστηριώδεις ἔπνεεν ἑλαφρῶς ἀπὸ τὰς πρωτοχριστιανικὰς «Ἀγάπας» εἰς πάντας τοὺς συνδαιτημόνας καὶ τοὺς ἦωνε ἐν τῷ πνεύματι τῆς Ἀγάπης, τῆς ὁποίας τὴν γλυκεῖαν γλῶσσαν ὠμίλων. Ἡ πνευματικὴ εὐθυμία ἐκορυφώθη, δε μετὰ τὰ θούρια τῶν φοιτητῶν, καὶ τὰ βυζαντινὰ τροπάρια τῶν Ἑλλήνων Κληρικῶν, ἔψαλε

σλαβονιστί, ὁ Μακ. Πατριάρχης τὸ «Σήμερον ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἡμᾶς συνήγαγε...». Εἰς τοιαύτας στιγμὰς λησμονεῖ τις ὅρια τόπων καὶ ζῆ με τὴν πνευματικὴν ἐπαφὴν καὶ τὴν ἀδελφικὴν ἐπικοινωνίαν, ἐν ἄκρα ἀγαλλιάσει εἰς τὸν πανοραῖον κόσμον τῆς Ἀγάπης τοῦ Κυρίου.

Ἀνάστασις

«τὸ γινῶναι αὐτὸν καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ» φλ. γ' 10.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΜῆΝΑ ΥΠΟ Τὸν ΦΟΙΤῆΤὸν τοῦ Θεολογικοῦ Οἰκοτροφείου τῆς ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ
ΕΤΟΣ Β' - ΑΡΙΘ. 15-16 | ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1985 | ΤΙΜΗ ΦΥΛΑΚΕΙΑΣ 1,-

Ο ΜΑΚ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΤΩΝ ΣΕΡΒΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΠ. ΔΙΑΚΟΝΙΑΝ

Τὴν Κυριακὴν 30 Ὀκτωβρίου ἔ. ε. ὁ τῆς Ἱ. Μονῆς Πελοπίου ἀπεδήθησαν Αἰδὸν Μακ. Πατριάρχης τῶν Σέρβων κ. Βικεντίος, ὁ ἠγαθὸς μετὰ τοῦ Ἁγιοπνευματικοῦ

Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἱερῶν Μοναστηρίων Βελιγράδιος καὶ Κεντρικῶν καὶ Πατριάρχης τῶν Σέρβων κ. Βικεντίος. Πρῶτοπρ. κ. Ἰωάννης Σπ. Ράμφος, ἐγγείρων πρόποσιν κατὰ τὰ ἐπιδόρπια, ἐξέφρασε τὴν μεγάλην χαρὰν καὶ εὐγνωμοσύνην, ἡ ὁποία διακατέχει τὸ Ἰδρυμα, διὰ τὴν τιμὴν τῆς ὑψηλῆς τοῦ Πατριάρχου ἐπισκέψεως.

Ἡ προσθία ὄψη τοῦ περιοδικοῦ ποὺ ἐξέδιδε τὸ Θεολογικὸ Οἰκοτροφεῖο μετὰ τὴν φωτογραφία τοῦ Πατριάρχου τῶν Σέρβων Βικεντίου.

Ὁ Δ' ντῆς τοῦ Θεολογικοῦ Οἰκοτροφείου Αἰδεσιμολ. Πρωτοπρ. κ. Ἰωάννης Σπ. Ράμφος, ἐγγείρων πρόποσιν κατὰ τὰ ἐπιδόρπια, ἐξέφρασε τὴν μεγάλην χαρὰν καὶ εὐγνωμοσύνην, ἡ ὁποία διακατέχει τὸ Ἰδρυμα, διὰ τὴν τιμὴν τῆς ὑψηλῆς τοῦ Πατριάρχου ἐπισκέψεως.

Ἐγερθεὶς κατόπιν ὁ Μακ. Πατριάρχης, ὠμίλησε μετὰ θαυμασμοῦ διὰ τὸν Ἑλληνικὸν Λαόν καὶ τὴν Ἑλ-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 165 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 4 τεύχους.

ληνικήν Ἐκκλησίαν καὶ διὰ τοὺς καρποὺς τῆς ἐπισκέψεώς Του εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἀφοῦ δὲ ἠδχαρίστησε θεομῶς τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον διὰ τὴν ἀδελφικήν αὐτὴν δεξίωσιν, Τὸν παρεκάλεσε νὰ δεχθῆ τὴν πρόσκλησιν καὶ νὰ ἀντεπισκεφθῆ συντόμως τὴν ἀδελφὴν Σερβικήν Ἐκκλησίαν.

Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος ἀπαντῶν μὲ πολλὴν χάριν καὶ ἐξαιρετικὸν ἐνθουσιασμὸν εἰς τὸν Μακ. Πατριάρχην, ἐτόνισε καὶ αὐτὸς τὰ ἀγαθὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐπισκέψεώς Του, τῆς ὁποίας ὅμως οἱ καρποί, ὡς εἶπε, «πρέπει συντόμως, εἰς τὰς ἡμέρας μας νὰ ἐκδηλωθοῦν, ἐπ' ἀγαθῶ τῶν δύο ἀδελφῶν ὀρθοδόξων λαῶν μας».

Μετὰ τὸ πέρας τῆς ἐπισκέψεως, προέπεμφε μέχρι τῆς ἐξωτερικῆς πύλης, τὸν Μακ. Πατριάρχην καὶ τὴν Συνοδείαν Αὐτοῦ, ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος, μετὰ τοῦ Πρωταρχεῖ, τῶν Καθηγητῶν, τῶν Διευθυντῶν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας καὶ τῶν ἄλλων ἐπισήμων.

Κατὰ τὴν ἀναχώρησιν των ἐδαρθῆ ἐκ μέρους τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας εἰς τὸν Πατριάρχην καὶ εἰς ἕνα ἕκαστον τῶν μελῶν τῆς Συνοδείας Του, σειρά τῶν Ἀγιογραφικῶν, Λειτουργικῶν, Πατερικῶν καὶ Κατηχητικῶν ἐκδόσεων τῆς, ὡς καὶ σύντομον πληροφορικὸν τεῦχος περὶ τοῦ ἔργου τῆς.

Ἐνα ἄλλο ὑψηλὸ ἐπισκέπτη δέχθηκε τὸ Οἰκοτροφεῖο τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1955, τὸν Ἰνδὸ Μητροπολίτη Τοῦμπαναμ Φιλόξενο τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Μαλαμπάρ. Προερχόμενος ἀπὸ τὸ Λονδίνο καὶ τὴ Ρώμη παρέμεινε στὸ Οἰκοτροφεῖο ἐπὶ δύο ἡμέρας ὡς φιλοξενούμενος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Στυριδωνος.

Κατὰ τὴ διάρκειαν δείπνου τὸ ὁποῖο παρέθεσε πρὸς τιμὴν τοῦ Οἰκοτροφείου συγκληνόμενος ἀπὸ τὴν ἀγάπη τῶν φοιτητῶν καὶ τὸ μεγαλεῖο τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μίλησε στοὺς φοιτητὰς μὲ πολὺ θαυμασμὸν γιὰ τὸ ἔργο τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας καὶ κατέληξε ὡς ἐξῆς:

«Ἐπίστευον, ὅτι ἐπισκεπτόμενος τὴν Ἑλλάδα θὰ εὐρισκον ξένους. Ὅμως ταχέως ἀντελήφθην, ὅτι εὐρίσκομαι εἰς ἕν περιβάλλον θερμότητος, καθαρῶς ἀδελφικόν. Εἶμαι πεπεισμένος ὅτι ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία σας εἶναι ἡ Ἐκκλησία τῆς ἀγάπης. Οὐδέποτε θὰ λησμονήσω τὴν εὐγενῆ φιλοξενίαν τῆς ὁποίας ἔτυχον παρὰ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου καὶ τοῦ Θεολογικοῦ Οἰκοτροφείου...».

Στὴ συνέχεια μίλησε γιὰ τὴν Ἐκκλησία τοῦ Μαλαμπάρ καὶ προσκάλεσε τοὺς φοιτητὰς εἰς τὴν χώραν τοῦ μ' αὐτὰ τὰ λόγια:

«Θὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ ἔλθετε καὶ σεῖς κοντὰ μας. Θὰ εὐρηθε ὅτι ζητήσετε. Τὰ προϊόντα μας, τὰ ὑψηλὰ βουνά μας, αἱ ὠραῖαι κοιλάδες, ὅλα θὰ εἶναι δικά σας».

(Βλ. περιοδικὸ τοῦ Θεολογικοῦ Οἰκοτροφείου «Ἀνάστασις», ἔτος 6', ἀρ. 9-10, Ἰανουάριος - Φεβρουάριος 1955, σ. 9).

Ἀκόμα στὸ Οἰκοτροφεῖο φιλοξενήθηκαν, παρεκάθησαν εἰς τὴν τράπεζαν καὶ μίλησαν στοὺς φοιτητὰς οἱ ἐξῆς ἐπισκέπτες:

Ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν W. A. Visser't Hoft, ὁ διευθυντὴς τοῦ Ἰνστιτούτου Οἰκουμενικῶν Σπουδῶν τῆς Γενεύης H. Kraemer, οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ καθηγηταὶ Francois Amiot καὶ Baptiste Brunon, οἱ ἑλληνοαμερικανοὶ βυζαντινολόγοι καθηγηταὶ Γεώργιος Κώστα καὶ Σοφ. Σοφοκλέους, ὁ διακεκριμένος Ρωμαιοκαθολικὸς λειτουργιολόγος π. Salaville, ὁ διευθυντὴς τοῦ τμήματος «Πίστεις καὶ Τάξεις» τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν αἰδ. κ. Nelson ὁ Ἰάπωνας Ἱεραπόστολος λογοτέχνης καὶ καθηγητῆς τῆς Συστηματικῆς Θεολογίας στὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Τόκιο κ. William Kan ὁ Ἰνδὸς Ἱερεὺς τῆς Συριακῆς Ἐκκλησίας αἰδ. κ. Eaben, ὁ Ἑλβετὸς Θεολόγος κ. Hans Rusdi Weber, διευθυντὴς τοῦ τμήματος «Ἡ δρᾶσι τῶν Λαϊκῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ» τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν καὶ πολλοὶ ἄλλοι ὁμόδοξοι καὶ ἐτερόδοξοι ἐπίσκοποι, κληρικοί, καθηγηταὶ καὶ ἐπιστήμονες, οἱ ὅποιοι γοητευμένοι ἀπὸ τὴν πηγαία φιλοξενία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐπέστρεψαν εἰς τὰς χώρας τοὺς καὶ ἔθεσαν τὶς βάσεις ἢ ἐβεβίωσαν τὶς ὑπάρχουσας ἀδελφικὰς καὶ φιλικὰς σχέσεις τῶν Ἐκκλησιῶν τοὺς μὲ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν.

ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΙΚΕΣ ΕΞΟΡΜΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑ

Ἰδιαίτερη κατεβάλλετο μέριμνα ἀπὸ τὴν Διεύθυνση τοῦ Οἰκοτροφείου γιὰ τὴν ἔνταξιν τῶν φοιτητῶν στὸ Ἐκκλησιαστικὸ ἔργο. Προετρέποντο νὰ μετέχουν ἐνεργῶς εἰς τὴν Κατηχητικὴν, Κηρυκτικὴν καὶ Ἱεραποστολικὴν γενικὰ προσπάθειαν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, παρακολουθοῦσαν μαθήματα ποὺ παρέδιδαν οἱ ἀρμόδιοι Διευθυνταί, οἱ ὅποιοι παρεῖχαν πρακτικὰς ὑποδείξεις γιὰ τὴν ἀποδοτικώτερη ἐπιτέλεσιν τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ ἔργου καὶ προετοιμάζοντο γιὰ τὰ κηρύγματα ἢ τὰ Κατηχητικὰ μαθήματα ποὺ ἔκαναν εἰς διάφορους Ναοὺς τῶν Ἀθηνῶν. Ἀκόμα διοργανώνοντο διάφορες Ἱεραποστολικὲς ἐξορμήσεις εἰς τὴν ἐπαρχίαν μὲ σκοπὸν τὴν διάδοσιν τοῦ Εὐαγγελικοῦ μηνύματος καὶ τὴν συμπαραστάσιν εἰς τὸ ἔργο τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων.

Μία ἐπιτυχημένη ἐξόρμησις πραγματοποιήθηκε γιὰ πρώτη φορά εἰς τὴν Μητρόπολιν τῆς Κατερίνης ὅπου ὑστερα ἀπὸ πρόσκλησιν τοῦ Μητροπολίτου Κίτρου Βαρνάβα, πρώτου Διευθυντοῦ τοῦ Οἰκοτροφείου, μετέβη μὴν διὰ φοιτητῶν μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν Ἐπιμελητὴν καὶ Πνευματικὸν τοῦ Οἰκοτροφείου Ἀρχιμανδρίτην Τιμόθεον Παπουτσάκη (σημερινὸν Ἀρχιεπίσκοπον Κρήτης).

(Συνεχίζεται)

Ἀρχιμ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ Ι. ΠΡΩΤΟΠΑΠΑΣ
Διευθυντὴς Ἱπηρεσιῶν Ἀποστολικῆς Διακονίας

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΛΕΞΕΩΝ

πάπας και παπός

«Όσον αφορά στον επίσκοπο Ρώμης, ή επωνυμία πάπας αναφέρεται από τον Τερτυλλιανό (155-240) ως benedictus Papa (=ευλογημένος Πάπας) στο έργο του De pudicitia (=Περί αγνείας) ιγ' 7²¹. Δεν παραλείπομε να προσθέσωμε, ότι ή λέξη πάπας ως τίτλος του Ρώμης αναγράφεται σε επιγραφή του διακόνου Σεβήρου (296-364), ή οποία ανακαλύφθηκε στην κατακόμβη του αγίου Καλλίστου²².

— Η χρήση τής προσηγορίας πάπας για τον Ρώμη επικρατεί από τα τέλη του 4ου αιώνα, ενώ από την 5η εκατονταετηρίδα περιορίζεται στη Δύση αποκλειστικά για τον επίσκοπο αυτόν (Σύνοδος Τολέδου το 400)²³. «Όμως (έπως σημειώνει ο αιδιμικός Καθηγητής μας, επιφανής ιστορικός Βασίλειος Στεφανίδης) μέχρι τον 7ον αιώνα οι επίσκοποι Ρώμης σπανίως τον χρησιμοποιούσαν. Άλλ' από το τέλος τής 8ης εκατονταετηρίδας επικρατεί τελικά ή τακτική χρήση για τον Ρώμη^{23α}.

Παράλληλα ή παλαιά χρησιμοποίηση του ειρμένου τίτλου για επισκόπους διατηρήθηκε μέχρι το τέλος του 10ου αιώνα.

Ο Ρώμη Γρηγόριος ο Ζ' ο Ήδεβράνδης (1073)²⁴ έθεσε τέρμα στη συνήθεια αυτή και απερίωρισε το όνομα «πάπας» εις τον Ρώμη, απαγορεύσας να φέρη άλλος το όνομα τούτο («quod hoc unicum

est nomen in mundo») Dictatus papae, 11)²⁵ (=γιατί αυτό είναι μοναδικό όνομα στον κόσμο).

— Τέλος τον τίτλο Πάππας ή Πάπας, ως προσωυμία τιμητική²⁶, διατήρησαν και φέρουν μέχρι σήμερα στη Δυτική Έκκλησία ο Πάπας Ρώμη²⁷, Ποντίφηκας²⁸ και Πατριάρχης τής Δύσεως — ως «πατέρας των χριστιανών»²⁹ και στις Άνατολικές

ζήτησε συγγνώμη από τον ποντίφηκα γονυπετής και ανυπόδητος. Η πράξη αυτή, έπως και ή επακολουθήσασα φράση παρέμεινε παροιμιώδης: «Όταν δηλαδή μετά 800 χρόνια, ο «αιδηρούς καγκελάριος» τής Γερμανίας Βίσμαρκ ήρθε σε σύγκρουση προς τον Παπισμό, βροντοφώνησε από το βήμα τής Βουλής, πώς αδέν θα μεταβώμεν πλέον εις την Κανόσαν». Βλ. Βασίλ. Στεφανίδου, Έκκλ. Ιστορία, σελ. 445 κ. έξ., 448-451.

Ο άνωτέρω Πάπας «στις 25 Μαΐου 1085, άκριβώς πριν 900 χρόνια, πέθενε έξόριστος στο Σαλέρνο τής Ιταλίας... Ο Πάπας Ιωάννης Παύλος Β' με σύντομη επίσκεψή του έτίμησε την μνήμη του... Ο Γρηγόριος Ζ' θεωρείται από τους σπουδαιότερους πάπες λόγω τής άγιωσύνης του, των άγώνων του που διεξήγαγε υπέρ τής Έκκλησίας και ένεκα τής έξορίας του» Έφημερίδα Καθολική, 28 Μαΐου 1985, άρ. φύλ. 2343, σελ. 4. — Σ.Σ. Άπορούμε πώς ή άγιωσύνη του συμβιβάζεται με την υπερέξαση του αξιώματός του και την παποκαισαρική άπαιτήσή του (άλαζονική;) περι άποκλειστικής άπονομής του τίτλου πάπα (πρβλ. πρωτείο) μόνο σ' εκείνον και στους διαδόχους του.

25. Βασίλ. Στεφανίδου, Έκκλ. Ιστορία, σελ. 447, σημ. 1, παράγρ. 2.

26. Τη διττή γραφή τής τιμητικής αυτής επωνυμίας και του τίτλου αυτού βλ. σε λήμμα πάππας (2) και πάπας, Lid dell-Sco t t, μνημ. Λεξικόμ. Τόμ. 3ος, σελ. 432 κ.ά. μνημονευθέντα Λεξικά.

27. Βλ. τίτλο Πάπας, πλην άλλων, σε Jean XXIII, Pacem in terris, Encyclique du 11 avril 1963, Paris 1963, σελ. 33, ύπογραφή Jean XXIII, Pape. — πρβλ. Έγκύκλιος Έπιστολή τής Α. Άγιότητος Πάπα Ιωάννου ΚΓ' «Mater et Magistra» επί των νεωτέρων εξελίξεων του κοινωνικού προβλήματος υπό το φώς τής χριστιανικής διδασκαλίας, 15 Μαΐου 1961, Άθήναι (χ.χρ.), έκδ. «Καλού Τύπου», σελ. 1 και 74. — Pape Jean-Paul II, Reconciliatio et paenitentia. Cité du Vatican 1984.—Sa Sainteté le Pape Jean-Paul II, Message pour la célébration de la Journée mondiale de la paix, Cité du Vatican, 1.1.1985.

—Πρβλ. όνοματοποιητικό Πάπας, κύριον όνομα τessoάρων άγιων (τριών μαρτύρων) τής Έκκλησίας, Όρησκ. και Ήθ. Έγκυκλ., Άθήναι 1965, Τόμ. 10ος, στ. 1.

28. Για την όνομασία και τον τίτλο ποντίφηξ (ποντίφηκας) ή pontifex maximus, που άρχικά ήταν ιερατικό αξίωμα στην αρχαία Ρώμη, βλ. Νεώτερον Έγκυκλοπαιδικόν Λεξικόν Ήλιου, Τόμ. 16ος, σελ. 288 και Βασίλ. Στεφανίδου, Έκκλ. Ιστορία, σελ. 130-134, 137. — Σ.Σ. Pontifex σημαίνει κατά κυριολεξία «γεφυροποιός» και ύποσημαίνει τον μεσιτή μεταξύ ανθρώπων και Θεού.

29. Πρβλ. «Ο Πάπας... ο πατέρας όλων» σε Περιοδικό Magazine, Le Pape parmi les Belges, Bruxelles Mai 1985, σελ. 29.

* Συνέχεια εκ τής σελ. 160 του ύπ' άριθ. 4 τεύχους.

21. Ο Τερτυλλιανός στο άνωτέρω έργο του εκφράζεται ειρωνικά για τον πάπα Ρώμη, προδήλως τον Κάλλιστο, επειδή συναγωνίζοταν το Χριστό όσον αφορά την άφεση των άμαρτιών. Βλ. Δημ. Μπαλάνου, Πατρολογία (Οί Έκκλησιαστικοί Πατέρες και Συγγραφείς των όκτώ πρώτων αιώνων), Άθήναι 1930, σελ. 196.

22. Παναγ. Τρεμπέλα, Πάπας, Όρ. και Ήθ. Έγκυκλοπ., Άθήναι 1966, Τόμ. 9ος, στ. 1209.

23. H. Loeler, Papa, Dictionnaire d'Archéologie Chrétienne et de Liturgie, tom 13, σελ. 1097 κ. έξ. — F. Heiler, Altkirchliche Autonomie und Päpstlicher Zentralismus, 1941, σελ. 261 κ. έξ. — Βασίλ. Στεφανίδου, Έκκλ. Ιστορία, σελ. 447 σημ. 1, παράγρ. 2.

23α. Βασίλ. Στεφανίδου, ένθ' άνωτ. (αυτόθι). Άξιοσημείωτο είναι το ότι στην επαρχία Lecce — περιοχή Salente τής Κάτω Ιταλίας, όπου όμιλείται σε ώρισμένα χωριά ή έλληνική γλώσσα, προσαγορεύουν τους ιερείς Papa (π.χ. Papa Cosimo).

24. Υπήρξε ένας από τους επιφανεστερους πάπες. Άγωνίστηκε και επέτυχε την έξύψωση των ήθών, ιδιαίτερα των κληρικών. Καταπολέμησε τη σιμωνία. Έπεδίωξε επίσης την ένωση των Έκκλησιών. Άντέδρασε στον καισαροπαπισμό, διαδραματίζοντας σημαντικό ρόλο στον απερί περιβολής και κοσμοκρατορίας άγώνα» (στον διορισμό δηλαδή και έγκαθίδρυση κληρικών από άρχοντες και λοιπούς λαϊκούς).

Άπ' αυτόν στην Κανόσα ο βασιλιάς τής Γερμανίας Έρρίκος ο Δ', που προηγούμενος είχε διατάξει τη σύλληψή του,

Ἐκκλησίες ὁ Πάπας καὶ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας ὁ ὀρθόδοξος καὶ ὁ κόπτης³⁰.

Γ'. Πανομοιότυπη τῆς προειρημένης π ά π α ς εἶναι ἡ συνώνυμη³¹ — ταυτοσήμαντή τῆς λέξη π α π ᾶ ς (ἡ δημ. διάφορος γραφή π α π π ᾶ ς)³², με μόνη μορφολογική μεταξὺ τῶν δύο διαφορὰ ἢ παραλλαγή τὸν τονισμό τους ἀνατονισμό (ἢ πρώτη τονίζεται με ἀναβιβασμὸ τοῦ τόνου στῆς λήγουσα ὡς παροξύτονη — πάπας, ἐνῶ τῆς δευτέρας μεταβιβάζεται ὁ τόνος στῆς λήγουσα ὡς περισπώμενης ἢ ὀξύτονης λέξεως — παπᾶς ἢ παπάς)³³. — Πρβλ. προμνημονευθὲν ὑποκοριστικὸ τοῦ «π α τ ῆ ρ» (« π ά π π α ς ») με ὁμοιότροπο τονισμό.

30. Βλ. τίτλο καὶ «φήμη» — πολυχρονισμὸ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας, ὀρθοδόξου: «Π ά π α καὶ Πατριάρχου τῆς μεγάλῃς πόλεως Ἀλεξανδρείας...», σὲ Ἡμερολόγιον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος 1985, περιόδ. 3η, ἔτ. 27ον, ἐκδ. Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, σελ. 334. — πρβλ. πανομοιότυπο τοῦ Πατριάρχου τῶν Κοπτῶν, βλ. Ἀθαν. Ἀρβανίτη, Ἡ Κοπτική Ἐκκλησία, Ἀθήναι 1965, σελ. 78. — Τίτλο τοῦ κόπτη πάπα βλ. π.χ. «pape copte orthodoxe... παπικά λειτουργήματα τοῦ Σενούνδου III... ἐναντίον τοῦ ὁ Πρόεδρος Σαντάτ (ἔλεγε): ἕνας π ά π α ς δὲν πρέπει νὰ παίξει πολιτικὸ ρόλο, ἀλλὰ μόνον νὰ λατρεύει τὸν Θεὸν» σὲ ἔργο Jerôme Cornelis, La libération du Pape Chenouda III, Περιοδικὸ Unité des Chrétiens, No 59, Juillet 1985, Paris, σελ. 23 — πρβλ. «Ἐθναρχὴν τῶν Κοπτῶν Πάπαν καὶ Πατριάρχην» Τίτου Ματθαίου, Μητροπολίτ. πρ. Παράμυθιας, Ὁ Ἅγιος Νεκτάριος Κεφαλάς, Μητροπολίτου Πενταπόλεως, ἐκδ. 2α, Ἀθήναι 1985, σελ. 39, σμμ. 4. — Σ.Σ. Ὁ ὀρθόδοξος Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας στὸν πολυχρονισμό του ἔχει προσθέσει: «Π α τ ρ ὸ ς Π α τ ῆ ρ ω ν, Ποιμένος Ποιμένων, Ἀρχιερέως Ἀρχιερέων, τρίτου καὶ δεκάτου τε τῶν Ἀποστόλων καὶ Κριτοῦ τῆς Οἰκουμένης» βλ. σχετικὰ σχόλια σὲ Ἱ. Δρούλια, Ἐντυπώσεις, βιώσεις καὶ ἀπόψεις..., σελ. 15, 31 (σμμ. 67, 68). — Τί ἐνοῦσαν μετὰ τῆς λέξη π ά π α ς στῆν Ἀνατολή καὶ στῆ Δύση βλ. Δαμασκηνὸ Παπαδρέου, Ἰδρυσις καὶ ὁργανώσεις τῆς Ἀρμενικῆς Ἐκκλησίας μέχρι τῆς Δ' Οἰκουμηνικῆς Συνόδου, Ἀθήναι 1966, σελ. 123, σμμ. 49.

31. «Συνώνυμο» μετὰ τῆς σημασίας κυρίως ἐκείνου, ἐννοεῖται, ποὺ ἔχει τὸ αὐτὸ μετὰ ἄλλου ὄνομα. Βλ. «τὸ ὄνομα κοινὸν καὶ ὁ κατὰ τοῦ ὄνομα λόγος τῆς οὐσίας ὁ αὐτὸς» Ἀριστοτέλους, Κατηγορίαι 1α, 61.

32. Βλ. «ἡ συνήθης γραφή π α π ᾶ ς ἀντὶ τοῦ π α π π ᾶ ς δὲν εἶναι ὀρθή κατὰ τὸν Γ. Ν. Χατζηδάκι (σὲ Ἀθηναῖς τ. Η', σ. 119, σμμ. 2), Liddel-Scott, μνημ. Λεξικόν, Τόμ. 3ος, σελ. 432 (λήμμα παπᾶς). — Τονισμὸ τῆς ὡς ἄνω λέξεως π α π ᾶ ς (ποὺ ἔτσι ἀκριβῶς τονίζεται καὶ σήμερα στῆ Δημοτικῇ καὶ μάλιστα μετὰ τὸ μονοτονικὸ σύστημα) βλ. σὲ λήμμα π α π ᾶ ς, Δ. Δημητράκου, μνημ. Λεξικόν Τόμ. ΣΤ', σελ. 5401. — Γιά τὴν ἀποβολὴ τοῦ 2ου ἀναφέραμας στῆν ἀρχὴ τῆς Β' ἐνότῆτός μας. — πρβλ. λήμμα π α π ᾶ ς («ἐκ μεσαιωνικοῦ παπᾶς») σὲ Ἱ. Σταματάκου, Λεξικόν τῆς Νέας Ἑλληνικῆς Γλώσσης, Τόμ. Γ', Ἀθήναι 1952, σελ. 2.202.

33. Ἀντιπρβλ. ἐννοιολογικὴ διαφορὰ ἐλληνικῶν λέξεων διαφορετικῶς τονιζομένων, μεταξὺ ἄλλων, παραγῶγων τοῦ ρήματος νέμω, νομὸς καὶ νόμος. Βλ. λήμματα ἀνάλογα σὲ Ἱ. Σταματάκου, μνημ. Λεξικόν, σελ. 658. — πρβλ. τονισμὸ συνθέτων ἐπιθέτων: ἐξαίρετος (=δυνάμενος νὰ ἐξαίρεθεῖ) καὶ

— Ἡ λέξη π α π ᾶ ς ἀποτελεῖ προσηγορία ἐλληνικῇ προσδιδόμενῃ γενικῶς στοὺς κληρικούς-ιερεῖς, πρεσβυτέρους³⁴, ἐφημερίους. Βλ. λέξεις καὶ φράσεις, λ.χ. «ὁ π α π ᾶ ς τ ῆ ς ἔ ν ο ρ ί α ς», «πολὺ καλὸς παπᾶς»³⁵, πρβλ. «ὁ παπᾶς μας», «οἱ π α π ᾶ δ ε ς».

— Ὡρισμένες φορὲς βέβαια ὁ κληρικὸς ἀποκαλεῖται («παπᾶς») περιφρονητικῶς, περιπαικτικῶς³⁶, ὑποτιμητικῶς ἢ καὶ ἐπιθετικῶς κάποτε, ὅπως συμβαίνει καὶ σὲ ἄλλους λειτουργοὺς, ἐκπαιδευτικοὺς (δασκάλους)³⁷, ἢ κρατικούς ὑπαλλήλους.

ἐξαίρετος (=ἐκλελεγμένος), διαλυτός (δυνάμενος δηλαδὴ νὰ διαλυθεῖ) καὶ διάλυτος (=διαλελυμένος), σὲ Ἀχιλ. Τζανου, μνημ. Γραμματικῇ, σελ. 188.

—Σ.Σ. Ὁ ὑπογράφων θυμᾶται, καθὼς καὶ συγγενεῖς του, πὸς ἢ «πρεσβυτέρα» —(π α π α δ ι ᾶ) — σύζυγος τοῦ ἱερέως-ἐφημερίου τοῦ ἱ. ναοῦ Ἁγίου Νικολάου Κάτω Πατησίων Ἀθηνῶν, τοῦ Παπαγιώργη Μανωλά (ποὺ ἐπὶ πενήντα χρόνια ὑπῆρξε ὡς παπᾶς, ὁ ὁποῖος καὶ ἐβάπτισε τὸν ὑποφαινόμενον) τὸν ἀποκαλοῦσε «π ά π α» (πάππα)! Τὸ ζεῦγος αὐτὸ καταγόταν ἀπ' τῆ νῆσο Νάξο καὶ εἶχε ζήσει ἐπὶ πολλὰ χρόνια στῆ Σμύρνη. Ὁ τονισμὸς καὶ ἡ προφορὰ ἢ ἰδιόζουσα τῆς «ἐν θέματι» λέξεως δὲν ἀποτελεῖ ἀπόηχο (ὅπως θὰ ἔλεγε ὁ σύμφυχος συμφοιτητῆς μας κ. Ἀθανάσιος Ἀρβανίτης, τ. Γεν. Διευθυντῆς, Γενικῆς Ἐκπαιδευτικῆς τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας) τῆς ἀρχαίας αὐτῆς ἐλληνικῆς λέξεως καὶ ἐννοίας τῆς:

34. Βλ. λήμμα π α π ᾶ ς (=ιερεὺς, πρεσβύτερος), σὲ Δ. Δημητράκου, μνημ. Λεξικόν, Τόμ. ΣΤ', σελ. 5401. — Οἱ Σλάβοι ὀρθόδοξοι ἀδελφοί μας ἀποκαλοῦν ρ ο ρ τὸν παπᾶ. (πρβλ. γαλλ. pope). — Πρβλ. παππᾶς, πρωτόπαππας, φραγκόπαππας, σὲ Ἐθνικῇ Γλῶσσᾳ, ἐκδ. Ἐταιρείας τῶν Φίλων τοῦ Λαοῦ, Ἀθήναι 1973, σελ. 44.

35. Πρβλ. «ὁ καλὸς παπᾶς ἢ ἐργάτης τοῦ Εὐαγγελίου» Κων. Φράγκου, Ἡ Ἐκκλησιαστικῇ Ἐκπαίδευση, Σκέψεις γιὰ ἀνανέωση, Ἀνάτυπον ἐκ τῆς «Ριζαρείου Ἐκκλησιαστικῆς Παιδείας» τ. Γ' 1984, Ἀθήναι 1984, σελ. 88.

36. Πρβλ. καὶ ὀνομασία «παπατζῆς» λωποδυτικοῦ παιγνίου ποὺ παίζεται μετὰ τρία παιγνιόχαρτα (τραπουλόχαρτα): «παίζει τὸν παπᾶ» («ἐδῶ παπᾶς ἐκεῖ παπᾶς, ποῦν' ὁ παπᾶς»).

37. Βλ. «οὐδὲν μωρότερον διδασκάλων, ἐὰν μὴ ἦσαν οἱ ἱατροὶ!» — Ἰδιαιτέρα σήμερα πνευματικοὶ ἄνθρωποι ὑποτιμῶνται «πολυτρόπως» «καὶ στῆν πατρίδα μας τὸ ἀντικληρικὸ πνεῦμα ἔχει κερδίσει ἔδαφος, οἱ «π α π ᾶ δ ε ς»... εἶναι ἀπόβλητοι καὶ ἴσως καὶ μισητοί... Γενικὸ καὶ ἐν πολλοῖς παγκόσμιο τὸ φαινόμενο αὐτῆς τῆς ἀποτίμησής. Οἱ λόγοι πολλοὶ καὶ ποικίλοι. Δὲν ἔχουν ἀπόλυτα δίκαιο... κρίνοντας μετὰ τὴν εὐκολία ἀνίκωνους καὶ ἀνάξιους. Δὲν εἶναι ὅλοι οἱ κληρικοί μας οὔτε ἀσβεῖς, οὔτε ἐπαγγελματίες, οὔτε θεομπαίχτες». Χριστοδούλου, Μητροπολίτου Δημητριάδος καὶ Ἀλμυροῦ, Ὁδυνερῇ ἐτυμηγορία, Ἐφημερίδα «Πληροφόρηση τῆς Ἐκκλησίας» στὸ Λαὸ, Βόλος Μάιος-Ἰούνιος 1985, ἀρ. φύλ. 52-53, σελ. 4.

(Συνεχίζεται)

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΔΡΟΥΛΙΑΣ

Καθηγ. Ἀρσανεῖου Παιδαγ. Ἀκαδημίας

ΠΕΡΙ ΤΑΣ ΔΙΜΕΡΕΙΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΑΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ ΜΕΤΑΞΥ ΘΕΟΛΟΓΩΝ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ ΕΝ ΟΨΕΙ ΤΗΣ Ζ' ΑΝΑΛΟΓΟΥ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΩΣ

ΕΝ ΚΑΒΑΛΑ 3—11 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1984*

Β' Σκέψεις

Ποῖν κατακλείσω τὴν παροῦσαν ἔκθεσιν ἐπιθυμῶ, ὅπως προσθέσω εὐλαβῶς ὠρισμένας σκέψεις ὡς πρὸς τὸ μέλλον τοῦ Διμεροῦς Διαλόγου μεταξὺ θεολόγων τῆς Μητροῦς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας ἐν Γερμανία.

1) Ἡ συνέντευσις τοῦ Διαλόγου κρίνεται ἀπὸ ἡμετέρας πλευρᾶς καὶ δι' ἐννοήτους λόγους ἐν πολλοῖς ὀφέλιμος. Ἡ ὀφέλεια αὐτοῦ εἶναι κυρίως πρακτικῆς ὕφης, καίτοι καὶ ἡ θεολογικὴ αὐτοῦ βαρῦτης δέον ἐξίσου νὰ τοιισθῆ.

2) Διερωτᾶται, μήπως θὰ ἦτο λυσιτελέστερον, ὅπως εἰς τὸ μέλλον προτιμῶνται εἰς μείζονα ἀριθμὸν ἐκπρόσωποι ἐκ τοῦ γερμανοφώνου χώρου.

3) Ἀπὸ ἐτῶν καὶ κατ' ἐπανάληψιν, οἱ ἐκπρόσωποι τῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας φέρονται εἰς μέσον τὴν ἐπιθυμίαν, ὅπως μία ἐπομένη συνάντησις πρὸς τὸν Διάλογον τοῦτο πραγματοποιηθῆ εἰς Ἑλλάδα καὶ δὴ εἰς τινα Μητροπόλιν τοῦ κλίματος τοῦ σεπτοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ δοθῆ οὕτως αὐτοῖς ἡ εὐκαιρία ἀμεσσοτέρως ἐπαφῆς καὶ ἐπικοινωνίας μετὰ τοῦ ὀρθοδόξου πνεύματος¹⁵.

Αὐτὴ ἡ ἐπιθυμία ληφθεῖσα ἀκριβῶς ὑπ' ὄψιν, ὠδήγησε τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν εἰς τὴν σκέψιν καὶ ἀπόφασιν ὅπως ἡ Ζ' Συνάντησις γένηται ἐν Καβάλα, ἐν τῇ Ἱερᾷ Μητροπόλει Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου, ὑπὸ τὴν ἀμεσον φροντίδα καὶ εὐθύνην τοῦ οἰκείου Μητροπολίτου, Σεβ. κ. Προκοπίου.

Εἰς τὸ τέλος τῶν ἐργασιῶν τῆς Συναντήσεως ἔγινε ἐπεξεργασία καὶ ἀποδοχὴ κοινοῦ ἀνακοινωθέντος, τοῦ ὁποίου προηγήθη συζήτησις περὶ τῆς ἀκολουθησομένης περαιτέρω μεθοδολογίας, ὡς πρὸς τὴν ἐπιλογὴν τῶν θεμάτων καὶ τὴν διεξαγωγὴν τῶν συναντήσεων, καὶ τὸ ὅποῖον ἔχει ὡς ἑξῆς:

«Ἀπὸ 2ας ἕως 7ης Ὀκτωβρίου 1981 ἐπραγματοποιήθη ἐν Haus Stapelage - Lippe, ὁ 6ος διμερῆς θεολογικὸς διάλογος μεταξὺ ἐκπροσώπων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως καὶ

τῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας ἐν Γερμανία. Τοῦ διαλόγου προήδρευεν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Γερμανίας κ. Ἀθουστίνος καὶ ὁ Πρόεδρος τῆς Ὑπηρεσίας Ἐξωτερικῶν Ὑποθέσεων τῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας ἐν Γερμανία Δρ. Heinz Joachim Held. Τὸ θέμα, τὸ ὁποῖον ἀνεπτύχθη διὰ τριῶν ἐκατέρωθεν διαλέξεων, ἦτο: «Εὐαγγέλιον καὶ Ἐκκλησία».

Τὸ θέμα τοῦτο προετάθη κατὰ τὴν προηγουμένην Συνάντησιν ἐν Βόννη τὸ 1978. Ἀμφότεραι αἱ πλευραὶ ἦσαν τῆς γνώμης, ὅτι τὸ θέμα, τὸ ὁποῖον διεπραγματεύθησαν ἐν Βόννη «Εὐχαριστία καὶ Ἱεροσύνη», κατέστησεν ἀναγκαίαν τὴν μελέτην τοῦ θέματος «Εὐαγγέλιον καὶ Ἐκκλησία».

Εἰς τὰς διαλέξεις καὶ τὰς συζητήσεις οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ὑπεγράμμισαν ἰδιαιτέρως, ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἡ προϋπόθεσις τοῦ κηρύγματος τοῦ Εὐαγγελίου καὶ ἡ κιβωτὸς τῆς διατηρήσεως τοῦ ἀπαξ κηρυχθέντος καὶ ἔσαι κηρυσσομένου Εὐαγγελίου». Περαιτέρω ἀνεπτύξαν τὴν ἀνθρωπολογικὴν καὶ ἐσχατολογικὴν διάστασιν τοῦ κηρύγματος τοῦ Εὐαγγελίου ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Ἐπίσης ἐξέφρασαν τὴν γνώμην, ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία βιοτὴ τὴν Παράδοσιν, κυρίως, ὡς ζῶσαν πραγματικότητα. Ἐν ταύτῃ τῇ Παράδοσει φυλάσσεται κατὰ τὴν Ὁρθόδοξον Θεολογίαν τὸ Εὐαγγέλιον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ.

Ἡ ἀντιπροσωπεῖα τῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας ἐν Γερμανία ὑπογράμμισεν ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι τὸ θεμέλιον τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ κηρύγματος τοῦ Εὐαγγελίου. Συμφώνως πρὸς τὴν κληρονομίαν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ὡς αὕτη ἐκφράζεται ἐν τῷ 20ῷ κεφαλαίῳ τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων, τὸ Εὐαγγέλιον φυλάσσεται ἐν τῇ παραδόσει τῆς ἀνοθεύτου διδασκαλίας τῶν Ἀποστόλων καὶ τῆς ταύτης ἀντιστοιχοῦσης ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς. Ἡ Εὐαγγελικὴ ἀντιπροσωπεῖα ἐτόνισεν, ὅτι τὸ Εὐαγγέλιον ἐνέχει μίαν κριτικὴν λειτουργίαν ἐναντι τῆς Ἐκκλησίας. Ὅθεν μόνον διασφαλίζεται ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ περιεχόμενον τοῦ Εὐαγγελίου.

Ἀμφότεραι αἱ πλευραὶ ἦσαν τῆς γνώμης, ὅτι ἡ Ἐκκλησία ὡς σῶμα Χριστοῦ εἶναι ὁ ἡγιασμένος λαὸς τοῦ Θεοῦ, ἡ δημιουργία καὶ ἡ περιουσία Αὐτοῦ. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἡ προστάτις τοῦ Εὐαγγελίου, τὸ

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 171 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 4 τεύχους.

15. Ἀριθμ. Πρωτ. 675 καὶ ἡμερομ. 5ης Νοεμβρίου 1981.

ὁποῖον κηρύσσεται ἐν Αὐτῇ διὰ λόγον καὶ τοῦ μυστηρίου.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν συζητήσεών μας ἐγένετο φανερόν ὅτι οἱ διάλογοι οὗτοι δύνανται νὰ συνεισφέρουν εἰς τὸν πανορθόδοξον-πανλουθηραϊκὸν διάλογον καὶ ἀποτελοῦν ἓνα σπουδαῖον βῆμα πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς ὑπὸ πάντων ποθομένης χριστιανικῆς ἐνότητος. Ἀμφότεραι αἱ πλευραὶ ἐργάζονται πρὸς αὐτὴν τὴν κατεύθυνσιν καὶ τοῦτο διεπιστώθη ὡσαύτως ἐν τῇ πορείᾳ τοῦ διαλόγου.

Κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ διαλόγου οἱ ἐκπρόσωποι συμπροσηύχοντο κατὰ τὰς ἀκολουθίας ἀμφοτέρων τῶν πλευρῶν. Ἡ ἐμπειρία τῶν ἀπὸ τοῦ 1969 διαλόγων

διδάσκει, ὅτι ἡ κοινωμία ἐν τῇ προσευχῇ εἶναι οὐσιαστικὸν μέρος τοῦ διαλόγου. Ὁ διάλογός μας ἐνεπλουτίσθη διὰ τῶν ἐπισκέψεων μεταρρυθμισμένων λουθηραϊκῶν καὶ ἑλληνορθόδοξων ἐνοριῶν καὶ τῶν Ἀκολουθιῶν των. Ἐν τῇ φιλοξενίᾳ μιᾶς ὀρθόδοξου καὶ μιᾶς εὐαγγελικῆς ἐνορίας εἴχομεν τὴν ἐμπειρίαν τῆς κοινωμίας τῆς ἀγάπης, ἡ ὁποία μᾶς ἐπισχέει εἰς τὴν θέλησιν νὰ συνεχίσωμεν τὸν διάλογον».

(Συνεχίζεται)

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΚΑΛΑΪΤΖΗΣ
Πατριαρχικὸς Διάκονος

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἀριθ. { Πρωτ. 562
Διεκπ. 280

Ἀθήνησι τῇ 14-2-1986

Ἐχόντες ὑπ' ὄψει τὴν παράγρ. 3 τοῦ ἄρθρου 19 τοῦ Ν. 590) 1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», δημοσιεύομεν κατωτέρω «Συμπληρωματικὸν Προκαταρκτικὸν Πίνακα» κληρικῶν προταθέντων διὰ τὴν ἐγγραφὴν των εἰς τὸν κατάλογον τῶν πρὸς Ἀρχιερατείαν ἐκλογίμων ἐντὸς τῶν πλαισίων τῆς ὑπὸ τοῦ Νόμου τασσομένης δεκαπενθ-

μέρου προθεσμίας καὶ ἐχόντων τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα.

Συμφώνως πρὸς τὴν παράγρ. 1 τοῦ ἄρθρου 20 τοῦ Ν. 590) 1977, κατὰ τῆς ἐγγραφῆς τῶν κατωτέρω προτεινομένων ὑποψηφίων δύναται νὰ ἀσκηθῇ παρ' οἰοῦ δήποτε κληρικῶν καὶ λαϊκῶν ἐνστάσις ἐντὸς δύο μηνῶν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι οἱ προτεινόμενοι δὲν διαθέτουν τὰ πρὸς Ἀρχιερατείαν οὐσιαστικὰ ἢ τυπικὰ προσόντα.

Ἡ ἐνστάσις αὕτη δύναται νὰ υποβληθῇ εἴτε πρὸς τὸν οἰκείον Μητροπολίτην εἴτε πρὸς τὴν Ἀρχιεραμμεταίαν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου διὰ τὰ περαιτέρω.

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΣ ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΠΡΟΣ ΕΓΓΡΑΦΗΝ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΚΑΤΑΛΟΓΟΝ ΤΩΝ ΠΡΟΣ ΑΡΧΙΕΡΑΤΕΙΑΝ ΕΚΛΟΓΙΜΩΝ

α/α ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟΝ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΕΙΣ ΗΝ ΑΝΗΚΕΙ

1. Ἀρχιμ. ΜΗΑΙΩΤΗΣ Σπυριδῶν

Καυσαριανῆς

2. » ΦΟΥΝΤΑΣ Ἱερεμίας

Πειραιῶς

Ἐντολῇ καὶ ἐξουσιοδοτήσει τῆς Ἱ. Συνόδου

Ὁ Ἀρχιεραμμεταεὺς

Ἀρχιμ. ΙΑΚΩΒΟΣ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ - ΓΚΙΝΗΣ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Ἱερατικά Συνάξεις Κατηχητικῆς Ἐπιμορφώσεως.

Τὴν 26ην Φεβρουαρίου ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ, μετὰ τέλεσιν Ἀγιασμοῦ ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτήρος - Πλάκας, ἐκήρυξε τὴν ἐναρξιν τῶν Ἱερατικῶν Συνάξεων Κατηχητικῆς Ἐπιμορφώσεως (Ι.Ε.Σ.Κ.Ε.), μερίμνη τοῦ Πρωτοσυγκέλλου τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Δημητρίου Μπεκιάρη πρὸς χάριν τῶν Ἐφημεριῶν ταύτης, οἱ ὅποιοι ἀσκοῦν ἢ θὰ ἀσκήσουν τὸ ἱερόν ἔργον τῆς Κατηχητικῆς Διακονίας ἐντὸς τῶν Ἑνοριῶν.

Τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος Σεμινάριον, ὡς ἐτονίσθη εἰς τὰς ἐπὶ τῇ ἐναρξί τῶν προσφωνήσεων τοῦ Μακαριώτατου καὶ τοῦ Πρωτοσυγκέλλου, ἀφ' ἑνὸς ἀνταποκρίνεται εἰς τὸ αἶτημα τῆς ἐποχῆς περὶ τῆς ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν μετεκπαιδύσεως καὶ ἐπιμορφώσεως τῶν παντὸς εἶδους στελεχῶν καὶ ἀφ' ἑτέρου ἀποδέλπει εἰς τὴν συνειδητοποίησιν τῆς ἀνάγκης τοῦ πολλαπλασιασμοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ποιτικῆς ἀναβαθμίσεως τῶν Ἑνοριακῶν Κέντρων Νεότητος εἰς τρόπον ὥστε ταῦτα νὰ προσελκύουν καὶ ἐνιάσσουν τοὺς νέους ὀργανικῶς εἰς τὴν ζωὴν τῆς ἐνορίας καὶ νὰ καθιστοῦν τοιούτους συνεργοὺς εἰς τὸ καθ' ὅλον ἀγιαστικόν, ἀνθρωπιστικόν, κοινωνικόν καὶ πολιτιστικόν ἔργον τῆς Ἐκκλησίας. (Τὸ πρόγραμμα τῶν ἐργασιῶν τῶν Ἱερατικῶν Συνάξεων Κατηχητικῆς Ἐπιμορφώσεως δημοσιεύεται εἰς τὰ «Χρονικά» τοῦ παρόντος τεύχους).

«Κείμενα Πίστεως καὶ Ἐλευθερίας».

Συνεχῶς εἰς τὰ Γραφεῖα τοῦ περιοδικοῦ «Ἐκκλησία» καταφθάνουν ἔπαινοι καὶ συγχαρητήρια διὰ τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἔκδοσιν τοῦ βιβλίου «Κείμενα Πίστεως καὶ Ἐλευθερίας» (Ἀθηναικά μαρτυρία ἐπωνύμων καὶ ἄνωνύμων Ἑλλήνων περὶ τῆς Ἐθνεγερσίας τοῦ 1821) (Ἀθῆναι 1985, σελίδες 222).

Τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος Ἀνθολόγιον, ὅπερ κατηρτίσθη ὑπὸ τοῦ Καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Ἡλία Β. Οἰκονόμου εἰς ἐπιτέλειον ἀποφάσεως τῆς ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου ὀρισθείσης Ἐπιτροπῆς ὀργανώσεως τῆς ἐνδελεχοῦς μελέτης τῶν πηγῶν τῆς ἱστορίας τοῦ 1821, ἀνασύρει ἐκ τῆς λήθης ἢ τῆς σκοπίμου ἀποσιωπήσεως τὰς ἀψευδεῖς, ἀθθεντικὰς μαρτυρίας περὶ τῆς ζωῆς ὀρθόδοξου πίστεως τῶν ἀγωνιστῶν τοῦ 1821 καὶ τὰς προσφέρει εἰς τὸν σύγχρονον Ἑλληνισμόν πρὸς τεκμηριωμένην συνειδητοποίησιν τῆς ἰδιοσυστασίας του καὶ τῆς ἐλληνορθόδοξου ταυτότητός του. Τὸ θρησκευτικὸν περιεχόμενον τῶν παρουσιαζομένων ἀποσπασμάτων τῶν γραπτῶν πηγῶν καὶ τῶν εἰκόνων τῶν

ἐμβλημάτων καὶ συμβόλων τοῦ ὑπὲρ πίστεως καὶ πατριδὸς ἀγῶνος τοῦ 1821 συνδέει κατὰ λαμπρὸν τρόπον μίαν πρωτογενῆ Ὀρθόδοξον Πρακτικὴν Θεολογίαν τῆς Ἀπελευθερώσεως, ἰδιαίτερος ἀναγκαίαν διὰ τὴν ὀρθὴν κατανόησιν καὶ ἀξιολόγησιν τοῦ ποιοῦ καὶ τοῦ σκοποῦ τῆς Ἐπαναστάσεως πρὸς ἀποτίναξιν τοῦ τουρκικοῦ ζυγοῦ.

Ὅθεν ὀφείλονται εὐχαριστίαι καὶ χάριτες πρὸς τὸν Καθηγητὴν κ. Ἡλίαν Β. Οἰκονόμου διὰ τὴν ἀξιεπαῖνον ἐπιμέλειαν, μετὰ τῆς ὁποίας οὗτος συνεκέντρωσε σπουδαιότατον ὑλικὸν καὶ ἐταξινόμησεν αὐτὸ εἰς τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἐξαιρετικὸν πόνημα. Πρόκειται τῷ ὄντι περὶ μεγάλης συμβολῆς καὶ προσφορῆς εἰς τὸν τομέα τῆς ἀντικειμενικῆς ἐξακριβώσεως τῶν ἀληθινῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Ἐθνους καὶ περὶ λίαν ἐπιτυχοῦς ἀποκρούσεως τῶν διαφόρων παραχαρακτῶν τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας τῶν νεωτέρων χρόνων.

Ἐπισημάνσεις τῆς ἱστορικῆς μας κληρονομίας.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Δημητριάδος κ. Χριστόδουλος ἐν προσφάτῳ ὁμιλίᾳ του πρὸς τοὺς φοιτητὰς καὶ τὰς φοιτήτριαι τῆς Ἱ. Μητροπόλεως του ἐτόνισεν, ἐπιτὸς τῶν ἄλλων, τὰ ἑξῆς: «Ἐνα ἀπὸ τὰ σπουδαιότερα πνευματικὰ μας ἐρείσματα εἶναι ἡ Ὀρθοδοξία... Αὐτὴ μᾶς ἔδωσε τὴν χαρισματικὴν μας σφραγίδα καὶ μᾶς ἐχάρισε μίαν ἰδιαίτερότητα. Δι' αὐτὸ κατὰ πείραμα μιᾶς ἐλληνικότητος χωρὶς Ὀρθοδοξία ποὺ ἐφαρμόσθηκε στὰ σχολεῖα ἀπέτυχε καὶ τὴν ἀποτυχία του μαρτυρεῖ ἡ ἔντονη ἀναζήτηση τῆς ἱστορικῆς μας κληρονομίας ποὺ διαπυρρῶνει τὴν νέα πνευματικὴν ζωὴν καὶ διαποτίζει τὸ τραγούδι, τὴν μουσικὴν, τὴν τέχνην, τὴν λογοτεχνία μας. Οἱ νέοι ἄνθρωποι ἰδιαίτερα ἔχουν πρὸ πολλοῦ ἀρχίσει νὰ νοσταλγοῦν τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας, πικρῶνουν κάθε μέρα καὶ περισσότερο τὴν συχνότητα τῆς ἐπαφῆς τῶν μ' αὐτήν, ἀναζητοῦν στὸ Ἅγιον Ὄρος καὶ σὲ ἄλλους χώρους ὅπου διασώζεται ἀνόθευτη ἡ ἐλληνορθόδοξη παράδοσι τὴν ἀθθεντικότητα τῆς ζωῆς καὶ μελετοῦν μὲ σοβαρότητα τὸ πρόβλημα τῶν πνευματικῶν μας ριζῶν, σὲ μιὰ προσπάθεια ἐπαναπροσδιορισμοῦ τῆς πορείας μας μέσα σ' αὐτὸν τὸν κόσμο, ποὺ συνεχῶς καὶ περισσότερο τοὺς ἀλλοτριώνει καὶ τοὺς ἀπειλεῖ».

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἐπιβάλλεται ὅπως οἱ ἀρμόδιοι παιδευτικοὶ παράγοντες κατανοήσουν τὰς εὐθύναι τῶν ἐν σχέσει πρὸς τὴν ὑποχρέωσιν, τὴν ὅποιαν ἔχουν, νὰ συνενώνουν τὰς δυνάμεις των, διὰ νὰ ἀνταποκριθῶν ὅσον τὸ δυνατόν καλύτερον εἰς τὰς ἀναζητήσεις καὶ τὰ αἰτήματα ταῦτα.

Προβολὴ τῆς Βυζαντινῆς Φιλοσοφίας.

Ὁ διακεκριμένος συγγραφεὺς, δημοσιογράφος καὶ κριτικὸς κ. Κ. Γεωργουσόπουλος, ἐξ ἀφορμῆς τῆς

πρός Κύριον ἐκδημίας τοῦ ἀειμνήστου Ὁμοτίμου Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Βασ. Ν. Τατάκη, ἐσημείωσεν εἰς τὴν ἐφημερίδα «Τὰ Νέα» (11.2.1986) τὰ ἑξῆς:

«Πλήρης ἡμερῶν ἔφυγε τις προάλλες ἀπὸ τὸν κόμο μας ὁ Βασ. Ν. Τατάκης. Οὔτε μιὰν ἀράδα στὰ ψιλὰ δὲν ἀπασχόλησε αὐτὸς ὁ θάνατος. Κι ὅμως ὁ Τατάκης ἀνῆκε σὲ κείνη τὴ χαλκέντερη γενιὰ πὸν ἀναλώθηκε, πὸν σπαταλήθηκε γιὰ τὰ ἑλληνικὰ γράμματα. Γεννήθηκε στὴν Ἄνδρο τὸ 1896. Σιαδμοὶ στὴν καριέρα του· διευθυντὴς στὸ Πειραματικὸ Σχολεῖο Θεσσαλονίκης ὡς τὸ 1938, ἐκπαιδευτικὸς σύμβουλος στὸ ὑπουργεῖο Παιδείας (1945 - 1957), τακτικὸς καθηγητὴς τῆς Φιλοσοφίας στὸ Πανεπιστήμιον Θεσσαλονίκης (1958). Εἰδικεύτηκε στὴ φιλοσοφία τῶν χριστιανῶν πατέρων καὶ στὴν "ἱστορία" τῶν φιλοσοφικῶν ἰδεῶν στὴ βυζαντινὴ περίοδο.

Εἶναι αὐτὸς ὁ πρῶτος καὶ ὁ μόνος πὸν μὲ τὴ «Βυζαντινὴ Φιλοσοφία» του, πὸν βγήκε στὰ γαλλικὰ τὸ 1949 σὲ πρώτη ἐκδοση καὶ τὸ 1959 σὲ δευτέρη, καθιέρωσε, θὰ ἴλεγα, καὶ μὲ τὸ κῆρος του, ἐπέβαλε στὴ διεθνή ἐπιστημονικὴ γνώμη τὸ Βυζάντιο ὡς περίοδο φιλοσοφικῆς ἀκμῆς. Εἶναι ἐνδεικτικὸ πὸς τὸ βιβλίον του μεταφράστηκε στὰ ἰσπανικὰ ἤδη ἀπὸ τὸ 1952. Στὰ ἑλληνικὰ εἶδε τὸ φῶς μόλις τὸ 1976 χάρις σὲ μιὰ ἐξαίτια ἐκδοση τῆς «Ἐταιρείας Σπουδῶν», συμπληρωμένη μὲ πολυσέλιδη βιβλιογραφία (1949 - 1976) πὸν ἐπιμελήθηκε ὁ Α. Μπενάκης. Ἀπὸ φέτος κυκλοφορεῖ σὲ δευτέρη ἐκδοση· σπάνια ἐπιτυχία γιὰ βιβλίον φιλοσοφίας.

Ἐκεῖνο πὸν γίνεται μὲ ἐκπληξὴ ἀντιληπτό ἀπὸ τὴν ἀνάγνωση τῆς βιβλιογραφίας εἶναι πὸς τὸ ἐνδιαφέρον διεθνῶς γιὰ τὴ σκέψη τοῦ Βυζαντινοῦ σχεδὸν ἐκατονιαπασιασίου μετὰ τὴν ἐκδοση τοῦ βιβλίου τοῦ Τατάκη. Καὶ μόνον γι' αὐτὴ τὴ συμβολὴ ἔπρεπε νὰ ἔχει τὴν εὐγνωμοσύνη τοῦ ἔθνους. Παρ' ὅλα αὐτὰ τὸ ἔργο τοῦ Τατάκη ἀριθμεῖ δεκάδες μελέτες πὸν καλόπιον θέματα ἀπὸ τὸν Φῶτιο ὡς τὸν Ψελλὸ καὶ ἀπὸ τὴν Αἰσθητικὴ ὡς τὴ Δογικὴ καὶ ἀπὸ τὸν Γρηγόριον Παλαμᾶ ὡς τὸν Πλατωνισμὸ καὶ τὸν Ἀριστοτελισμὸ στὸ Βυζάντιο.

Ὁ Τατάκης ἔκανε τὸ καθῆκον του πρὸς αὐτὸν τὸν τόπο. Αὐτὸς ὁ τόπος ἔχει πωξίδες ἀν θέλει νὰ ἀνοιγεῖ στὰ βαθιά. Θέλει; Ἡ τοῦ ἀρέσει νὰ πλατσοῦρίζει στὰ ρηχὰ (καὶ μολυσμένα);».

Ἑλληνικὴ Θεολογικὴ Βιβλιογραφία τοῦ ἔτους 1981.

Διὰ τοῦ —ὡς παραρτήματος τοῦ περιοδικοῦ «Θεολογία»— ἐκδοθέντος πέμπτου τεύχους τῆς Ἑλληνικῆς Θεολογικῆς Βιβλιογραφίας τοῦ ἔτους 1981 συνεπληρώθη ἡ πρώτη πεντάς τῶν Ἐδρετηρίων της. Μετὰ τὴν συρρίκνωσιν ἄλλων παρομοίων καὶ παραλλήλων ἐν Ἑλλάδι προσπαθειῶν, ἡ παρουσία τῆς Βιβλιο-

γραφίας ταύτης καλύπτει πολλὰ σχετικὰ κενὰ καὶ ἀνταποκρίνεται εἰς θεμελιῶδες αἴτημα τῶν θεολογικῶν σπουδῶν.

Αἱ παροτρύνσεις διὰ τὴν συνέχισιν τοῦ ἔργου, αἱ δημοσιεύμεναι εὐμενεῖς κριτικαὶ καὶ αἱ συνεχῶς ἀξιοζήταναι ἀνταλλαγαὶ τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος Βιβλιογραφίας μὲ διαφόρους ἐπιστημονικὰς ἐκδόσεις ἐπιβεβαιώνουν τὴν διευρυνομένην ἀποδοχὴν καὶ καθιέρωσιν της.

Εἰς τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος τεύχος εἶναι ἐμφανῆ τὰ ἀποτελέσματα τῆς προσπαθείας διὰ τὴν ἐπίτευξιν μεγαλυτέρας πληρότητος. Πρὸς τοῦτο ὀφείλεται δίκαιος ἔπαινος πρὸς τὸν ἐπιμελούμενον τῆς ἐκδόσεως φιλόλογον κ. Ἀδαμάντιον Ἀνεσιδὴν.

Ἐνῶμεθα, ὅπως ἀποστέλλονται εἰς τὴν Διεύθυνσιν καὶ Σύνταξιν τῆς Ἑλληνικῆς Θεολογικῆς Βιβλιογραφίας πάντα εἰ δυνατὸν τὰ σχετιζόμενα πρὸς αὐτὴν δημοσιεύματα. Ἡ ἐσχὴ αὕτη εἶναι συγχρόνως καὶ ὑπόδειξις, ἀπευθυνομένη πρὸς τοὺς συγγραφεῖς καὶ ἐκδότας.

Ἀξιομίμητος δωρεά.

Πρέπει νὰ ἐξαρθῇ τὸ γεγονός, ὅτι ὁ Προϊστάμενος τοῦ ἱ. Ναοῦ τοῦ Ἁγ. Παύλου τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν Πανός. Ἀρχιμ. κ. Ἱερόθεος Γαρυφαλλός κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς σεμνῆς τελετῆς τῆς κοπῆς τῆς βασιλόπιτας ἐν τῷ Κέντρῳ Ἐνοριακῆς Ἀγάπης τοῦ ἱ. Ναοῦ τούτου, μετὰ ἐπίκαιρον ὁμιλίαν, προσέφερε διὰ τοὺς σκοποὺς τοῦ Κέντρου τούτου τὸ ποσὸν τῶν 500.000 δρχ., ἀνταποκρινόμενος εἰς τὴν προτροπὴν τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου νὰ δίδουν οἱ ἱερεῖς τὸ παράδειγμα πρωτοστατούντες εἰς ἔργα ἀγάπης. Ὑπευθυμίζομεν, ὅτι καὶ τὸ 1983 κατὰ τὰ ἐγκαινία τοῦ Κέντρου τούτου ὁ πατήρ Ἱερόθεος εἶχε προσφέρει ἐπίσης 500.000 δρχ. διὰ τὸν πλήρη ἐξοπλισμὸν αὐτοῦ.

Εἶναι περιττὸν νὰ εἴπωμεν, ὅτι τοιαῦται ἱερατικὰ δωρεαὶ καὶ προσφοραὶ συμβάλλονται εἰς τὴν ἀνύψωσιν τοῦ κύρους τοῦ ἱ. κλήρου, διότι ὑπομνησκόντων τοὺς λόγους τοῦ Ἁγ. Παύλου περὶ τῶν «καλῶς προσεστώτων πρεσβυτέρων» (Α' Τιμ. ε', 17) καὶ περὶ ἐκείνων, οἵτινες «καλῶν ἔργων προϊστανται... Ταῦτά ἐσσι τὰ καλὰ καὶ ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις» (Τίτ. γ', 8).

Παρακαλοῦνται ὅσοι ἀποστέλλουν ταχυδρομικὰς ἐπιταγὰς πρὸς τὰ περιοδικὰ «Θεολογία», «Ἐκκλησία» καὶ «Ἐφημέριος», νὰ σημειώσουν καὶ τὴν αἰτία τῆς ἀποστολῆς.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πρός τόν κ. Νικ. Ψαρουδάκη, Πρόεδρον τῆς «Χριστιανικῆς Δημοκρατίας» καί βουλευτὴν ἀπεστάλη τὸ κατωτέρω συγχαρητήριον ἔγγραφον τῆς Ἱ. Συνόδου: «Συνοδικὴ ἀπόφασις ληφθεῖσα ἐν τῇ Συνεδρίᾳ τῆς Δ. Ἱερᾶς Συνόδου τῆς 11ης Δεκεμβρίου 1985, γνωρίζομεν ὑμῖν, ὅτι ἡ Ἱερά Σύνοδος, λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τοὺς ἐνώπιον τῆς Ἐθνικῆς Ἀντιπροσωπείας τῶν Ἑλλήνων ἀγῶνας ὑμῶν διὰ τὴν προάσπισιν τῶν δικαίων τῆς Ἀγιωτάτης ἡμῶν Ἐκκλησίας καί διὰ τὰς προσφάτους ὄντως θεοφιλεῖς δραστηριότητας ὑμῶν ὑπὲρ Αὐτῆς, ἐκφράζει ὑμῖν τὰ θερμὰ αὐτῆς συγχαρητήρια καί ἐλπίζει εἰς τὴν συνέχισιν ὁμοίων ἐκδηλώσεων, εὐχεται δὲ πᾶσαν παρά Κυρίου ἐνίσχυσιν καί εὐλογίαν εἰς ὑμᾶς καί εἰς τὰ ἔργα ὑμῶν, ἵνα ἐν παντὶ δοξάζηται τὸ Ἅγιον Αὐτοῦ Ὄνομα».

Εἰς ἀπάντησιν ὁ Πρόεδρος τῆς «Χριστιανικῆς Δημοκρατίας» ἀπήντησεν ὡς ἑξῆς:

Μακαριώτατε,

Σεβασμιώτατοι,

Ἐλαθον τὴν ἀπὸ 14.1.86 συγχαρητήριον πρὸς ἐμὲ ἐπιστολὴν καί εὐχαριστῶ θερμῶς διὰ τὰ ἐν αὐτῇ. Ἄν καὶ ἀσφαλῶς μόνον ἡ πατρικὴ σας ἐπιείκεια πρὸς ἐμὲ, ὑπαγόρευσε τὸ ἐνθαρρυντικόν, πρὸς μείζονα προσπάθειαν ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας μας, περιεχόμενον αὐτῆς καὶ ὄχι τὸ ἐπιτελεσθὲν ἔργον, τὸ ὁποῖον καὶ μικρότερον τοῦ ὀφειλομένου ἦτο, ἀλλὰ καὶ ἀξιόλογον ἐάν ἦτο, δὲν θὰ ὀφείλετο ἔπαινος, ἀφοῦ «ὁ ὀφειλομεν ποιεῖσαι πεποιθήκαμεν».

Ἑρανικὴ Ἐπιτροπὴ Κατακομβῶν τῆς Μήλου

Μὲ τὸ ἀπὸ 12.11.85 Προεδρικὸ Διάταγμα (ΦΕΚ 740/10.12.85 τ. Β') ἀνεσυγκροτήθη ἡ Ἑρανικὴ Ἐπιτροπὴ συντηρήσεως, ἐπισκευῆς καὶ ἀξιοποιήσεως τῶν Κατακομβῶν τῆς Νήσου Μήλου, ἡ ὁποία συνεκροτήθη μὲ τὸ Π.Δ. 910)26.9.80, καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ τοὺς:

α. Τίκα Σεραφεῖμ, Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος.

β. Στέκα Δωρόθεο, Μητροπολίτη Σύρου, Τήνου, Ἄνδρου, Κέας καὶ Μήλου.

γ. Μυλωνᾶ Γεώργιο, Καθηγητὴ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἀκαδημαϊκὸ καὶ Γενικὸ Γραμματέα τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας.

δ. Μπόνη Κωνσταντῖνο, Καθηγητὴ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἀκαδημαϊκὸ καὶ Πρόεδρο τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας.

ε. Πεπελάση Ἀδαμάντιο, Καθηγητὴ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν - τῆως Διοικητὴ Ἀγροτικῆς Τράπεζας τῆς Ἑλλάδος.

στ. Σιώτη Μάρκο, Καθηγητὴ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

ζ. Αὐγουστῖδη Σάββα - Στυλιανό, Καθηγητὴ Μεσοβίου Πολυτεχνείου Ἀθηνῶν.

η. Καμπούρη Ἐμμανουήλ, Καθηγητὴ Μεσοβίου Πολυτεχνείου Ἀθηνῶν.

θ. Χάμπια Νικόλαο, Πρόεδρο τῆς Ἑνώσεως τῶν στὴν Ἀθήνα Μηλιῶν.

ι. Σφουγγατάκη Ἀθανάσιο, Ἀρχιμανδρίτη, Ἱεροκήρυκα τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καὶ Πρόεδρο

τοῦ Πανελληνίου Συλλόγου «Οἱ Φίλοι τῶν ΚΑΤΑΚΟΜΒΩΝ ΤΗΣ ΜΗΛΟΥ».

Ἡ θητεία τῆς Ἐπιτροπῆς παρατείνεται μέχρι τῆς 31.12.1990, ἐνῶ ἡ παρακολούθησις ἐκτελέσεως τοῦ ἔργου θὰ γίνεταί ἀπὸ τὰς ἀρμοδίας Ὑπηρεσίας τοῦ Ὑπουργείου Πολιτισμοῦ.

Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Λαμπρότατος ὑπῆρξε ὁ ἐφετινὸς ἑορτασμός τῆς μνήμης τῆς ἁγίας ἐνδόξου Ὁσιομάρτυρος Φιλοθέης τῆς Ἀθηναίας, με ἐπίκεντρο τῶν ἐκδηλώσεων τὴν μεταφορὰ τοῦ ἱεροῦ λειψάνου τῆς ἁγίας ἀπὸ τὴν ὑπόγειαν «κρύπτην» τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ στὸν κυρίως Ναό. Καταρτίσθηκε ἔγκαιρα τὸ Πρόγραμμα, τὸ ὁποῖο καὶ ἀνακοινώθηκε στοὺς πιστοὺς με Ἐγκύκλιο τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς τὴν Κυριακὴ 16 Φεβρουαρίου.

Ὁ τριήμερος ἑορτασμός ἐγκαινιάσθηκε τὸ ἀπόγευμα τῆς ἴδιας ἡμέρας, με ὀμιλία τοῦ κ. Ἰωάννη Χατζηφώτη στὴν κατὰ μεσητὴν αἴθουσα τοῦ «Παρνασσοῦ». Μετὰ ἀπὸ σύντομη προσλαλιά τοῦ Προϊσταμένου τοῦ Μητροπ. Ἱ. Ναοῦ, ἀρχιμ. Πέτρου Δακτυλίδη, ἡ Πρότυπη Βυζαντινὴ Χορωδία με διευθυντὴ τὸν Λαμπιτάριο τοῦ ἴδιου Ναοῦ κ. Εὐάγγελο Τζελαῖ ἔψαλε ἐπικάιρους ὕμνους, καὶ στὴ συνέχεια ὁ Ὁμιλητὴς παρουσίασε σχολιασμένο Ἀρχιερατικὸ Ὑλικὸ γιὰ τὸ ἔργο, τὸν ἀγῶνα καὶ τὴν τύχη τοῦ ἱεροῦ λειψάνου τῆς ἁγίας.

Τὴν Τρίτη, 18)2, στίς 7 μ.μ., ὁ Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, ἀρχιμ. Δημήτριος Μπεκιάρης, ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Μακαριώτατου, ἐγκατέστησε τὴν νέα μεγαλοπρεπῆ λάρνακα με τὸ ἱ. λείψανο στὸ ἀριστερό κλίτος τοῦ κυρίως Ναοῦ. Ἐπακολούθησε ὁ Πανηγυρικός Ἑσπερινός, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ὁποίου μίλησε ὁ ἴδιος με θέμα: «Ἡ προσωπικότητα τῆς ἁγίας Φιλοθέης». Στὴ συνέχεια, χοροὶ Μοναχοῦσῶν ἀπὸ Μοναστήρια τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ἔψαλαν τὴν Παράκληση τῆς ἁγίας, ἔγινε ἡ Ἀκολουθία τοῦ Ἀποδείπνου καὶ ἄρχισε ἡ προγραμματισμένη Ὀλονυκτία, στὴν ὁποία ἔψαλε χορὸς Πατέρων καὶ δοκίμων τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἀσωμάτων - Πετράκη καταδυκτικὰ ἀγιορείτικα μαθήματα.

Μετὰ ἀπὸ δίωρη διακοπὴ, τελέσθηκε Πανηγυρικός Ὁρθρος καὶ Ἀρχιερατικὸ Συλλεῖτουργο, στὸ ὁποῖο συλλειτουργῶσαν οἱ Θεοφιλέστατοι Ἐπίσκοποι Ἀχελώου κ. Εὐθύμιος καὶ Ἀνδρούσης κ. Ἀναστάσιος, ἐνῶ στὸ Ἱερό συμπροσεύχονταν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ρόδου κ. Σπυρίδων καὶ ὁ Θεοφιλέστατος Δωδώνης κ. Χρυσόστομος. Τὸν θεῖο λόγο κήρυξε ὁ Ἱεροκήρυκας τοῦ Ναοῦ, ἀρχιμ. Παντελεήμων Καθρεπτιδῆς, με θέμα: «Ἡ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τῆς ἁγίας Φιλοθέης. Διδάγματα γιὰ τὴν ἐποχὴ μας». Μετὰ τὸ πέρας τῆς ἑ. Λειτουργίας, ἔγινε λιτάνευση τῆς ἱερᾶς λάρνακος, τὴν ὁποία ἐβάσταζαν Μοναχές, γύρω ἀπὸ τὸν Μητροπολιτικὸ Ναὸ καὶ μέχρι τὸ Μέγαρο τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, ὅπου ἡ ἁγία εἶχε ἀνεγείρει τὸν Ἱερό τῆς Παρθενῶνα πρὸς τιμὴν τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου Ἀνδρέου. Ἀναπέμφθηκε δέηση καὶ ἡ πομπὴ ἐπέστρεψε στὸν Μητροπολιτικὸ Ναὸ.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς ἴδιας μέρας, τελέσθηκε Παράκληση πρὸς τὴν ἁγία, στὴν ὁποία καὶ πάλι συμμετεῖχε πλῆθος εὐσεβῶν προσκυνητῶν, με συγκινητικὴς ἐκδηλώσεις πηγαίας εὐλάβειας.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ
ΙΕΡΑΤΙΚΩΝ ΣΥΝΑΞΕΩΝ
ΚΑΤΗΧΗΤΙΚΗΣ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (Ι.Ε.Σ.Κ.Ε.)

- 1) 26 Φεβρουαρίου (Τετάρτη): Άγιασμός υπό του Μακαριωτάτου, Άμέσως κατόπιν: Όμιλητής ό κ. Ευάγγελος Θεοδώρου. Θέμα: Τό Όρθόδοξο Μορφωτικό Ιδεώδες.
- 2) 5 Μαρτίου (Τετάρτη): Όμιλητής ό κ. Κων. Γρηγοριάδης. Θέμα: Τρόποι α) προσεγγίσεως τών σημερινών νέων και β) προσφοράς της Ένοριακής Κατήχησεως.
- 3) 6 Μαρτίου (Πέμπτη): Όμιλητής ό π. Γεώργιος Μεταλληνός. Θέμα: Άναζητώντας την ένοριακή μας ταυτότητα.
- 4) 13 Μαρτίου (Πέμπτη): Όμιλητής ό κ. Χρήστος Βούλγαρης. Θέμα: Τό έργον της Κατήχησεως στην Άποστολική Έκκλησία.
- 4α) 19 Μαρτίου (Τετάρτη): Όμιλητής ό κ. Παναγιώτης Νέλλας. Θέμα: Η ανθρώπινη ύπαρξη και ή Έκκλησία.
- 5) 20 Μαρτίου (Πέμπτη): Όμιλητής ό κ. Χρήστος Γιανναράς. Θέμα: Κατήχηση και Λατρεία.
- 6) 26 Μαρτίου (Τετάρτη): Όμιλητής ό π. Φιλόθεος Φάρος. Θέμα: Η προσωπικότητα του Κληρικού και ή προσέγγιση τών νέων.
- 7) 27 Μαρτίου (Πέμπτη): Όμιλητής ό π. Γεώργιος Μεταλληνός. Θέμα: Η σημασία τών Πατέρων στην ζωή της Έκκλησίας.
- 8) 2 Άπριλίου (Τετάρτη): Όμιλητής ό κ. Βλάσιος Φειδάς. Θέμα: Η προβληματική του συγχρόνου διαλόγου της Έκκλησίας με τούς νέους.
- 9) 3 Άπριλίου (Πέμπτη): Όμιλητής ό κ. Χρήστος Γιανναράς. Θέμα: Κατήχηση και Λατρεία.
- 10) 9 Άπριλίου (Τετάρτη): Όμιλητής ό π. Φιλόθεος Φάρος. Θέμα: Η προσωπικότητα του Κληρικού και ή προσέγγιση τών νέων.
- 11) 10 Άπριλίου (Πέμπτη): Όμιλητής ό π. Γεώργιος Μεταλληνός. Θέμα: Διαλεγόμενοι με τούς νέους της έποχής μας.
- 12) 16 Άπριλίου (Τετάρτη): Όμιλητής ό κ. Κων. Γρηγοριάδης. Θέμα: Άνθρωπολογία και ύπαρξιακά αίτήματα τών σημερινών νέων σε σχέση με την προσφορά της Χριστιανικής άλήθειας.
- 13) 24 Άπριλίου (Πέμπτη): Όμιλητής ό κ. Χρήστος Γιανναράς. Θέμα: Λατρεία και Κατήχηση.
- 14) 14 Μαΐου (Τετάρτη): Όμιλητής ό κ. Ιωάννης Κορναράκης. Θέμα: Η χειραφέτηση τών παιδιών.
- 15) 21 Μαΐου (Τετάρτη): Όμιλητής ό π. Φιλόθεος Φάρος. Θέμα: Η προσωπικότητα του Κληρικού και ή προσέγγιση τών νέων.
- 16) 22 Μαΐου (Πέμπτη): Όμιλητής ό κ. Χρήστος Γιανναράς. Θέμα: Λατρεία και Κατήχηση.
- 17) 28 Μαΐου (Τετάρτη): Όμιλητής ό κ. Άντώνιος Παπαντωνίου. Θέμα: Προβλήματα θρησκευτικής κοινωνικοποίησης - Κοινωνιολογική θεώρηση.
- 18) 4 Ιουνίου (Τετάρτη): Όμιλητής ό κ. Παναγιώτης Νέλλας. Θέμα: Άνθρώπινη ύπαρξη και Έκκλησία.
- 19) 5 Ιουνίου (Πέμπτη): Όμιλητής ό π. Τιμόθεος Σακκάς. Θέμα: Παράλληλοι καιροί και προβληματισμοί.
- 20) 11 Ιουνίου (Τετάρτη): Όμιλητής ό κ. Στυλ. Παπαδόπουλος. Θέμα: Η φροντίδα του Μ. Βασιλείου για τό ποιμνίό του.
- 21) 18 Ιουνίου (Τετάρτη): Όμιλητής ό κ. Δημ. Ράπανος. Θέμα: Τρόποι και μέθοδοι ποιμαντικής προσεγγίσεως τών νέων στην Ένορία.
- 22) 19 Ιουνίου (Πέμπτη): Όμιλητής ό κ. Ιωάν-

νης Παναγόπουλος. Θέμα: Τό περιεχόμενο της Κατήχησεως.

23) 25 Ιουνίου (Τετάρτη): Όμιλητής ό κ. Ευάγγελος Θεοδώρου. Θέμα: Η Έκκλησία μπροστά στα κρίσιμα προβλήματα τών νέων.

24) 26 Ιουνίου (Πέμπτη): Όμιλητής ό π. Δημήτριος Μπεκιάρης. Θέμα: Άγιολογικές πηγές Κατήχησεως.

Τ ό π ο ς: Έρατικων Συναξέων Κατηχητικής Έπιμορφώσεως: Ό Ι. Ναός Μεταμορφώσεως του Σωτήρος - Πλάκας.

Χ ρ ό ν ο ς: Οί πιό πάνω ήμερομηνίες και ήμέρες και ώρες 10.30' - 12.30'.

Έερά Μονή Πετράκη

— Έναν από τούς παλαιάμαχους Πατέρες της άποχαιρέτησε ή Άδελφότητα της Ι. Μονής τών Άσωμάτων στις 7 Φεβρουαρίου, τόν μοναχό π. Φιλόθεο (Σπυρόπουλο). Ό άείμνηστος Γέροντας, πνευματικόν άνάστημα του μακαριστού π. Χρυσοστόμου Παπασαραντοπούλου, διετέλεσε για 40 περίπου χρόνια έκκλησιαστικός (νεωκόρος) της Μονής και ύπηρεξε ύπόδειγμα πραότητος, καλοσύνης, φιλοξενίας, προσευχής. Μετά από έπάδουνη γεροντική άσθένεια, άναπαύθηκε έν Κυρίω στις 6 Φεβρουαρίου. Η έξόδιος Άκολουθία τελέσθηκε την έπομένη, ήμέρα άφιερωμένη στο έτήσιο κτιτορικό μνημόσυνο (εύλογημένη συγκυρία), σύμφωνα με τό μοναστηριακό Τυπικό, από τόν Σεβ. Μητροπολίτη Πατρών κ. Νικόδημο, συμπαραστατούμενο από τόν Καθηγούμενο και τούς Πατέρες της Μονής. Στο τέλος της Άκολουθίας, ό Σεβασμιώτατος, άδελφός και παλιός ήγούμενος, έσκιαγράφησε την προσωπικότητα του έκδημησαντος.

Τό ίδιο θράδυ, τελέσθηκε δλονυκτία, μέχρι τά ξημερώματα του Σαββάτου, προς τιμήν και μνήμην του άγίου ένδόξου Μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου του Στρατηλάτου, ιερό λείψανο του όποιου φυλάσσεται στην Ι. Μονή. Η χορωδία τών Πατέρων και τών δοκίμων έψαλε άργά μουσικά μαθήματα στο γνωστό κατασκευτικό άγιορείτικο ύφος και συνετέλεσε, ώστε ή άγρυπνία νά άποτελέσει άλλη μιá μουσταγωγική εύκαιρία για τό φιλακόλουθο έκκλησιασμα.

Έερά Μητρόπολις Ηλείας και Ωλένης

Διά της ύπ' άρ. 280) 3.2.86 έγκυκλίου αυτού ό Σεβ. Μητροπολίτης Ηλείας κ. Γερμανός γνωστοποίησε προς τούς αΐδεις. έφημερίους του τά έπόμενα:

«Άγαπητοί μου πατέρες,

Ό έφετεινός χρόνος σ' όλόκληρο τόν κόσμο έχει άφιερωθή στην ειρήνη, που είναι πράγματι ένα πολύτιμο αγαθό στον άνθρωπο. Την ειρήνη, που έφερε ό Σαρκοθέης Θεάνθρωπος Κύριος για όλους τούς ανθρώπους, «τούς έγγυς και τούς μακράν». Για την «ειρήνην του σύμπαντος κόσμου», που εΰχεται ή Έκκλησία μας συνεχώς και που τόσα πολλά προσφέρει καθημερινώς με την αναγέννησιν τών ανθρώπων, την άπαλλαγην από τά πάθη τους, που προκαλοϋν τις διαμάχες, με την άδελφοποίησιν τών ανθρώπων και την περι συγγνώμης διδασκαλίαν της.

Γιαυτην την ειρήνην θα κάνη αυτές τις ήμέρες και ή Μητρόπολις μας μερικές ιδιαίτερες έκδηλώσεις, με τό άνεβασμα στην σκηνη τών κυριωτέρων Πόλεων μας του θεατρικού έργου «Ο ΒΙΟΛΙΣΤΗΣ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ», από επαγγελματίες ήθοποιους του ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ και ΑΡΧΑΙΑΣ ΤΡΑΓΩΔΙΑΣ Άθηνών, με τό έξης πρόγραμμα:

1. Σάββατο τό άπόγευμα και ώρα 4 της 15 Φεβρουαρίου εις την Έκκλ. Πνευματικήν Έστίαν Βαρθολομιού.

2. Σάββατον άπόγευμα και ώρα 7.30 της 15 Φεβρουαρίου εις την αίθουσαν Καλλιτεχνικών Έκδηλώ-

σεων του ΛΑΖΑΡΑΚΕΙΟΥ Πνευματικού Κέντρου *Αμαλιάδος.

3. Κυριακή πρωί και ώρα 11 τής 16 Φεβρουαρίου εις Λεχαινά (Αΐθουσα Κινηματογράφου «ΑΣΤΡΟΝ»).

4. Κυριακή απόγευμα ώρα 4 τής 16 Φεβρουαρίου στην Γαστούνη (Κινηματογράφον *Αφών Μαράτου).

5. Κυριακή απόγευμα και ώρα 7.30 τής 16 Φεβρουαρίου εις Πύργον (Αΐθουσαν Δημαρχείου Πύργου).

Οι παραστάσεις θα είναι χωρίς εισιτήριον, δωρεάν, και δύνανται να τις παρακολουθήσουν όλοι. Είναι και αυτό μια άλλου είδους προσφορά τής Μητροπόλεως μας προς τον λαόν. Παρακαλώ να ενημερώσετε σχετικά τους Χριστιανούς σας, να τους προτρέψετε να παρευρεθούν για να διδαχθούν και να χαρούν και να παρευρεθίτε και σεις με τους συνεργάτες σας. *Ίδια να ενημερώσετε σχετικά τους Διδασκάλους και Καθηγητάς των Σχολείων σας και τους Μαθητάς μας.

Με θερμές ευχές

† *Ο *Ηλείας ΓΕΡΜΑΝΟΣ

*Ιερά Μητρόπολις Θήρας

*Εκ τής *Ι. Μητροπόλεως Θήρας απέστáλη ημίν προς δημοσίευσιν τó ακόλουθον δελτίον τύπου:

Κατά την διάρκεια του θέρους ó Σεβ. Μητροπολίτης μετέβη μέσω Νάξου εις την *Αμοργόν, επίσκεφθείς την *Ι. Μονήν Χοζοβιωτίσσης και όλας τάς *Ενορίας τής Νήσου. *Ηλθε εις έπαφήν με πολλούς εκ των κατοίκων, προς τούς όποιους και όμιλησε κατά τις τέσσαρες Θ. Λειτουργίες και τούς πέντε *Εσπερινούς πού έτέλεσε. Εις τó *Ιερατικό Συνέδριον πού έγινε και εις τó όποιον έλαβον μέρος οί *Εφημέριοι των Νήσων *Αμοργού, *Ηρακλείας, Κουφονησίων και Δονούσης συζητήθησαν θέματα ποιμαντικής εν γενει φύσεως.

—Κατά την παραμονήν του εις *Αμοργόν έχειροτόνησεν ένα Διάκονον εις Πρεσβύτερον, τόν όποιον προσωρινώς έτοποθέτησεν *Εφημέριον Σχοινούσης και έχειροθέτησεν εις *Αρχιμανδρίτας τόν επί 20ετίαν *Εφημέριον τής άπομακρυσμένης και μικράς Δονούσης *Ιερομ. Δαμιανόν Κωβάτιον, Κληρικόν επί 46 έτη, ως και τόν *Ιερομ. Θεόφιλον Λοιμνάτον, άδελφόν τής *Ι. Μονής Χοζοβιωτίσσης επί 50 περίπου έτη, συνταξιούχον ήδη.

—Τόν *Ιούνιον έπεσκέφθη την Νήσον *Ιον. Τόν Σεπτέμβριον έπεσκέφθη εκ νέου την Νήσον και έτέλεσε Θ. Λειτουργίαν χάριν των μαθητών του Δημοτικού Σχολείου, του Γυμνασίου και του Λυκείου τής Νήσου, προς τούς όποιους και όμιλησε καταλλήλως. Την 10ην Αυγούστου έτέλεσε τά *Εγκαίνια του *Ι. Ναού *Αρχαγγέλου Μιχαήλ Μεσσαριάς και την 18ην *Οκτωβρίου του *Ι. Ναού Ευαγγελιστού Λουκά Φηρών Θήρας. Την 11ην Σεπτεμβρίου επί τη έναρξει του Σχολικού *Έτους 1985 - 86, έτέλεσε τόν *Αγιασμόν και όμιλησε εις τούς μαθητάς, εις τó Γυμνάσιον και Λύκειον Θήρας, ως και εις τά Δημοτικά Σχολεία Φηρών, *Εμπορείου, Μεσσαριάς, Βόθωνος και Οίας Θήρας.

—*Από των άρχων *Οκτωβρίου ó Σεβ. επανήρχισε τά καθ' έβδομάδα άπογευματινά κηρύγματά του εις τά χωρία Καμάρι και *Εμπορείον Θήρας. Κατά την επέτειον τής 28ης *Οκτωβρίου έτέλεσε την Θ. Λειτουργίαν και εν συνεχεία πρέστη τής Δοξολογίας εις τόν Μητροπολιτικό Ναόν και όμιλησε δι' όλίγων διά την σημασίαν τής *Εορτής. Την 8ην Νοεμβρίου έτέλεσε Δοξολογίαν εις την 134 Πτέρυγα Μάχης επί τη έορτή του Προστάτου τής *Αεροπορίας.

—Τόν Σεπτέμβριον, *Οκτώβριον και Νοέμβριον έγινοντο αί μηνιαία *Ιερατικά Συνάξεις. Διά τόν εν *Αθήναις Σύλλογον Μεγαλοχωριτών Θήρας έχοροστάτησεν εις τόν Πανηγυρικόν *Εσπερινόν των Εισοδίων

τής Θεοτόκου εις τόν *Ι. Ν. Μυρτιδιωτίσσης Ν. Φαλήρου. Διά τόν εν *Αθήναις Συνδεσμον *Αμοργινών, έτέλεσε την Θ. Λειτουργίαν εις τόν *Ι. Ν. *Αγ. *Ιωάννου-όδοϋ Βουλιαγμένης, την 1ην Δεκεμβρίου, παρέστη εις έορταστικήν έκδήλωσιν εις τó Κινηματοθέατρον «Γαρδένια», και έτέλεσεν *Αγιασμόν και τά *Εγκαίνια τής νέας Αιθούσης του ως άνω Συνδέσμου.

—Τó Γενικόν Φιλόπτωχον Ταμείον τής *Ι. Μητροπόλεως διέθεσε ανά εν θιβλιάριον Ταμειυτηρίου 3.000 δρχ. εις τούς 32 νέους *Αμοργίνους, ήτοι 96.000 δρχ., εισαχθέντας έφέτος εις τά Α.Ε.Ι.

—Εις την αίθουσαν τής «Χριστ. *Εστίας» τής Μητροπόλεως ó Σεβασμιώτατος όμιλησε: Την Κυριακήν 15 Δεκεμβρίου με θέμα: «*Υπάρχει Θεός;», την Κυριακήν 22 Δεκεμβρίου με την ευκαιρία τής «Παγκόσμιας ήμέρας για τó Παιδί», με θέμα: «*Εκτρώσεις και ή θέσις τής *Εκκλησίας». Στις 23 Δεκεμβρίου έτέλεσε την Θ. Λειτουργίαν διά τούς μαθητάς του Γυμνασίου και του Λυκείου, πολλοί των όποιων προσήλθον εις τó Μυστήριον τής Θ. Ευχαριστίας.

—Την παραμονήν τής Πρωτοχρονιάς, διά δεύτερον έτος, έγινε εις τó «Κονάκι» (*Επισκοπικόν Οίκον) ή τελευταία τής κοπής τής Βασιλόπιτας, κατά την όποιαν παρέστησαν οί Αΐδες. *Εφημέριοι τής Νήσου, αί Πολιτικά και Στρατιωτικά *Αρχαί, οί *Εκπαιδευτικοί κ.ά. *Ο Σεβ. παρέστη εις την κοπήν τής πίτας εις τó *Υπολιμεναρχείον Θήρας, εις τó Πτωχοκομείον - Γηροκομείον, εις τόν *Αθλητικόν Σύλλογον «Πανθηραϊκός», εις τόν Ποδοσφ. Σύλλογον Μεσαριάς κ.ά. *Ωσαύτως εις τάς επί ταίς *Εορταίς των Χριστουγέννων και του Νέου *Έτους έορταστικές έκδηλώσεις των Δημ. Σχολείων Φηρών, *Εμπορείου, Καρτεράδου, Νησιωγαγείου κ.λπ., ως και Κατηχ. Σχολείων τής Νήσου.

—*Ο έφετεινός *Ερανος τής *Αγάπης απέδωσε τó ποσόν των 459.415 δρχ.

*Ιερά Μητρόπολις Κερκύρας και Παξών

*Εκ του Γραφείου Τύπου τής *Ι. Μητροπόλεως ανεικονώθησαν τά έπόμενα:

«*Η *Ιερά Μητρόπολις Κερκύρας και Παξών αναγνωρίζουσα την μεγάλη κοινωνική προσφορά των όδοκαθαριστών, των έργατων των υπονόμων και γενικά των έργατων του Δήμου Κερκυραίων και επιθυμούσα να τιμήση τούς κοινωνικούς αυτούς εργάτες τής Κερκυραϊκής ζωής και τις οικογένειές τους, έδωσε δεξίωση στο Πνευματικό της Κέντρο, στις 13 Φεβρουαρίου, στο όποιο εύρισκοντο και οί *Ιερείς τής Πόλεως.

Στή μεγάλη αίθουσα του Πνευματικού Κέντρου, που ήταν κατάμεστη με τούς καλεσμένους, ó Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κερκύρας και Παξών κ. Τιμόθεος, προσφωνώντας τούς καλεσμένους έτόνισε τη μεγάλη σημασία πού έχει τó έργο τους για την υγεία τής πόλης μας και ότι ή *Εκκλησία θα θρίσκειται πάντοτε στο πλευρό τής εργατικής αυτής τάξεως.

Σε ένα πολύ θερμό κλίμα αγάπης και αλληλοεκτιμήσεως ή *Εκκλησία με αυτή τη τάξη του Κερκυραϊκού Λαού ανέπτυξε στενή σχέση αγάπης και χριστιανικής επικοινωνίας».

*Ιερά Μητρόπολις Κορίνθου

*Υπό τής *Ι. Μητροπόλεως έστάλη ημίν ή ακόλουθος είδησις:

«*Ο Μητροπολίτης Κορίνθου κ. Παντελεήμων, στις 9 Φεβρουαρίου 1986, μοίρασε σε άπορα και φτωχά κορίτσια του Νομού 150 θιβλιάρια ταμειυτηρίου, με 5.000 δραχμές τó κάθε ένα.

»*Η μεγάλη γιορταστική έκδήλωση έλαβε χώρα στο *Εκκλησιαστικό Γηροκομείο *Ανδρών Κορίνθου και στον περιλάμπρο Ναό του, με την έπωνυμία «ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΠΑΥΛΟΥ». Προηγήθηκε Μέ-

γας Έσπερινός, πρὸς τιμὴν τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων Ἀκύλα καὶ Πρισκίλλης, πρὸς τιμὴν τοῦ ὁποίου φέρει καὶ τὴν ὀνομασία τὸ Ἴδρυμα Ἀποκαταστάσεως Ἀπώρων καὶ Ἀγάμων Κορασίδων τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κορίνθου.

»Ὁ Μητροπολίτης Κορίνθου κ. Παντελεήμων, σὲ ὀμιλία του, ἀναφέρθηκε ἀρχικὰ στὴν συμβολικὴ οἰκονομικὴ προσφορὰ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κορίνθου, δεῖγμα χριστιανικῆς ἀγάπης πρὸς τὰ ἄπορα καὶ φτωχὰ κορίτσια τοῦ Νομοῦ. Στὴν συνέχεια ἐξέφρασε τὴ θάβηαια του συγκίνηση, ἀφοῦ ἀξιώθηκε νὰ δεῖ τελειωμένο τὸ περιποῦδαστο καὶ καλλιτεχνικώτατο Ναὸ πού θρίσκειται στὸ Γηροκομεῖο, πού ἔχει σχῆμα ροτόντα. «Ἐκοπιάσαμε πολὺ, τόσο ἡ ταπεινότης μου, ὅσο καὶ οἱ συνεργάτες μου. Ἦδη σήμερα αἰσθάνομαι θαυῦτατα συγκινημένος πού τελούμε τὰ θυρανοῖξια τοῦ Ναοῦ αὐτοῦ. Ἐλπίζω τὴν ἀνοιξη νὰ κάνουμε καὶ τὰ ἐγκαίνια. Καὶ εἶμαι συγκινημένος περισσότερο γιὰ τὸ ἔργο αὐτό, πού ξεκινήσαμε νὰ τὸ φτιάχνουμε ἀπὸ τὸ 1973, συγχρόνως μὲ τὸ κτιριακὸ συγκρότημα τοῦ Γηροκομεῖου, ὄχι μόνον τελείωσε, ἀλλὰ καὶ λειτουργεῖ ἀπὸ χρόνια. Καὶ ἤθελα νὰ προσθέσω, ὅτι ἡ συμβολὴ τῶν ὀρθοδόξων τῆς Κορινθίας ἦταν οὐσιαστικὴ, δι' αὐτὸ καὶ τοὺς εὐχαριστῶ».

»Περισσότερα ἀπὸ χίλια ἄτομα, παρηκολούθησαν τὴν ἐκδήλωση, μετὰ τὸ πέρας τῆς ὁποίας ἐπισκέφθηκαν καὶ κράτησαν συντροφιά στοὺς γέροντες —τροφίμους— τοῦ Γηροκομεῖου Ἀνδρῶν.

Ἱερὰ Μητρόπολις Μαρωνας καὶ Κομοτηνῆς

Μέγαν Εὐεργέτην τοῦ ἱ. ναοῦ Ἁγίας Βαρβάρας Κομοτηνῆς ἀνεκήρυξε τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Μαρωνας καὶ Κομοτηνῆς κ. Δαμασκηνὸν τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Συμβούλιον, διὰ τὴν γενναιοδωρον ὑπ' αὐτοῦ προσφορὰν ποσοῦ 1.200.000 δρχ., ὑπὲρ συνεχίσεως τῶν ἐργασιῶν διὰ τὴν ἀνάγειρον τοῦ ἱ. ναοῦ.

Τὸ σχετικὸν πρακτικὸν ἐκοινοποιήθη καὶ εἰς τὸ περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» πρὸς ἀνακοίνωσιν.

Ἱερὰ Μητρόπολις Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς

Παραστατικὰ στοιχεῖα ἔδωσε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης κ. Ἀγαθόνικος στὴ δημόσια λογοδοσία, στίς 26. 1.86, στὸν Ἱερό Ναὸ Ζωοδόχου Πηγῆς Παιανίας, γιὰ τὸ οἶκον. ἔτος 1985. Τὴν ἴδια ἡμέρα προικοδότησε 53 ἄπορα κορίτσια πολυτέκνων οἰκογενειῶν τῆς Ἐπαρχίας του μὲ τὸ χρηματικὸ ποσὸ τῶν 10.000 τὸ καθένα.

Στὴν ἐκδήλωση παρευρέθησαν οἱ Κληρικοὶ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, τὰ Ἐκκλησιαστικὰ Συμβούλια τῶν Ἱερῶν Ναῶν, ἐκπρόσωποι τῶν τοπικῶν Ἀρχῶν καὶ Δημοσίων Ὑπηρεσιῶν, ὡς καὶ πλῆθος εὐσεβῶν χριστιανῶν.

—Στίς 30 Ἰανουαρίου δεξιώθηκε ὁ Σεβασμιώτατος, ἐπ' εὐκαιρία τῆς ἐορτῆς τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, στὸ Μητροπολιτικὸ Μέγαρον τοὺς Ἐκπαιδευτικούς τῆς πόλεως Σπάτων. Μίλησε ἐπίκαιρα γιὰ τὴν προσφορὰ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν στὴν Ἑλληνοχριστιανικὴ ἐκπαίδευση καὶ τὸν εὐχαρίστησε ἐκ μέρους τῶν Ἐκπαιδευτικῶν ὁ Λυκειαρχὴς κ. Ἀνδρέας Μπερτόλης. Τὴν ὄλη ἐκδήλωση πλαισίωσε μὲ πρόγραμμα ἡ χορωδία τῶν μαθητῶν τῆς Σχολῆς Βυζαντινῆς καὶ Εὐρωπαϊκῆς Μουσικῆς τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, ὑπὸ τὴν διεύθυνση τοῦ καθηγητοῦ κ. Γεωργίου Κατσούλη.

Ἱερὰ Μητρόπολις Μεσσηνίας

Μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, ἡ «ΔΙΔΑΧΗ», μηνιαῖον Ἐκκλησιαστικὸν Περιοδικὸν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μεσσηνίας, διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 427, Ἰανουάριος 1986 τεύχους, εἰσήλθεν εἰς τὸ τεσσαρακοστὸν ἔτος τῆς ἐκδόσεώς τῆς.

Ἡ ἐκδοσις αὐτῆς ἤρχισε τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1946,

ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Μεσσηνίας Χρυσοστόμου Δασκαλάκη, ἱδρυτοῦ τοῦ περιοδικοῦ αὐτοῦ, συνεχίσθη ἄνευ διακοπῆς τινος μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ὡς ἄνω ἱδρυτοῦ τοῦ περιοδικοῦ († 16 Ἀπριλίου 1961) καὶ κατὰ τὴν περίοδον τῆς χηρείας τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μεσσηνίας (Ἀπρίλιος 1961 — Νοέμβριος 1965), ὅτε Τοποτηρητῆς τῆς Ἱερᾶς ταύτης Μητροπόλεως διετέλεσεν ὁ ἀειμνήστος Μητροπολίτης Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως Εὐστάθιος, καὶ ἀκολουθῶς συνεχίσθη ἡ ἐκδοσις τοῦ περιοδικοῦ τούτου ἀπὸ τοῦ Δεκεμβρίου 1965, ὅτε ἐνεθρονίσθη ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μεσσηνίας κ. Χρυσόστομος Θέμελης, ἀνελλιπῶς μέχρι καὶ σήμερον ἐπὶ εἴκοσι ἐτη.

Ἐπ' εὐκαιρία τῆς εἰσόδου τῆς εἰς τὸ τεσσαρακοστὸν ἔτος, εὐχόμεθα ὅπως ἡ ἐκδοσις αὐτῆς συνεχισθῆ ἀπρόσκοπτος ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν, διὰ τὸν ἀποθησαυρισμὸν εἰς τὰς σελίδας τῆς θεμάτων ἐποικοδομητικοῦ, θρησκευτικοῦ, ἐκκλησιαστικοῦ καὶ ἱστορικοῦ περιεχομένου, ὡς καὶ τῶν «Χρονικῶν καὶ Εἰδήσεων», εἰς τὰ ὁποῖα ἐξιστορεῖται ἡ ποικίλη ἐκκλησιαστικὴ δραστηριότης τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μεσσηνίας.

Ἱερὰ Μητρόπολις Νικαίας

Ἐκ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως ἀνεκοινώθησαν τὰ ἐπόμενα:

Στίς 19 Ἰανουαρίου ἡ Ἱ. Μητρόπολις Νικαίας προέβη σὲ πράξι εὐχαριστήριον σ' ἕναν μεγάλο εὐεργέτη τῆς. Πρόκειται γιὰ τὸν Σεβ. Μητροπολίτη Σηλυβρίας κ. Αἰμιλιανὸ, ὁ ὁποῖος προσέφερε τὸ ποσὸν τῶν 5.000.000 δραχμῶν ὑπὲρ τῆς κατασκηνώσεως τῆς Μητροπόλεως Νικαίας στὴ Στεφάνη - Βοιωτίας.

Σὲ σύναξι ὄλων τῶν κατηχητῶν καὶ κατηχητριῶν τῆς Μητροπόλεως καὶ τῶν μελῶν τῶν ὁμάδων «Θαβῶρ» καὶ «Λυδία» (μαθητῶν καὶ μαθητριῶν Λυκείου) ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Νικαίας κ. Γεώργιος ἀπένειμε στὸν ἅγιο Σηλυβρίας τὸ χρυσοῦν μετάλλιον τῶν Ἁγίων Πατέρων τῶν Α' καὶ Ζ' ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικῶν Συνόδων.

Τὴν ὄλη ἐκδήλωσι ἀνοῖξε ἡ Παιδικὴ Χορωδία Θελέων τοῦ Ἁγίου Εὐθυμίου Κεραταινίου. Ἀκολουθῶς ὁ Μητροπολίτης Νικαίας παρουσίασε ἐν συντομία τὸ ἔργο τοῦ τιμωμένου Ἱεράρχου, ὁ ὁποῖος ἐπὶ πολλὰς δεκαετίες ἐκπροσώπησε ἐπάξια τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖο καὶ γενικὰ τὴν Ὀρθοδοξία σὲ διεθνεῖς συσκεψεις καὶ σὲ παγκόσμια συμβούλια. Συγκινημένος ὁ ἅγιος Σηλυβρίας ἀπὸ τὴν προσγενομένη σ' αὐτὸν τιμῆ, ἀπήντησε μὲ σοφὴ ἀπλότητα ὠραϊότερες σκέψεις πρὸς τοὺς χριστιανούς νέους τῆς Μητροπόλεως, πού εἶχαν κατακλύσει τὴ μεγάλη αἴθουσα τοῦ Πνευματικοῦ Κέντρου στὴ Νίκαια. Ἡ ἐκδήλωσις ἔκλεισε μὲ κοπὴ τῆς βασιλόπιττας.

—Γιὰ δεύτερη χρονιά ἡ Μητρόπολις Νικαίας δεξιῶνεται μὲ εὐκαιρία τὴν ἐορτὴ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν τοὺς ἐκπαιδευτικούς τῆς περιφερείας τῆς στοὺς χώρους τοῦ Πνευματικοῦ τῆς Κέντρου.

Στὴν εἰδικὴ ἐκδήλωσι, πού πραγματοποιήθηκε τὸ βράδυ τῆς 30ῆς Ἰανουαρίου, μίλησαν ὁ ἱεροκήρυξ τῆς Μητροπόλεως ἀρχιμ. Ἰωάννης Ἀλεξίου, μὲ θέμα: «Ἡ Διαθήκη τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου», ὁ τ. ἐπόπτης Μ.Ε. κ. Βασ. Χαράνης, μὲ θέμα: «Ἡ ἀπάντησις τοῦ Χρυσοστόμου στὸ δίλημμα τῶν γονέων: Φιλελεύθεροι ἢ καταπιεστικοί;» καὶ ὁ καθηγητῆς Παιδαγωγ. Ἀκαδημίας κ. Ἀλέξ. Κακαθούλης, μὲ θέμα: «Ἡ πνευματικὴ διάστασις στὴν Παιδεία κατὰ τὸν Μ. Βασίλειον».

Στὴν ἀρχὴ ἀπήθυνε χαρετισμὸ ὁ ὑπεύθυνος τῆς Ἐκπαιδευτικῆς Διακονίας τῆς Μητροπόλεως πρωτοπρ. Κωνσταντῖνος Φούσκας, καθηγητῆς Πανεπιστημίου. Στὸ τέλος δὲ ἀπήθυνε σκέψεις γιὰ τοὺς Τρεῖς Ἱεράρχους ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Νικαίας κ. Γεώργιος, ἐκφράζοντας καὶ τὴ συμπάθεια καὶ συμπάρατασι τῆς Μητροπόλεως Νικαίας στὸ δύσκολο ἔργο τῶν Ἐκ-

παιδευτικῶν. Μετά τὸ τέλος τῶν προσλαλιῶν καὶ τῶν ὁμιλιῶν ἡ Μητρόπολις δεξιώθηκε τοὺς παρευρεθέντας εκπαιδευτικούς, δείχνοντας καὶ μ' αὐτὸ τὸν τρόπο τὴν ἀγάπη τῆς σ' αὐτούς. Ἡ ὅλη ἀτμόσφαιρα ὑπῆρξε ἐγκάρδια καὶ χαρούμενη.

—Κατὰ τὴν ἑορτὴ τῆς Ὑπαπαντῆς σὲ ὄλους τοὺς ἱ. Ναοὺς τῆς Μητροπόλεως Νικαίας ἐγίναν ἐκδηλώσεις γιὰ τὴ μητέρα. Ἡ ἑορτὴ τῆς Ὑπαπαντῆς εἶναι γιὰ τοὺς Ὀρθοδόξους ἡ καταλληλότερη ἡμέρα, γιὰ νὰ τιμηθῇ ἡ μητέρα. Καθιερώθηκε γιὰ ὅλη τὴ Μητρόπολι Νικαίας ἡ ἡμέρα αὐτὴ ὡς «Ἡμέρα τῆς Μητέρας». Οἱ ἐφημέριοι κάλεσαν τὶς μητέρες τῆς ἐνορίας τους στὴ θεία Λειτουργία τῆς 2 Φεβρουαρίου. Τελέσθηκαν παντοῦ ἀρτοκλασίες. Ἀναγνώσθηκε εἰδικὴ ὁμιλία γιὰ τὴ μητέρα. Καὶ διανεμήθη σ' ὅλο τὸ ἐκκλησίασμα εἰδικὸ ἔντυπο, ἔκδοσι τῆς Ἐνώσεως Γονέων «Ἡ Ἁγία Οἰκογένεια». Τὸ ἔντυπο παρουσιάζει τὸ ρόλο τῆς εὐλογημένης Μητέρας.

Σὲ πολλοὺς Ναοὺς ἐγίναν καὶ ἀπογευματινὲς ἐκδηλώσεις μὲ ἑορταστικὸ πρόγραμμα πρὸς τιμὴν τῶν μητέρων.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Ἱερά Μητρόπολις Πέτρας

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Γιὰ τὴν κίνηση τῶν «Γ κ ο υ ρ ο ὦ».

Ἀνάμεσα στὶς πολυάριθμες παραθρησκευτικὲς κινήσεις, ποὺ τὰ τελευταῖα χρόνια εἰσέβαλαν στὴ χώρα μας, ἀπὸ Δύση καὶ Ἀνατολή, κι ἀπλώνουν τὰ δίκτυα τους στὴ νεολαία, στὸ πιὸ ζωντανὸ κομμάτι τοῦ λαοῦ μας, εἶναι καὶ κείνη τοῦ διασθῆτου «Γκουρού τοῦ σέξ» —ὅπως τὸν ἀποκαλοῦν πολλοὶ— τοῦ Ἰνδοῦ Μπαγκουάν Σρη Ραζνῆς.

Ποιὸς εἶναι ἄραγε αὐτὸς ὁ μοντέρνος «θεὸς» μὲ τὶς Ρόλς Ρόϋς καὶ τὰ τεράστια οἰκονομικὰ μέσα;

Ὁ ἀθηναϊκὸς τύπος, ἔχει ἀναφερθεῖ πολλές φορές στὴν προσωπικότητα καὶ στὶς δραστηριότητές του. Παρὰ τὴ μυστικότητα, τὴν αὐστηρὴ ὑποταγὴ καὶ τὸ κλίμα φόβιας, ποὺ συνήθως κυριαρχοῦν στοὺς ὁπαδοὺς αὐτῶν τῶν ὀργανώσεων, πολλές ἀποκαλύψεις ἐγίναν γιὰ: θίαια ἐπεισόδια καὶ πολυῶρους ξυλοδαρμούς τῶν «σαντάσιν» (μαθητῶν), ὁμαδικὲς ἀκολασίες καὶ ἱεροτελεστίες ποὺ ἀγγίζαν τὰ ὅρια τῆς παραφροσύνης, ψυχικὸς κλονισμὸς νεαρῶν, ἀπειλές, ἐκθίασμοις κ.ἄ.

Ἡ δόξα, βέβαια, τοῦ Γκουρού, γιὰ κάμποσα χρόνια ἦταν παγκόσμια, ὅσο κυρίως ὑπῆρχε, τὸ περίφημο γιγαντιαῖο κοινόβιο τοῦ, στὴν Ἰνδικὴ Ποόνα. Χιλιάδες ἀγόρια καὶ κορίτσια, παιδιὰ ἀπύπλωτων οἰκογενειῶν, ἀπὸ τὴν Εὐρώπη καὶ τὴν Ἀμερική, ἔφταναν ἐκεῖ, ἀναζητώντας τὴ σωτηρία ἀπὸ τὰ ἀδιέξοδα τῆς σύγχρονης ὕλιστικῆς καὶ καταναλωτικῆς κοινωνίας. Τὶς ἀμέτρητες δωρεές, διεκπεραίωνε λογιστήριον, ἀπὸ ἑκατὸ εἰδικούς. Ἀριστα λειτουργοῦσε ἡ τεράστια ἀλυσίδα ὑπερκαταστημάτων — γιὰ ἀρώματα, φίλτρα, φυλακτὰ, ἀναμνηστικὰ, θιβλία κ.λπ. Ἐνα τέλειον ὀργανωμένο δηλ. σύστημα ἐμπορίας, τῶν πόθων, τῶν προβλημάτων καὶ τῶν μεταφυσικῶν ἀναζητήσεων δεκάδων χιλιάδων ἀνθρώπων.

Ὅμως κάποτε ἔρχεται τὸ τέλος, ἀκόμα καὶ τῆς πιὸ σατανικῆς καὶ ἀσύλληπτης ἀπάτης. Οἱ ἀνατριχιαστικὲς καταγγελίες γιὰ ἀπερίγραπτα ὄργια, λαθρεμπορία, παράνομο προσηλυτισμὸ, αἰθισμό παραισθησιολόγων καὶ φοροδιαφυγὴ ἑκατοντάδων ἑκατομμυρίων δολλαρίων, κίνησαν ἐναντίον τοῦ Ραζνῆς τὶς διωκτικὲς ἀρχές τῆς Ἰνδίας. Ἄλλ' αὐτὸς ἐγκαίρως προειδοποιημένος ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους του, πρόλαβε καὶ ἔφυγε γιὰ τὴς Η.Π.Α. τὸν Ἰούλιο 1981. Ἐκεῖ ἀρχίζει ξανά τὸ «ἐραποστολικὸ» του ἔργο. Σ' ἕνα τεράστιον κτήμα ἐκτάσεως 50 χιλιάδων στρεμάτων, θὰ οἰκοδομηθῇ τὴ νέα ἔδρα τῆς «αὐτοκρατορίας» του. Ἡ μικρὴ κοινότητα Ἀντιλόπη, τινάχθηκε μέσα σὲ λίγες ἐβδομάδες

στὸν ἄερα. Οἱ κάτοικοι τῆς ἐγκατέλειψαν τὰ σπίτια καὶ τὰ κτήματά τους, γιὰτὶ δὲν ἄντεχαν στὸ θόρυβο καὶ τὶς ἀσχημίες τῶν «πιστῶν» ποὺ κατέφθαναν γιὰ νὰ βοηθήσουν στὸ χτίσιμο τοῦ νέου «ἀνοικτοῦ ναοῦ». Τότε ὁμως ἄρχισε καὶ ἡ ἀντίστροφη μέτρηση γιὰ τὸ δάσκαλο. Οἱ ἀμερικανικὲς ὑπηρεσίες μετανάστευσης, κινητοποιήθηκαν μετὰ ἀπὸ βροχὴ καταγγελιῶν. Παρκομανεῖς, ἔμποροι τῆς ἡδονῆς καὶ φανατικοὶ θρησκόληπτοι, ἔβγαζαν στὶς γύρω περιοχὲς γιὰ προσηλυτισμὸ καὶ μπόνους... Στὶς 21 Δεκεμβρίου 1982 τοῦ ἔστειλαν τὴν ἀπανταχοῦσα: «Ἀνεπιθύμητος στὸ ἔδαφος τῶν Η.Π.Α.» («Ἐλευθεροτυπία» 20.3.1983). «Ἀπὸ τὴς Η.Π.Α. ἀπελάθηκε, ἀφοῦ πρῶτα συνελήφθη, στὰ ἀεροδρόμιο τῆς Β. Καρολίνας, ἐνῶ ἐτοιμαζόταν νὰ διαφύγῃ γιὰ τὴς Βερμοῦδες» («Ἐθνος» 18.2.1986).

Ἄν ὅλα αὐτὰ ἀληθεύουν, τότε περιττεύει κάθε ἄλλη ἀναφορά στὸν «Μεσσία» αὐτόν. Τὸ τί ἐπιδιώκει γίνεται σαφὲς ἀπὸ τὰ ἴδια τὰ λόγια του: «Αὐτὸ ποὺ ἐπιδιώκω ὅλο κι ὅλο εἶναι νὰ γκρεμιστοῦν ὅλες οἱ ἀρχές, τὰ μοντέλα, οἱ λογικὲς καὶ νὰ σὰς ἀφήσω νὰ ζήσετε πλέον ἐντελῶς ἐλεύθεροι... Ὁ πολιτικὸς ὁ ὁποῖος σκαρφάλλνει τὴ σκάλα μέχρι νὰ φτάσει στὸ τελευταῖο τῆς σκαλοπάτι, φαντάζει γελοῖος... Τὸ σέξ νὰ γίνετα ἀγάπη, ἡ ἀγάπη προσευχὴ, ἡ προσευχὴ ἔκσταση...» («Ἀπογευματινὴ» 27.5.1980 καὶ «Ἀκρόπολις» 10.5.1978).

Γνωρίζοντας ὅλα τὰ παραπάνω, ἐφιστοῦμε τὴν προσοχή, τῶν εὐσεβῶν χριστιανῶν, τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Πέτρας καὶ ἰδιαίτερα τῆς πόλεως τοῦ Ἁγίου Νικολάου, καὶ κυρίως τῶν νέων.

Πιστεύομε ἀπόλυτα, ὅτι τὰ ἀποκαλυπτικὰ στοιχεῖα, ποὺ ἀναφέρονται στὸ παρὸν κείμενον, γιὰ τὴν κίνηση τῶν «Γκουρού», θὰ ἀφήσουν ἀνεπηρέαστο τὸ λαὸ τοῦ Ἁγίου Νικολάου, ὁ ὁποῖος ἔχει ἐπανειλημμένα ἀποδείξει, ὅτι εἶναι προσηλωμένος στὶς θρησκευτικὲς καὶ Ἐθνικὲς παραδόσεις.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Τὸ Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας ἀπέστειλε πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν «Πίστις καὶ Τάξις» τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν τὰς ἀπόψεις του περὶ τοῦ κειμένου «Βάπτισμα - Εὐχαριστία - Λειτουργία» (BEM). Οὕτω, ὡς ἀναφέρει τὸ Δελτίον Οἰκουμενικῆς Ἐπικαιρότητος «Ἐνημέρωσις» «ἡ Ἀλεξανδρινὴ Ἐκκλησία ἀναφέρει ὅτι τὸ κείμενον αὐτὸ, ποὺ ἀποτελεῖ μεγάλη διακονία καὶ προσφορά τοῦ ΠΣΕ στὶς Ἐκκλησίες - μέλη του, φανέρωσε ὅτι ἡ προσέγγιση τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ ἡ συμφωνία τους πάνω στὰ τρία Μυστήρια, εἶναι δυνατὴ. Τὸ κείμενον χαρακτηρίζεται σὰν ἕνα μεγάλο θῆμα καὶ οὐσιαστικὴ πρόοδος στὸν ἀγῶνα τοῦ πολυμεροῦς διαλόγου τοῦ ΠΣΕ, γιὰτὶ, γιὰ πρώτη φορά στὴν ἱστορία τῆς Οἰκουμενικῆς Κίνησης, ἔπειτα ἀπὸ τὰ σχίσματα τοῦ 11ου καὶ τοῦ 16ου αἰῶνα, ἐκπρόσωποι Ἀνατολῆς καὶ Δύσης, διατύπωσαν κοινὲς θέσεις πάνω στὰ τρία Μυστήρια. Ταυτόχρονα ὁμως ὑπογραμμίζεται ὅτι οἱ Ὀρθόδοξοι Ἐκκλησίες θὰ δεχθοῦν, ἴσως, τὸ κείμενον, ἀλλὰ δὲν θὰ τὸ «ἀποδεχθοῦν», διότι δὲν ἐκφράζει στὴν πληρότητά της τὴ θέση τῆς Ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας καὶ ὅτι ἀπ' αὐτὸ λείπουν πολλὰ στοιχεῖα, γιὰ νὰ θεωρηθῇ σὰν "Ὀρθόδοξο".

Τὸ Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας θρῖσκειται σύμφωνα μὲ τὰ συμπεράσματα τοῦ Διορθοδόξου συμποσίου τοῦ Τιμίου Σταυροῦ Βοστάνης (Ἰούλιος 1985), τὰ ὁποῖα, νομίζει, ὅτι θὰ συμβάλουν θετικὰ στὴν προοδευτικὴ πορεία καὶ πλήρωση τοῦ BEM καὶ προβαίνει στὴν ἀπαρίθμηση τῶν σημείων ἑκείνων ποὺ ἔχουν ἀνάγκη περισσότερης ἐπεξεργασίας.

Ἡ Ἀλεξανδρινὴ Ἐκκλησία καταλήγει ὅτι τὸ ΠΣΕ ἀποτελεῖ πεδίο ἀγῶνα γιὰ τὴν ἔνωση, ἡ δὲ προσφορά του εἶναι συνεχῆς γιὰ ὅλες τὶς Ἐκκλησίες - μέλη του, μὲ κορυφαία δωρεά του τὸ κείμενον τοῦ BEM».

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

Μητροπολίτου Νικοπόλεως Μελετίου, Ἡ Πέμπτη Οἰκουμενική Σύνοδος (Εἰσαγωγή, Πρακτικά, Σχόλια), Ἀθήναι 1985, σελ. 663.

Ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἔχει χαρακτηρισθῆ ὡς «Ἐκκλησία τῶν Συνόδων». Καί ἀληθῶς εἶναι τοιαύτη, καθ' ὅσον τὸ συνοδικὸν σύστημα ἀποτελεῖ τὴν ἀδαμαντίνην βάσιν τῆς δομῆς, τῆς δογματικῆς πίστεως καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς τάξεως τῆς Ὀρθοδοξίας, αἱ ὁποῖαι καθωρῆσθησαν ἐν αὐτῇ διὰ τῶν δογματικῶν Ὁρῶν καὶ τῶν ἱερῶν Κανόνων τῶν Συνόδων. Τοῦτο πολὺ περισσότερο βεβαίως ἰσχύει διὰ τὰς ἐπτὰ ἀρχαίας Οἰκουμενικὰς Συνόδους, αἵτινες τὸ μὲν ἐδογματίσαν ὑπὸ τὴν ἐπίπνοιαν καὶ ἐπιστάσιαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐπὶ τῇ θάσει τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως, καὶ οὕτω μετὰ θείου κύρους διετύπωσαν αὐθεντικούς Ὁρους πίστεως ἀλατήτους καὶ ἀπόλυτον καὶ αἰώνιον κεκτημένους κύρος, τὸ δὲ ἐξέδωκαν ἱεροῦς Κανόνας, διὰ τῶν ὁποίων ἐρρύθμισαν τὰ τῆς διοικήσεως, τῆς εὐταξίας, τῆς λατρείας, τοῦ πολιτεύματος καὶ τῆς λειτουργίας τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ὀργανισμοῦ. Τὸ ἔργον δὲ τοῦτο τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων ἐσυνέχισαν αἱ Τοπικαὶ Σύνοδοι ἀπὸ τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις συγκροτηθείσης τὸ ἔτος 48 μ.Χ. πρώτης Ἀποστολικῆς Συνόδου (Πράξ. 15,6 ἐξ.) μέχρι σήμερον, οὕτω δὲ ὁ συνοδικὸς θεσμός, διὰ τοῦ ὁποῦ ἐπιτελεῖ τὴν σωτήριον ἀποστολήν τῆς ἐν τῷ κόσμῳ ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, ἀνάγει τὰς πρώτας ἀρχὰς καὶ ρίζας αὐτοῦ εἰς τὴν Ἀποστολικὴν Σύνοδον, ἔχων χαρακτηριστὰ ἀποστολικόν.

Εἰδικώτερον ἡ Ε' Οἰκουμενική Σύνοδος συνήλθεν ἐν ἔτει 553 ἐν Κωνσταντινουπόλει πρὸς καταδίκην ἀφ' ἐνός μὲν τῶν λεγομένων «τριῶν κεφαλαίων», τῶν εὐνοούντων τὸν Νεστοριανισμόν, δηλαδὴ τοῦ προσώπου καὶ τῶν συγγραμμάτων τοῦ Θεοδώρου Μοψουεστίας, τῶν συγγραμμάτων τοῦ Θεοδορήτου Κύρου κατὰ τοῦ Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας καὶ τῆς Γ' ἐν Ἐφέσῳ Οἰκουμενικῆς Συνόδου, καὶ ὑπὲρ τοῦ Νεστορίου, ὡς καὶ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Ἰβᾶ Ἐδέσσης πρὸς τὸν Πέτρον Μάρτην, ἀφ' ἑτέρου δὲ πρὸς καταδίκην τῶν κακοδοξίων τοῦ Ὀριγένους καὶ τῶν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐριζόντων νέων Ὀριγενιστῶν. Ἀλλὰ δυστυχῶς τῆς Ε' Οἰκουμενικῆς Συνόδου τὰ πρωτότυπα ἑλληνικὰ Πρακτικά ἀπώλοντο (ἴσως κατὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, 1453), διασωθέντα μόνον ἐν λατινικῇ μεταφράσει, ἐξαιρέσει ὀλίγων μικρῶν ἀποσπασμάτων αὐτῶν, ὡς καὶ τῶν συνοδικῶν ἀποφάσεων, σωζομένων καὶ ἑλληνιστί. Ἀκριδῶς τὸ κενὸν τοῦτο ἐπλήρωσε νῦν ἐπιτυχῶς ὁ σεβ. μητροπολίτης Νικοπόλεως Μελέτιος, ὅστις μετεγλώττισεν εἰς τὴν ὁμιλουμένην νεοελληνικὴν γλῶσσαν ἐκ τῆς ἀρχικῆς λατινικῆς μεταφράσεως τὰ ἀπολεσθέντα ἑλληνικὰ τμήματα τῶν Πρακτικῶν ἐν τῷ ἄρτι κυκλοφορηθέντι ὀγκῶδει ἐξ 663 σελίδων ἔργου του, ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ Πέμπτη Οἰκουμενική Σύνοδος (Εἰσαγωγή, Πρακτικά, Σχόλια)». Τὸ ἔργον διαιρεῖ-

ται εἰς δύο μέρη, ἐξ ὧν ἐν μὲν τῷ πρώτῳ περιλαμβάνεται ἐκτεταμένη εἰσαγωγή (σ. 19-144), ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ δημοσιεύεται ἡ ἀποκατασταθεῖσα ὠλοκληρωμένη ἑλληνικὴ μετάφρασις τῶν λεπτομερῶν Πρακτικῶν τῆς Ε' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, μετὰ προσθήκης αὐτοσίων τῶν περισωθέντων ἑλληνικῶν τμημάτων τοῦ ἀρχικοῦ κειμένου. Ἐπὶ πλέον δὲ προσέθηκεν ὁ σ. καὶ πολυάριθμα ἴδια λίαν ἐμπεριστατωμένα σχόλια, δι' ὧν διαφωτίζεται τὸ περιεχόμενον τοῦ ἔργου καὶ ἐξαιρεται ἡ μεγάλη σημασία τῆς Οἰκουμενικῆς ταύτης Συνόδου (σ. 145-618). Ἀκολουθοῦσιν οἱ ἐν τέλει πίνακες α) τῆς βιβλιογραφίας, β) τῶν ἀγιογραφικῶν χωρίων, γ) τῶν ὀνομάτων προσώπων, δ) τῶν γεωγραφικῶν ὀνομάτων, καὶ ε) τῶν θεολογικῶν θεμάτων (σ. 621-663).

Καὶ πρῶτον ἀναλυτικώτερον ἢ προτασομένη μακρὰ καὶ περισπούδαστος Εἰσαγωγή περιλαμβάνει τὰ ἐπόμενα ὀκτὼ κεφάλαια: α) ἡ ἀλήθεια τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος· β) τὰ τρία κεφάλαια, ἀρχὴ καὶ γένεσις τοῦ ζητήματος· γ) τὰ τρία κεφάλαια γίνονται ζήτημα ἐκκλησιαστικόν· δ) τὰ τρία κεφάλαια δικάζονται· ε) τὰ τρία κεφάλαια διαιροῦν τὴν Ἐκκλησίαν· στ) ἡ Ε' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος προετοιμάζεται καὶ πραγματώνεται· ζ) ἡ ἀναγκαιότητα τῆς Ε' Συνόδου· η) τὸ κείμενον. Ἐν τοῖς κεφαλαίοις τούτοις ἀναπτύσσονται καὶ διαφωτίζονται, ὑπὸ τὸ φῶς τῆς ὀρθοδόξου θεολογικῆς παραδόσεως ὑπὸ τοῦ σ. μετὰ πολλῆς κριτικῆς ἐμβριθείας καὶ ἐρευνητικῆς ικανότητος, τὰ προηγηθέντα τῆς Συνόδου, τὰ βαυτέρτα αἰτία τῆς συγκροτήσεως αὐτῆς, τὰ ἀνακύψαντα θέματα καὶ προβλήματα ἐκ τῶν ἀποφάσεων προηγηθειῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων Γ' καὶ Δ', μὲ κορυφαῖον τὸ τῶν τριῶν κεφαλαίων, καὶ ἡ συνετεταμένη διάστασις μεταξὺ τοῦ ἀνατολικοῦ καὶ τοῦ δυτικοῦ τμήματος τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας, ἐπιδεινωθεῖσα καὶ ἐκ τῆς ἀλλοπροσάλλου στάσεως ἐναντι τῆς Συνόδου τοῦ ἀρνηθέντος νὰ συμμετάσχη τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς Πάπας Βιγιλίου, καίπερ τότε παρεπιδημοῦντος ἐν Κωνσταντινουπόλει. Καὶ ὁ σ. καταλήγει εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι «ἡ Ε' Σύνοδος ἀνέκοψε τὸν ἐκνεστοριανισμόν τῆς Δύσεως, ποῦ χωρὶς αὐτὴν θὰ ἦτο βέβαιος καὶ θὰ ἐπηκολούθει, ἀφοῦ ἡ ἐπίδρασις τῶν τριῶν κεφαλαίων θὰ ἀπέβαινε συνεχῶς βαυτέρτα. Ἡ Ε' Σύνοδος ἐπέτυχεν εἰς ἀπόλυτον βαθμὸν τὸν σκοπὸν τῆς. Ἄν ἡ Χριστολογία τῆς Δύσεως εἶναι σήμερον ὀρθόδοξος, τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὴν Ε' Σύνοδον» (σ. 134).

Ἐπακολουθεῖ τὸ δεύτερον καὶ κύριον μέρος τοῦ παρουσιαζομένου βιβλίου, ἐν τῷ ὁποίῳ δημοσιεύονται τὰ ἑλληνικὰ Πρακτικά τῆς ἁγίας Πέμπτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου, περιλαμβανόμενα εἰς τὰς ἀκολουθοῦσας ὀκτὼ πράξεις αὐτῆς. Ἐν τῇ πρώτῃ καὶ τῇ δευτέρᾳ πράξει περιέχεται ὁ γεγόμενος ἔλεγχος τῆς κανονικότητος τῆς συγκροτήσεως τῆς Συνόδου, ἐν τῇ τρίτῃ

πράξει εκτίθεται ή 'Ομολογία της Συνόδου, έν τή τετάρτη πράξει διαπιστοῦται ὅτι ὁ Θεόδωρος Μοφουστίας είναι αίρετικός, καί διά τούτο έν τή πέμπτη πράξει καταδικάζεται καί ὁ Θεόδωρος καί ή διδασκαλία αὐτοῦ, έν συνεχεία δέ καταδικάζονται μόνον τά συγγράμματα τοῦ Θεοδωρήτου Κύρου κατά τοῦ Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας καί κατά τῶν δώδεκα κεφαλαίων αὐτοῦ, ὡς καί κατά τής διδασκαλίας τής Γ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, οὐχί δ' ὁμῶς καί τὸ πρόσωπον τοῦ Θεοδωρήτου, καθ' ὅσον οὗτος μεταγνοῦς ἀνεθεμάτισε τόν Νεστόριον καί τήν διδασκαλίαν του καί υπέγραψε τόν δογματικόν Ὅρον τής Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Ἀκολουθοῦσιν αἱ καταδίκαι έν τή ἕκτη πράξει τής ἐπιστολῆς τοῦ ἐπισκόπου Ἐδέσσης Ἰβὰ πρὸς τόν Πέτρον Μάρτην, καί έν τή ἑβδόμη πράξει τοῦ Πάπα Βιγίλιου, τής Συνόδου ὁμῶς δηλωσάσης ὅτι «διατηρεῖ τήν ἐνότητά πρὸς τήν ἀποστολικήν καθέδραν τής ἁγίας Ἐκκλησίας τής προσδυτέρας Ῥώμης» (σ. 562). Ἐπεταί ή ὀγδόη καί τελευταία πράξις τής Συνόδου, έν τή ὁποία περιλαμβάνεται ή «συνοδική ψήφος» καί ἀπόφασις, ή καταλήγουσα εἰς δέκα τέσσαρα «κεφάλαια δογματικά» καί ἀναθεματισμούς τῶν ἀποδεχομένων ἰσαριθμούς αίρετικῶν πλάνων. Ἐν τέλει προστίθενται δύο παραρτήματα, ἐξ ὧν τὸ μὲν πρῶτον περιέχει τήν δευτέραν ἐπιστολήν τοῦ Πάπα Βιγίλιου πρὸς τόν πρόεδρον τής Συνόδου Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως Εὐτύχιον, τὸ δὲ δευτέρον παράρτημα περιέχει τήν καταδίκην τοῦ Ὁριγενισμοῦ διά τῶν έν τέλει δημοσιευομένων δέκα πέντε κανόνων τής Συνόδου.

Τοιοῦτον τὸ περιεχόμενον τής ἀνά χείρας λαμπρῶς μονογραφίας τοῦ σεβ. μητροπολίτου Νικοπόλεως Μελετίου περί τής Ε' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, δι' ἧς ἀποκαθίστανται τὰ Πρακτικά αὐτῆς έν τή ἑλληνική γλώσσῃ, έν τή ὁποία διεξήχθησαν πᾶσαι αἱ ἐργασίαι τής Συνόδου καί είναι συντεταγμένα πάντα τά σφισζόμενα κείμενα αὐτῆς. Ὅθεν πολλὰ ὀφείλονται χάριτες καί θερμὰ συγχαρητήρια εἰς τόν σεβ. μητροπολίτην Μελέτιον διά τὸ ἀξιολογώτατον τούτο ἐπίτευγμα αὐτοῦ καί διά τήν πολὺτιμον ταύτην προσφοράν του εἰς τήν σύγχρονον Ἑλληνορθόδοξον Θεολογίαν, καταξίωθεισαν νά μελετᾶ ἐφεξῆς εὐχερῶς τὰ ἑλληνικά Πρακτικά τής Συνόδου, (ὧν ἕστεροῦντο οἱ ἀπὸ τής ἀλώσεως τής Κωνσταντινουπόλεως καί ἐντεῦθεν μελετηταί τής Συνόδου), καί δὴ έν τῷ πνεύματι τής ἀδιακόπου ὀρθοδόξου παραδόσεως καί ἐρμηγείας τῶν κατὰ τήν Σύνοδον ἐκείνην, μακρῶν τῶν ἀπαραδέκτων ἐρμηγείων καί τῶν ἀυθαιρέτων θεωριῶν ἐνίων ἑτεροδόξων θεολόγων. Τούτο προσκατὰ ὅπως ἰδιάζουσας σημασίαν έν τή σημερινῇ ἐποχῇ, έν ἣ τὸ κύρος καί ή σπουδαιότης τής Ε' Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἡμφεσθητήθησαν ὑπὸ ὀνομαστῶν ῥωμαιοκαθολικῶν ἰδίως θεολόγων (μᾶλλον διά λόγους προστασίας τῶν παπικῶν δογματικῶν πρωτείου, ἀλαθῆτου κ.λπ.), ἐνῶ ἀντιθέτως, κατὰ τήν ὀρθήν διαπίστωσιν τοῦ μητροπολίτου Νικοπόλεως, «ή σημασία τής Ε' Συνόδου εἶναι ἀπέραντος καί ἀνεκτίμητος, διότι α) ἐπεχείρησε νά προλάβῃ τὸ μεταξὺ Ἀνατολῆς καί Δύσεως σχίσμα' εἶναι συνεπῶς ή περισσότερον ὄλων «οἰκουμενική» Σύνοδος, με τήν σύγχρονον σημασίαν τοῦ ὄρου. β) Ὑπήρξε Σύνοδος τολμηρά, ἀφοῦ ἔβαλε τόν

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἱερά Μητρόπολις Κεφαλληνίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθρου 38 παράγρ. 2 τοῦ Ν. 590)1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τής Ἐκκλησίας τής Ἑλλάδος» καί τῶν ἀρθρων 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2)1969 Κανονισμοῦ τής Ἱεράς Συνόδου «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καί Ἐφημεριῶν», προκειμένου νά πληρώσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημεριῶν τῶν Ἱερῶν Ναῶν 1) Ἀγίων Κωνσταντίνου καί Ἐλένης Καραθάδου καί 2) Ἀγίου Γερασίμου Σκάλας, καλοῦμεν τοὺς θουλομένους καί ἔχοντας τὰ κανονικά καί νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τής δημοσιεύσεως τής παρούσης έν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διά τήν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἀργοστόλιον, 13 Φεβρουαρίου 1986

† Ὁ Κεφαλληνίας ΣΠΥΡΙΔΩΝ

Ἱερά Μητρόπολις Μεσογαίας καί Λαυρεωτικῆς

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθρου 38 παράγρ. 2 τοῦ Ν. 590)1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τής Ἐκκλησίας τής Ἑλλάδος» καί τῶν ἀρθρων 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2)1969 Κανονισμοῦ τής Ἱεράς Συνόδου «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καί Ἐφημεριῶν», προκειμένου νά πληρώσωμεν τήν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικῶν ἐφημεριῶν τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Εὐαγγελισμοῦ τής Θεοτόκου Καλυθίων, καλοῦμεν τοὺς θουλομένους καί ἔχοντας τὰ κανονικά καί νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τής δημοσιεύσεως τής παρούσης έν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διά τήν κατάληψιν τής ἀνωτέρω θέσεως.

Σπάτα, τῇ 15ῃ Φεβρουαρίου 1986

† Ὁ Μεσογαίας καί Λαυρεωτικῆς ΑΓΑΘΟΝΙΚΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Χαλκίδος

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθρου 38 παράγρ. 2 τοῦ Ν. 590)1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τής Ἐκκλησίας τής Ἑλλάδος» καί τῶν ἀρθρων 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2)1969 Κανονισμοῦ τής Ἱεράς Συνόδου «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καί Ἐφημε-

δάκτυλον εἰς τήν αἰμάσσουσαν πληγῆν, τήν ὁποίαν ἀπέφυγε νά ψηλαφήσῃ ή Ἐκκλησία κατὰ τήν ἄρσιν τοῦ Ἀκακίανου σχίσματος, πού ἔγινε κατ' οἰκονομίαν. γ) Μαρτυρεῖ σαφέστατα, ὅτι ή Δύσις τότε ἦτο «γεστοριανική», ἀφοῦ καί ὁ Πάπας Βιγίλιος, ὁσάκις ἔδειξεν ἐνδιαφέρον διά τήν καταδίκην τῶν τριῶν κεφαλαίων, «ἠναγκάσθη» νά τὸ κάμῃ. δ) Μὲ τόν Ὅρον τής ἐδογματίσεων, ὅτι κανένας δέν ἔχει τὸ δικαίωμα νά ὑπαγορεύῃ εἰς τήν Ἐκκλησίαν τὸ περιεχόμενον τής πίστεώς της' ὅτι τοῦ ἀλαθῆτου τής Ἐκκλησίας φορεῖς δέν εἶναι πρόσωπον, ἀλλὰ σύνοδος ἐπισκόπων' καί ὅτι ὁ Πάπας, δογματίζων μόνος του, πλανᾶται εἰς τὰ σκότη τοῦ ψεύδους...» (σ. 135 ἐξ.).

ΙΩΑΝΝΗΣ Ν. ΚΑΡΜΙΡΗΣ

ρίων», προκειμένου να πληρώσωμεν την κενή οργανικήν θέσιν τακτικού έφημερίου του Ίερού Ναού Αγίου Δημητρίου Χαλκίδος (Καθεδρικού), καλούμεν τούς βουλομένους και έχοντας τὰ κανονικά και νόμιμα προσόντα, όπως έντός μηνός από τής δημοσιεύσεως τής παρούσης έν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλωσι τὰ απαιτούμενα δικαιολογητικά διά την κατάληψιν τής ανωτέρω θέσεως.

Έν Χαλκίδι τῇ 15ῃ Φεβρουαρίου 1986

† Ὁ Χαλκίδος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Ἀργολίδος

Π Ρ Ο Κ Η Ρ Υ Ξ Ι Σ

Έκλογῆς Τακτικού Ὑπαλλήλου

Προκειμένου να προβῶμεν εἰς τήν, κατ' ἐξαίρεσιν δι' ἐπιλογῆς, κατά τὰς διατάξεις τοῦ άρθρου 15 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 5) 1978 «Κανονισμοῦ Περί Κώδικος Ἐκκλησιαστικῶν Ὑπαλλήλων», πλήρωσιν μιᾶς (1) θέσεως Ὁδηγοῦ - Κλητήρος Κλάδου ΜΕ ἢ ΣΕ, τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱεράς Μητροπόλεως, καλούμεν τούς βουλομένους και έχοντας τὰ ὑπό τῶν κειμένων διατάξεων και Κανονισμῶν προσόντα, όπως, έντός εικοσαήμερου (20) από τής δημοσιεύσεως τής παρούσης εἰς τὸ Περιοδικόν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» και τὴν Ἐφημερίδα «ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ», υποβάλωσι τὰ απαιτούμενα δικαιολογητικά εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱεράς ἡμῶν Μητροπόλεως, διά την κατάληψιν τής ανωτέρω θέσεως.

Έν Ναυπλίῳ τῇ 24ῃ Φεβρουαρίου 1986

† Ὁ Ἀργολίδος ΙΑΚΩΒΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Ἀρτης

Έχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ άρθρου 38 παράγρ. 2 τοῦ Ν. 590) 1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» και τῶν άρθρων 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2) 1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν και Ἐφημερίων», προκειμένου να πληρώσωμεν την κενήν οργανικήν θέσιν τακτικού έφημερίου τοῦ Ἱερού Ναοῦ

Αγίου Γεωργίου Κομποτίου,

καλούμεν τούς βουλομένους και έχοντας τὰ κανονικά και νόμιμα προσόντα, όπως έντός μηνός από τής δημοσιεύσεως τής παρούσης έν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλωσι τὰ απαιτούμενα δικαιολογητικά διά την κατάληψιν τής ανωτέρω θέσεως.

Έν Ἀρτῇ τῇ 15ῃ Φεβρουαρίου 1986

† Ὁ Ἀρτης ΙΓΝΑΤΙΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Φωκίδος

Έχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ άρθρου 38 παράγρ. 2 τοῦ Ν. 590) 1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» και τῶν άρθρων 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2) 1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν και Ἐφημερίων», προκειμένου να πληρώσωμεν την κενήν οργανικήν θέσιν τακτικού έφημερίου τοῦ Ἱερού Ναοῦ

Αγίου Δημητρίου Δεσφίνης,

καλούμεν τούς βουλομένους και έχοντας τὰ κανονικά και νόμιμα προσόντα, όπως έντός μηνός από τής δημοσιεύσεως τής παρούσης έν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλωσι τὰ απαιτούμενα δικαιολογητικά διά την κατάληψιν τής ανωτέρω θέσεως.

Έν Ἀμφίση τῇ 27ῃ Φεβρουαρίου 1986

† Ὁ Θεβῶν και Λεβαδείας ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ

Τοποτηρητῆς Ἱ. Μ. Φωκίδος

« Ε Κ Κ Λ Η Σ Ι Α »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Έκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Μεγάρων και Σαλαμίνος ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ

† Ὁ Γρεβενῶν ΣΕΡΓΙΟΣ

Δ Ι Ε Υ Θ Υ Ν Τ Η Σ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητῆς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Σ Υ Ν Δ Ρ Ο Μ Α Ι

Α) Ἑσωτερικοῦ : Δραχμαὶ 300 ἐτησίως.

Β) Ἐξωτερικοῦ : Δολλάρια 20 ἐτησίως.

Τιμὴ ἐκάστου τεύχους μετὰ τοῦ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»

δρχ. 15.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Εὐαγγέλιον Δ. Θεοδώρου, Διαπιστώσεις και προτάσεις διά τὰ ραδιοφωνικά και τηλεοπτικά προγράμματα (Σχόλια ἐπὶ τοῦ ψηφίσματος ἐνὸς Συνεδρίου).

Ἰω. Παναγοπούλου, Ἡ νέα μετάφραση τῆς Κ. Διαθήκης στῆ νεοελληνική γλώσσα.

Θεοδ. Στ. Νικολάου, Καθηγητοῦ, Ὁ Ἑλληνισμὸς στῆ Γερμανία προοπτικὲς στὰ πλαίσια τῆς Ἐδρώπης.

Ἀρχιμ. Νικ. Πετροπαπέ, Συνοπτικὴ ἱστορία τοῦ Θεολογικοῦ Οἰκοτροφείου τῆς Ἀπ. Διακονίας.

Ἰωάννου Δ. Δρούλια, Ἑτυμολογία και ἔννοιολογία τῶν λέξεων πάπας και παπάς.

Διακ. Χρυσ. Καλαϊτζῆ, Πατριαρχικὸν Διακόνου, Περὶ τὰς διμερεῖς θεολογικὰς Συναντήσεις μεταξὺ θεολόγων τοῦ Οἴκ. Πατριαρχείου και τῆς Ε.Κ.Δ. ἐν ὄψει τῆς Ζ' ἀναλόγου συναντήσεως (ἐν Καβάλα 3-11.10.1984).

Προκαταρκτικὸς πίναξ τῶν ὑποψηφίων πρὸς ἔγγραφὴν εἰς τὸν κατάλογον τῶν ἐκλογίμων.

Παρατηρήσεις και Σχόλια.

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά.

Βιβλιοκρισία.

Παράρτημα.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ Ἀθῆναι, Ἱασίου 1 — Τηλ. 721.0734

Προϊστάμενος Τυπογραφείου: Ἰωάννης Μιχαήλ, Ἀναστασάκη 3, 157 72 Ζωγράφος. Τηλ. 7787.978.